

Lasten ja nuorten turvallinen arkiliikkuminen -hanke

Osa 2: Toimintamalli koulureittien turvallisuuden
parantamiseksi

31.1.2025

OULU

RAMBOLL

Sisällys

1.	<u>Hankkeen tausta</u>	3
2.	<u>Kokemukset muualta</u>	7
3.	<u>Pilotoitava toimintamalli</u>	14
	<u>3.1. Pilotoitavan toimintamallin kuvaus</u>	15
	<u>3.2. Toimintamallin kokeilusta saadut kokemukset ja kehittämistarpeet</u>	21
4.	<u>Kehitetty toimintamalli laajempaan käyttöön</u>	24
5.	<u>Jatkotoimenpiteet</u>	27

Liitteet:

1.	<u>Koulukohtaiset tarkastelut</u>	30
	<u>1.1. Hiukkavaaran koulu</u>	32
	<u>1.2. Aseman koulu</u>	47
	<u>1.3. Kiiminkijoen koulu</u>	64
	<u>1.4. Koonti yleisistä huomioista ja toimenpiteistä</u>	79
2.	<u>Valmiit aineistot koulutukseen ja tiedotukseen</u>	85

OULU

1. Hankkeen tausta

Lasten ja nuorten turvallinen arkiliikkuminen -hankkeen tausta

Lasten ja nuorten turvallinen arkiliikkuminen –hanke on Oulun kaupungin toteuttama hanke, jonka keskiössä on koulumatkat ja niiden turvallisuus. Hanketta rahoitettiin Traficomien liikenneturvallisuuden valtionavustuksella. Hankkeessa tunnistettiin käyttäjäpotentiaaliin pohjautuen pyörätieverkon keskeisiä kehityskohteita saavutettavuuden sekä turvallisuuden näkökulmasta. Tarkastelussa painopisteenä oli lasten, nuorten ja perheellisten liikkumistarpeet. Hankkeessa toteutettiin tarkemmat kohdetarkastelut valittuihin kouluihin ja luotiin kouluja osallistava toimintamalli riskipaikkojen tunnistamiseen sekä koulumatkojen turvallisuuden parantamiseen. Hanke muodostui kahdesta osiosta, jotka olivat:

Osa 1: Paikkatietoanalyysi pyöräilyn ja kävelyn olosuhteista.

Osa 2: Toimintamalli koulureittien turvallisuuden kartoittamiseksi

Hankkeen ensimmäisen osion tavoitteena oli muodostaa kokonaiskuva koululaisten pyöräilyvirroista koko kaupungin alueella ilman koulukohtaisia kyselyitä. Työssä rakennettiin avoimeen lähdekoodiin perustuva reititysmalli, jonka avulla tarkasteltiin peruskouluikäisten osalta koulun ja kodin välisiä matkoja. Reititysmallia hyödyntäen pyrittiin myös tunnistamaan vilkkaiden koulureittien riskipaikkoja. Lisäksi työssä pohdittiin reititysmallin hyödyntämismahdollisuuksia jatkossa. Ensimmäisen osion alkupuolella toteutettiin myös avoin asukaskysely, jolla selvitettiin yleisesti kuntalaisten kokemuksia liikenneturvallisuuden tilasta Oulussa.

Hankkeen toisessa osiossa luotiin toimintamalli koulureittien turvallisuuden kartoittamiseksi. Osiossa kartoitettiin tarkemmin vaaranpaikkoja ja liikenteen ongelmia koulureiteillä sekä piha-alueiden välittömässä läheisyydessä. Osiossa luodun toimintamallin keskiöön nousi koululaisten ja heidän huoltajien sekä koulujen henkilökunnan osallistaminen mukaan vaaranpaikkojen tunnistamiseen ja ratkaisuehdotuksien etsintään. Toimintamallin pilotoinnissa ja kehittämisessä oli mukana kolme erityyppistä koulua, Hiukkavaaran, Aseman ja Kiiminkijoen koulut.

Hankkeen tausta

Hankkeen toisessa osiossa jalostettiin Oulun kaupungille oma toimintamalli koulumatkaturvallisuuden tarkasteluun ja edistämiseen. Toimintamallin luomisessa hyödynnettiin ja haettiin oppeja muista koulumatkaturvallisuuteen liittyvistä hankkeista

Toimintamallia kehitettiin ja pilotoitiin yhdessä kolmen koulun kanssa. Koulujen valinta tehtiin yhteistyössä koulupuolen kanssa ja koulujen valinnassa huomioitiin osassa 1 toteutetun kyselyn ja analyysin tulokset. Mukaan valittiin kouluja, joiden liikenneympäristöä on mahdollista parantaa.

Oulun kaupunki noudattaa toiminnassaan UNICEFin lapsiystävällinen kunta –mallia ja työssä nämä teemat nostettiin esiin erityisesti lasten ja nuorten osallistamisena mukaan suunnitteluun. Työn aikana toteutettiin laajaa vuoropuhelua niin lasten ja nuorten kuin myös koulujen henkilökunnan sekä oppilaiden vanhempien kanssa.

Kokemuksien pohjalta sovittiin toimintamallista, miten koulumatkojen vaaranpaikkoja voidaan tarkastella ja miten toimenpiteitä voidaan nostaa Oulun kaupungin liikenneturvallisuuksuunnitelman toimenpidelistoille. Työn aikana syntyi myös aineistoa liikenneturvallisuudesta viestimiseen sekä jokaiselle koululle suunnitelma liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Keskeisimmät koulukohtaiset työssä syntyneet aineistot on esitetty viereisessä kuvassa.

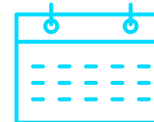
Sisältö:

Koulumatkojen liikenneympäristön parantamistarpeet

Opastaminen turvallisimmille koulureiteille

Eri toimintojen aikataulutukset

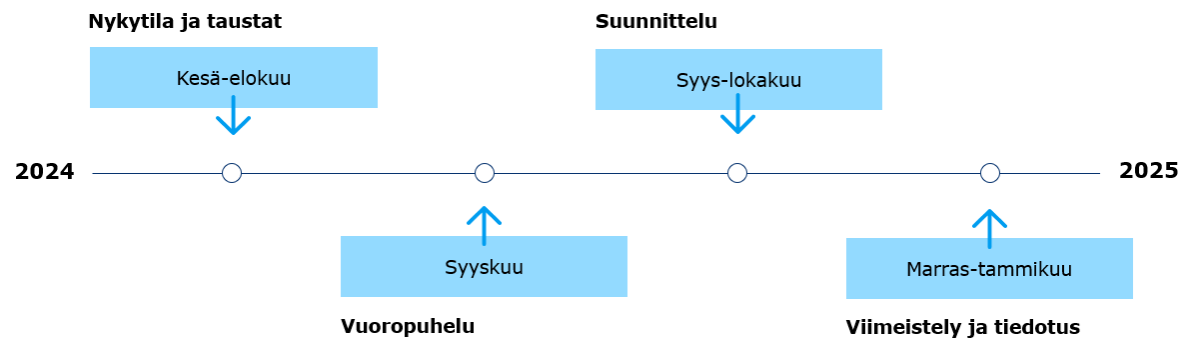

Tiedottamissuunnitelma vanhemmille ja koulujen henkilökunnalle

Aikataulu ja ohjausryhmä

Hanke käynnistettiin heti 1. osion valmistuttua kesäkuun lopussa toteutuksen valmistelulla ja työ saatiin päätökseen tammikuussa 2025.

Hanketta ohjasi Oulun kaupungin yhdyskunta ja ympäristöpalveluista ja sivistyspalveluista koostuva ohjausryhmä, johon kuuluivat:

- Minna Koukkula
- Anne Herranen
- Pauliina Sutela
- Mika Kenttämää
- Juha Veteläinen
- Tomi Molin

Traficomilta työn ohjausryhmään kuului Juha Korhonen.

Hankkeen toteutuksesta vastasi Ramboll Finland Oy, jossa projektipäällikkönä toimi Teemu Kinnunen, suunnittelijoina Katja Jurmu ja Roope Palomaa sekä asiantuntijana Erkki Sarjanoja.

2. Kokemukset muualta

Käytäntöjä muissa kaupungeissa tai hankkeissa toteutetuista malleista

Kokemukset muualta

Työssä haettiin hyviä käytäntöjä myös muista aiemmin tehdyistä hankkeista muun muassa toiminta- ja viestintämateriaalien toteutukseen. Itse työssä ja sen suunnittelussa hyödynnettiin aiemmin Porvoossa vuonna 2020 pilotoitua Koulukatu-mallia. Koulukatu-mallista hyödynnettiin erityisesti seuraavalla sivulla esiteltyä etenemispolkua sekä saattoliikenteestä tehtyjä pohdintoja ja huomioita.

Hankkeessa tutustuttiin myös *Fiksusti kouluun* ja *Meidän koulu kävelee ja polkee* –hankkeisiin sekä Tampereella toteutettuihin kestävän liikkumisen infopaketteihin koululaisille ja heidän perheilleen. Fiksusti kouluun ohjelmasta ja Meidän koulu kävelee ja polkee -hankkeesta saatiin hyviä ideoita koulujen liikenneturvallisuustyöhön. Tampereen infopakettien mallin mukaisesti toteutettiin myös Oulun kouluille vastaavanlaiset infopaketit.

Hankkeen tietojenkeruussa käytettiin vuonna 2010 lapsivaikutustenarviointiin kehitettyä *Koulumatkakävelyn* mallia, jota jalostettiin työn aikana laajempaan tietojen keräämiseen soveltuvaksi. Tässä hankkeessa tutkitut muut toimintamallit tai hankkeet on esitelty tarkemmin seuraavilla sivuilla.

Muista hankkeista ja materiaaleista saatujen oppien pohjalta jalostettiin ”Oulun malli”. Oulun mallissa keskeistä on löytää ympäristön kipupisteet koulumatkojen varrelta. Muiden hankkeiden kokemuksiin verrattuna Oulun mallissa mennään enemmän aivan katu ympäristöön saakka etsimään ympäristön kipupisteitä. Kipupisteiden ja liikenteen vaaranpaikkojen selvittämisessä hyödynnetään laajasti koulujen oppilaita ja henkilökuntaa sekä oppilaiden huoltajia. Kouluissa, joissa on paljon kuljetusoppilaita myös liikennöitsijöiden ajatuksia liikenteen ja koulumatkojen turvallisuudesta kartoitetaan.

Oulun mallin tavoitteena on olla helposti monistettava toimintatapa, jota voidaan hyödyntää myöhemmin koulumatkojen ongelmien kartoittamisessa. Tarkoituksena on, että mallia voidaan toteuttaa systemaattisesti myös kaikilla muilla Oulun kouluilla ja saada, sitä kautta kerättyä tärkeää tietoa eri koulujen koulureittien turvallisuudesta ja tuotua turvallisuuspuutteet tiedoksi kaupungin tekniselle henkilöstölle.

Koulukatu

Koulukatu on vuonna 2020 Porvoossa toteutettu erityisesti koulujen saattoliikenteeseen pureutuva hanke. Koulukadun tavoitteena on koulujen saattoliikenteeseen liittyviä ongelmien ratkomisen lisäksi pureutua koulujen lähiympäristöjen turvallisuuteen ja viihtyvyyteen. Koulukatu-mallilla toteutetuissa hankkeissa voidaan noudattaa alla esitettyä esimerkinomaista etenemispolkua.

Tampereen malli koulumatkojen viestintään

Tampereella jokaiselle koululle on tuotettu oma yksinkertainen kuvaus koulumatkoista sisältäen tietoa kunkin koulun koulumatkojen erityispiirteistä sekä karttakuvan turvallisimmista reiteistä saapua koululle. Materiaaliin on lisäksi liitetty jokaisen koulun lähialueelta karttakuva, jossa on havainnollistettu koulumatkaan kuluvaan aikaan eri alueilta koulun ympärillä.

Valkokuva: Liikenneturva

Tietoa Atalan koulun oppilaille ja heidän perheilleen

Kivaa koulumatkaa – jalan tai pyörällä!

Lähes kaikki Atalan koulun oppilaat asuvat alle kolmen kilometrin päässä koulusta. Valtakunnallisesti alle viiden kilometrin koulumatkan taittaa pyörällä tai kävellen päivittäin noin 80% lapsista. Koulumatkan taittamisesta lihasvoimin on paljon hyötyä. Se herättää eri tavalla kuin autossa istuminen ja parantaa keskittymiskykyä opittunella. Koululaisille suositellaan liikuntaa vähintään 1-2 tuntia päivässä. Tästä liikuntasuorituksista osa täyttyy koulumatkoilla.

Pulkkatietu ruuhkautuu aamuisin ja iltaapäivisin päiväkodin saattoliikenteestä ja liikekeskuksen asiakkaita. Jokainen Pulkkakadulla liikkuva auto lisää riskiä koulumatkalla tapahtuvalle vahingolle. Koululaisten onkin tästä syystä turvallisempaa tulla kouluun pyörällä tai jalkaisin. Koulumatkojen aktiiviseen kulkemiseen liittyviä riskejä voi pienentää opettamalla lasta liikenteessä käyttäytymiseen pienestä pitäen.

Kannustamme kaikkia Atalan koulun esikouluikäisiä oppilaita liikkumaan koulumatkat kävellen tai pyörällä ensin vanhempiensa kanssa ja myöhemmin itsenäisesti.

Nina Kaarlenkaski
rehtori, Atalan koulu

Teppo Mattila
apulaisrehtori, Atalan koulu

Turvalliset koulumatkat kaikille

Suosittelut reitit kävellen ja pyörällä

Jalan ja pyörällä kulkevat lapset oppivat liikennetaitoja ja saavat tarpeellista liikuntaa koulumatkoillaan.

Karttaan merkityt suositellut reitit ja tienlytykset ovat mahdollisimman turvallisia kulkea jalan tai pyörällä. Risteämistä vilkkaan autoliikenteen kanssa on vältetty.

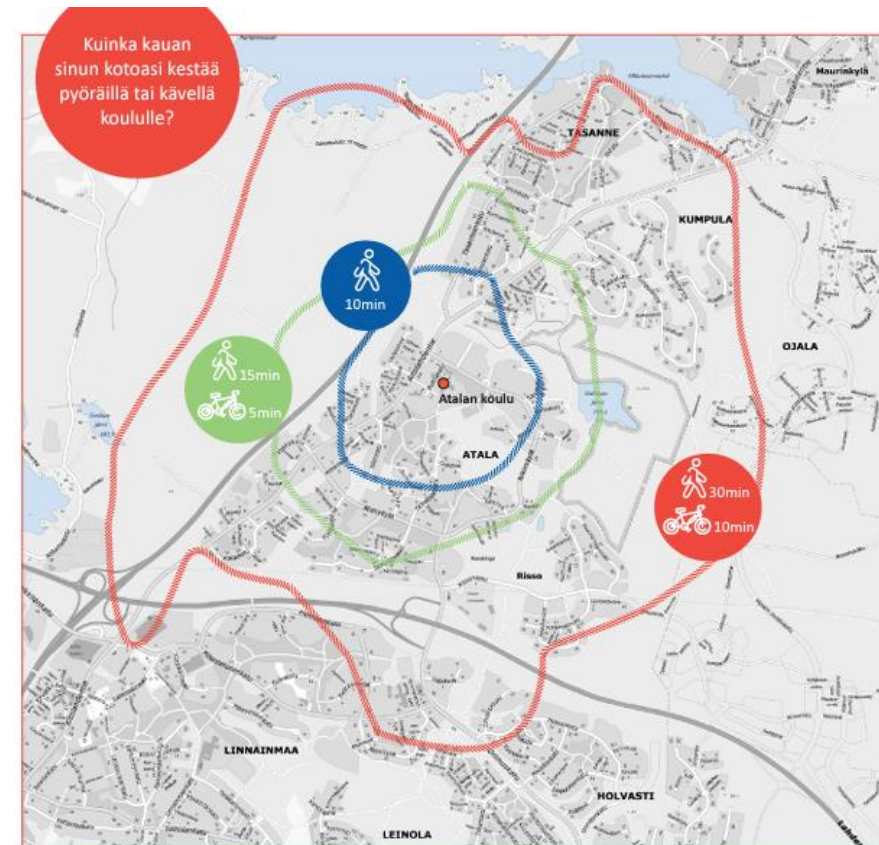
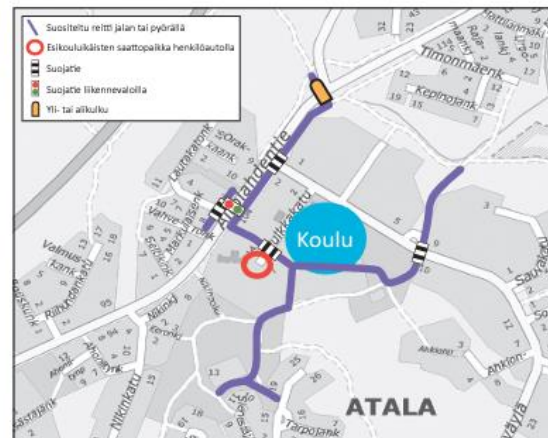
Pienempien oppilaiden kohdalla vanhempien toivotaan tutustuvan yhdessä lasten kanssa turvallisimpiin reitteihin ja opastavan käyttämään niitä.

Autolla saattaa

Lasten tuominen kouluun autolla aiheuttaa ruuhkaa koulun ympäristössä ja lisää liikennetaitoja. Liikennettä vähentämällä voimme turvata heidän koulumatkaansa.

Jos lapsi on välttämätöntä tuoda kouluun autolla, suositellaan esikouluikäisten saattoon kartalla merkittyä saattoaikaa.

Koulun läheisyydessä kävellen ja pyörällä liikkuvien lasten turvaamiseksi, suositellaan muut koululaiset jätettävän kauemmaksi, mäännä niitä.

Matkat ovat mahdollisuus

Liikunta virkistää mieltä ja edistää oppimista

Koulumatkat opettavat itsenäistä liikkumista

Vähintään 1-2 tuntia päivässä monipuolista ja ikään sopivaa liikuntaa

Kaverin kanssa kulkeminen edistää vuorovaikutustaitoja

Ruutuaikaa viihdemedian ääressä korkeintaan kaksi tuntia päivässä

Kävely ja pyöräily auttavat koulupäivästä palautumista

Fiksusti kouluun

Fiksusti kouluun on liikunnan ja kansanterveydenedistämistä Likesin ja Pyöräilykuntien verkoston yhteinen koulumatkaliikkumisen ohjelma. Fiksusti kouluun –ohjelman materiaali on koottu nettisivulle, josta löytyy ajankohtaista tietoa ja vinkkejä koulumatkaliikkumisen lisäämiseen. Materiaalista löytyy mm. keskustelun herättäjiä vanhempainiltoihin, opetusmateriaalia ja vinkkejä toiminnallisiin tehtäviin.

FIKSUSTI
KOULUUN

Etusivu > Käpytellen

Käpytellen kouluun - arviointilomake

Käpytellen kouluun -arviointilomake on koulumatkaliikkumisen edistämiseksi hyödynnettävä työkalu, jonka avulla tunnustetaan aktiivisen koulumatkaliikkumisen vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Arviointilomake auttaa

- tuomaan näkyväksi koulumatkaliikkumisen vahvuudet ja kehittämiskohteet
- tarkastelemaan koulumatkaliikkumisen edistämisen toimenpiteitä järjestelmällisesti useista näkökulmista
- tuomaan näkyväksi kunnan eri toimialojen roolit aktiivisten ja kestävien koulumatkojen edistämistyössä sekä
- toiminnan suunnittelussa ja toteutumisen seurannassa.

Materiaalit

Tervetuloa materiaalihakuun!

Valitse teema, hae hakusanalla tai suodata materiaali kohderyhmän mukaan.

Kaikki teemat

Ympäristön
havainnointi

Herätä aivot

Kaverit

Vähennä päästöjä

Turvallisuus

Terveellisyys

Ylimääräisen energian
purkaminen

Hae hakusanalla...

Suodata ▾

Lihaskunto kouluun! – opetusmateriaali koulumatkaliikkumisesta yläkouluun ja toiselle asteelle

Liito ry on julkaissut maksuttoman opetusmateriaalin koulumatkaliikkumisen edistämiseksi kouluissa. Materiaalin tavoitteena on koota eri tahojen valmista materiaalia ja

10 askelta aktiivisiin ja kestäviin liikkeitä

Koululainen kulkee noin 400 matkaa vuodessa kodin ja koulun välillä. Siksi on väliä sillä, kuljetaanko kouluun pyörällä, kävellen, skautilla vai autolla. Koulumatkojen kulkutavoista päättävät...

Fiksusti kouluun -ohjelman webinaarit

Artikkeliin on koottu kaikki Fiksusti kouluun -ohjelman pitämät webinaarit sekä webinaarien materiaalit. Toimivat ja saavutettavat kouluverkot, pidetty 11.11.2021 Katso materiaalit Yhdessä aktiivisempia ja kestävämpiä...

Meidän koulu kävelee ja polkee -hanke

Lahden kaupungin Meidän koulu kävelee ja polkee -hankkeessa koululaisille järjestettiin monenlaista ohjelmaa liittyen koulumatkaliikkuamiseen. Osana hanketta järjestettiin mm. luentoja liittyen liikenneturvallisuuteen, arkiliikkuksen ympäristövaikutuksiin ja ympäristölaskentaan sekä arkiliikkuksen terveyshyötyihin ja pyörämatkailuun elämyksenä.

Hankkeessa mukana olevat koulut saivat lisäksi kukin 1000 € rahaa, jolla he saivat toteuttaa yhden kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen tähtäävän toimenpiteen.

Kuvat: Meidän koulu kävelee ja polkee -hanke, 2021. https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/46465116/2_1_Esittely_Meid%C3%A4n_koulu_k%C3%A4velee_ja_polkee_Marjam%C3%A4ki.pdf/3295dfe7-33c7-8a67-f81f-1ff2048a5acf?t=1648562346491.

Käytännön toteutus kouluilla

Kevät 2021

- 1. Hankkeen esittely + Liikenneturvallisuus-luento
- 2. Ilmastopäästölaskenta (LUT ja Liikenneturva) + Arkiliikkuksen ympäristövaikutukset
- 3. Jalankulun ja pyöräilyn terveys- ja hyvinvointihyödyt, Pajulahti + Pyörämatkailu elämyksenä, PALO Adventures

Syksy 2021

- Ajotaitorata koulun pihassa + fillarin katsastus, Liikenneturva
- Elämysretki lähiluontoon pyöräillen, PALO Adventures, Liikenneturva, ympäristökasvattaja
- Lähiliikenneympäristön olosuhdekartoitus, liikennesuunnittelija + Emma, Elina tai Ike
- Ympäristöpääkaupunki-teemaviikolla aloitettu projektityö, jossa oppilaat kehittävät ratkaisuja kartoituksessa löytyneisiin heikkouksiin

LAHTI

Koulujen projektit

Ersta:

MOK-viikolla koko koulun pyöräilypäivä, jossa mukana olevat vitosluokat toimivat pyörän korjausasiantuntijoina.

Kehityshanke: lisää kävelyä koulupäivään viemällä opetusta ulos koulun lähiympäristöön + ulko-tapahtuma koululle

Hankinnat: ulko-opetusvälineitä

Kivimaa:

Pyöräilytaitojen edistäminen koululla.

Hankinnat: pyörätaitorata, heijastinliivejä, pyöräilykypäriä

Länsiharju:

Liikenteen ohjaaminen pois koulun pihasta kannustustempauksella ulkoluokka-päivänä 4.11.

Hankinnat: 2 kpl yhteiskäyttöjopoja koululle

Möysä:

Viestintäkampanja pääportin ruuhkautumisen ehkäisyyn + Koulun kentän suoja-aidan parannus

Hankinnat: Verkkoaidan korostusta ja levennystä, maalit omien ohjauskylttien tekoon

Villähde:

Alikulkutunnelin liikenteen ohjaus maalaamalla keskiviiva, nuolet ja opastuskylttejä. Uusi suunnitelma: viihtyvyyden ja turvallisuuden parantaminen alikulkutunnelin seinämaalauksia

Hankinnat: maalit, lupahakemus maalaustyöhön, pyörätaitorata

Koulumatkakävely

Koulumatkakävely ja siihen liittyvä oppitunti on 2010 lapsivaikutusten arviointiin luotu menetelmä, jonka tarkoituksen on selvittää lasten kokemuksia ja näkemyksiä omasta koulumatkasta. Menetelmän on kehittänyt Anne Vehmas Ramboll Finlandilta. Koulumatkakävelyyn liittyvällä oppitunnilla lapset suorittavat ”jatka lausetta”-tehtävän sekä pääsevät merkitsemään koulun lähiympäristöstä tulostettuun karttaan koulumatkan vaaranpaikkoja.

Koulumatkakävelyllä luokka oppilaita lähtee yhdessä koulun lähimaastoon ja kävelee tyypillisen koulumatkan. Kävelyn aikana oppilailta kysellään aktiivisesti koulumatkasta ja pyydetään heitä näyttämään mm. vaaralliset, pelottavat, jännittävät tai mukavat paikat. Kävelyn aikana kohteet valokuvataan ja oppilaiden havainnot kirjataan ylös.

RAMBOLL

Ajattele koulumatkaasi ja jatka lauseita

Koulumatkallani on kivaa _____

Koulumatkallani minua pelottaa _____

Koulumatkallani vaarallisin kohta on _____

Liikenteessä vaikeinta on _____

Leikkipaikkoja koulumatkallani on _____

Matkalla pysähdyn usein _____

Pimeällä on _____

Bussipysäkillä tulee usein _____

Pyöräillessä kypärä on _____

Talvella _____

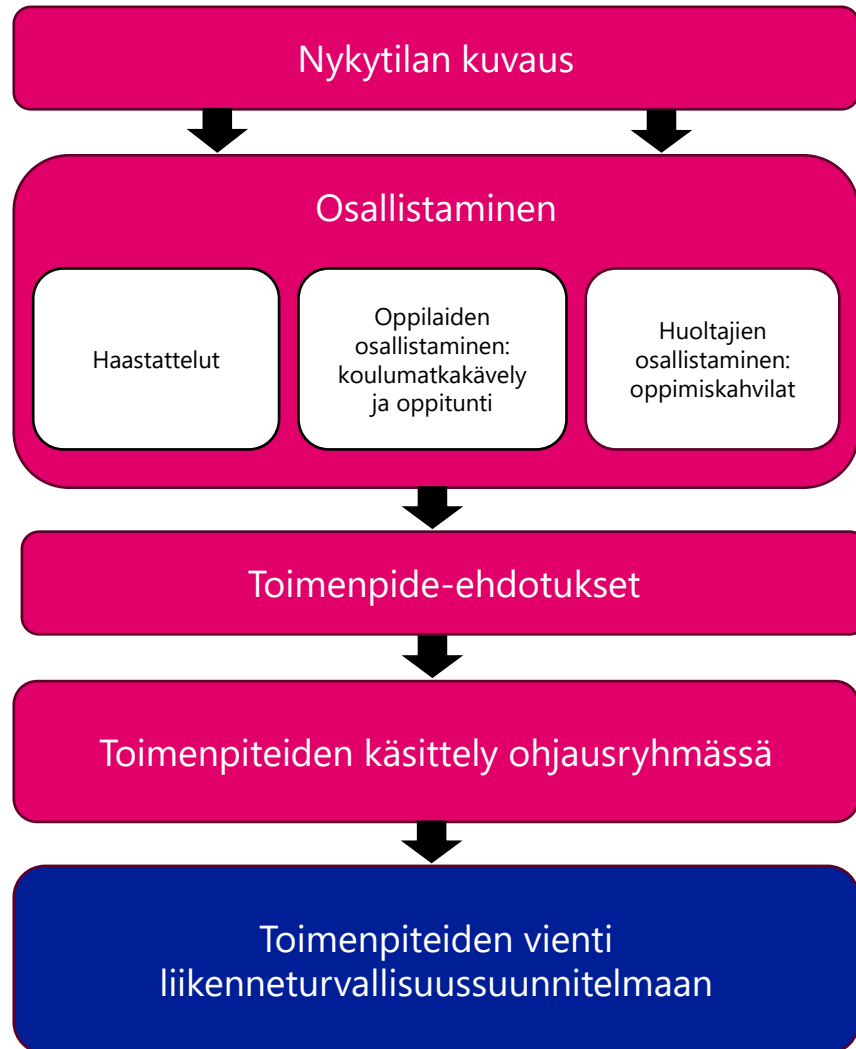
3. Pilotoitava toimintamalli

3.1. Pilotoitavan toimintamallin kuvaus

OULU

Pilotoitavan toimintamallin kuvaus

Toimintamallia kouluympäristöjen turvallisuuden ja viisaan liikkumisen edistämiseen haettiin kokeilujen kautta. Pohjana toimintamallissa on kattava nykytilakuvaus, jonka keskeiseksi sisällöksi valikoitui liiteosion mukainen koulukohtainen tarkastelu liikenteen maankäytön ja oppilaiden koulumatkojen erityispiirteistä.

Tärkeän osion toimintamallissa muodostaa eri tahojen osallistaminen kartoitusprosessiin. Oppilaiden osallistaminen toteutetaan aiemmin luotua koulumatkakävelyn mallia mukaillen luokassa tapahtuvalla tehtäväosiolla sekä valikoidulle reitille kohdistetulla kävelyllä. Vanhempien ja koulun henkilökunnan osallistamiseksi malliksi esitetään kyselyä, mutta jos vanhempia saadaan hyvin osallistumaan myös Teams-muotoinen työpaja voi tarjota taustatietoa. Rehtorien ja liikennöitsijöiden kokemusten kartoittamiseksi heidän osallistamismuotonaan toimi hyvin haastattelut. Osallistamisvaiheen toimintamallien tarkempi kuvaus on seuraavilla sivuilla.

Lopputuloksena saadaan toimenpide-ehdotuksia liikenneturvallisuuteen ja viisaaseen liikkumiseen liittyen. Liitteissä on kuvattu käsitellyt toimenpide-ehdotukset sekä yleiset toimenpide-esitykset ja jatkotoimenpiteet osiossa puolestaan toimenpide-ehdotuksien vienti käytännön toteutukseen.

Nykytilan kuvaus

Kuva: Pauliina Sutela

Hankkeen taustatiedoiksi koottiin kattava nykytilan kuvaus jokaisesta mukaan valitusta koulusta. Nykytilan kuvaukseen kerättiin tietoa kunkin koulun liikenneympäristöstä sisältäen tietoa kaavoitustilanteesta, nopeusrajoituksista, liikenneonnettomuuksista, liikenneympäristön jäsentymisestä ja eri toimintojen sijoittumisesta koulun lähiympäristöön. Nykytila osiossa hyödynnettiin lisäksi hankkeen 1. vaiheessa luotua koulumatka-analyysia sekä Oulun kaupungin liikenneturvallisuustyöhön sisältyvän koulumatka-oppitunnin vastauksia ja Louhi-karttapalvelun tietoja liikenneturvallisuuden parantamiskohteista niiltä osin, kun tietoja oli saatavilla.

Nykytila osiota päivitettiin osallistamisvaiheen jälkeen vuorovaikutustilaisuuksista saatujen tietojen osalta. Nykytila osioon lisättiin haastatteluista, koulumatkakävelyistä- ja oppitunneista sekä huoltajien oppimiskahviloista nousseet ajatukset ja lisätiedot.

Osallistaminen

Lasten ja nuorten turvallinen arkiliikkuminen –hankkeen 2. osiossa toteutettiin laajaa vuoropuhelua yhdessä koululaisten, huoltajien, koulujen henkilökunnan, liikennöitsijöiden ja Oulun kaupungin kanssa. Hankkeen alussa toteutettiin yhteensä kahdeksan Teams-haastattelua, joihin osallistui koulujen henkilökuntaa, liikennöitsijöitä ja Oulun kaupungin edustajia.

Hankkeessa tärkeää oli tuoda esiin myös koululaisten oma ääni ja jokaisella koululla järjestettiin noin parin tunnin mittainen koulumatkakävely ja –oppitunti. Oppitunnin aikana koululaiset pääsivät kuvaamaan havaitsemiaan vaaranpaikkoja kartalle sekä pohtimaan omaa koulumatkaa ”jatka lausetta” –tehtävän avulla. Oppitunnin jälkeen jalkauduttiin koululaisten kanssa koulun lähimaastoon ja käytiin katsomassa paikan päällä koululaisten ja haastatteluiden perusteella tunnistettuja riskipaikkoja koulumatkalta. Koulumatkakävelyllä hyödynnettiin luvussa 2. *Kokemukset muualta* esitettyä mallia.

Huoltajille, opettajille ja muulle koulun henkilökunnalle järjestettiin jokaisella koululla oppimiskahvila-tyyppinen työpaja. Työpajassa osallistujat pääsivät pureutumaan muun muassa koulun lähialueen ongelmakohtiin, saattoliikenteen haasteisiin, liikenneturvallisuudesta tiedottamiseen sekä pyöräilykypärän käyttöön.

Haastattelut

Toteutettiin yhteensä kahdeksan haastattelua koulun henkilökunnalle, kaupungille sekä koulukyytien liikennöitsijöille.

Koulumatkakävely ja -oppitunti

Toteutettiin kaikilla hankkeessa mukana olevilla kouluilla yksi koulumatkakävely ja –oppitunti.

Huoltajien, opettajien ja koulun henkilökunnan kuuleminen

Toteutettiin jokaisella mukana olevalla koululla huoltajille, opettajille ja koulun henkilökunnalle työpaja sekä yksi yhteinen Teams-työpaja.

Haastattelut

Osana hankkeen vuorovaikutusta toteutettiin haastatteluja. Haastatteluihin pyydettiin koulujen henkilökuntaa, Oulun kaupungin edustajia sekä kouluilla koulukyydityksistä vastaavia liikennöitsijöitä. Yhteensä haastatteluja toteutettiin hankkeen aikana kahdeksan. Haastattelut toteutettiin etänä Teams-haastatteluina ja kuhunkin haastatteluun varattiin aikaa noin 30 minuuttia.

Haastatteluiden avulla selvitettiin koulujen ja liikennöitsijöiden kokemuksia koulujen lähialueiden ja koulumatkojen turvallisuudesta. Haastatteluiden avulla pyrittiin lisäksi selvittämään sitä minkälaista liikenne on koulujen lähistöllä ja onko koulujen tai liikennöitsijöiden tietoon tullut esimerkiksi liikenneonnettomuuksia tai läheltä piti –tilanteita.

Haastattelurunko:

1. Kuinka paljon ajatte [koulun nimi] koululle? (Vain liikennöitsijöille)
2. Miten näet [koulun nimi] koulun lähialueen?
3. Mitkä ovat [koulun nimi] koulun lähialueen vaaranpaikat?
4. Onko [koulun nimi] koulun lähialue mielestäsi tarpeeksi turvallinen koululaisille?
5. Millainen [koulun nimi] koulun lähialueen liikenne on autoilun, joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn näkökulmasta?
6. Tiedätkö [koulun nimi] koulun alueella tai lähiympäristössä tapahtuneita läheltä piti –tilanteita tai onnettomuuksia?
7. Millaisilla keinoilla [koulun nimi] koulun lähiympäristön liikenneturvallisuutta voisi lisätä?
8. (Mitkä kohteet koulumatkakävelyllä olisi hyvä tarkistaa?)

Oppimiskahviloiden toteutus

Osana hanketta toteutettiin yhteensä kolme oppimiskahvilaa, jotka järjestettiin mukana olevilla kouluilla. Oppimiskahvilat pidettiin marraskuun alussa ja niihin kutsuttiin koulun henkilökuntaa, oppilaiden huoltajia sekä oppilaskuntien edustajia. Haukiputaalla mukaan kutsuttiin myös kyläyhdistys. Valitettavasti oppimiskahviloiden osallistujamäärät jäivät kuitenkin hyvin pieniksi ja yhteensä kouluilla järjestettyihin oppimiskahviloihin osallistui seitsemän henkilöä. Oppimiskahviloissa käsiteltiin seuraavia aiheita:

- Saattoliikenne ja koulumatkaliikkuminen
- Pyöräilykypärän käytön lisääminen ja kännykän käytön vähentäminen pyöräillessä ja kävellessä
- Liikenneturvallisuudesta viestiminen koteihin
- Koulun lähiympäristön liikenneturvallisuuden lisääminen

Pienen osallistujamäärän vuoksi tilaisuudet järjestettiin kullakin koululla oppimiskahvilan konseptista poiketen yhtenä yhteisenä keskusteluna, jossa aiheet vaihtuivat noin 10-15 minuutin välein. Pienen osallistujamäärän vuoksi joulukuun alussa järjestettiin vielä yhteinen Teams-työpaja, johon osallistui työryhmän jäsenten lisäksi viisi muuta osallistujaa. Kouluissa järjestetyissä oppimiskahviloissa nousseet ideat on koottu liitteiden koulukohtasiin osioihin.

3.2. Toimintamallin kokeilusta saadut kokemukset ja kehittämistarpeet

OULU

Toimintamallin kokeilusta saadut kokemukset ja kehittämistarpeet

Nykytila

Nykytilanteen kuvauksen mallia hiottiin hankkeen aikana ja tähän työhön koottu malli koettiin hyväksi tavaksi esittää koulujen liikenneturvallisuustilanne, liikenteen haasteet sekä ennakointi tulevasta kehityksestä. Kuvaukseen lisättiin työn aikana mukaan maankäytön tilanne ja toisaalta tiivistettiin väyläverkon kuvausta. 1. osiossa tuotetut koulumatkojen kasaumakartat ovat hyvä taustatieto. Mallia voisi kehittää jatkossa poimimalla tarkasteluun vain tarkasteltavana olevalla koululle tulevat oppilaat. Nyt nykytila-osiossa on yhden koulun osalta kartoilla oppilaita, joiden lähikoulu on muu kuin tarkasteltava koulu.

Osallistaminen

Osallistamisosiossa todettiin avainhenkilöiden haastattelujen sekä koulumatkakävelyn oppilaiden osallistamisosion toimineen hyvin, joten ne voivat toimia jatkossakin tiedon kokoamisen pohjana. Myös ohjausryhmän muoto, jossa olivat mukana koulujen edustajat sekä yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden edustajat toimi hankkeessa hyvin. Kartoitusten tuloksista saatiin ohjausryhmätyöskentelyllä muodostettua koulukohtaiset toimintasuunnitelmat.

Koulumatkakävelyiden kehittämis ehdotuskina nousi esiin, että kävelyille olisi hyvä varata enemmän aikaa, jotta olisi mahdollisuus kerätä palautetta laajemmalla alueella. Oppilasryhmät voisivat olla pienempiä esim. puoli luokkaa kerrallaan. Tämä vaatisi jonkin verran lisäresurssia koululta. Oppitunneilla on syytä muistuttaa oppilaita lisäämään selitys vaaranpaikoille karttatehtävän toteutuksessa. Oppilaiden karttahavainnot on hyvä todentaa jälkikäteen esim. teknisen puolen toimesta

Haasteena työssä todettiin vanhempien tavoittaminen. Vanhempien tavoittaminen tilaisuuksiin on nähty kouluilla muutoinkin haastavana ja jatkossa voisi olla hyvä toteuttaa vanhemmille vaikutusmahdollisuus kyselynä joko puhtaasti vanhemmille suunnattuna tai kyselynä, jonka vanhemmat toivotaan täyttävän lasten kanssa. Tämän kyselyn voisi rakentaa esimerkiksi kotitehtäväksi, jossa aktivoidaan myös huoltajia miettimään koulumatkaa yhdessä koululaisen kanssa. Kyselyä vanhemmille ei työssä kokeiltu toimintamallina, koska hankkeen 1. osiossa oli jo kysely toteutettu. Jatkossa voisi kokeilla, saadaanko vanhempien näkemyksiä kouluteistä koottua kyselyn avulla. Tähän olisi valmis pohja tässä hankkeessa osittain testatussa koulumatkakävely konseptissa. Mikäli koululla on toimiva vanhempainyhdistys, voisi vuoropuhelutilaisuuden järjestää tällaiseen kokoukseen. Vanhempien kanssa käytävä vuoropuhelu on myös jatkossa, sillä jo vähäiselläkin osallistujamäärällä todettiin vanhemmilta saatavan arvokasta tietoa kouluympäristöjen haasteista.

Toimintamallin kokeilusta saadut kokemukset ja kehittämistarpeet

Toimenpide-esitykset

Hankkeen lopputuloksena saadaan toimenpide-esityksiä liikennevalistukseen, liikenneympäristöön ja saattoliikenteeseen liittyen. Näiden esityksien käsittely toimi hyvin hankkeen kaltaisella ohjausryhmällä. Toimenpide-esityksien osalta hankkeen konsultti kävi läpi kartoituksen tulokset ja muodosti niistä kehittämis ehdotukset.

Tulevia vastaavia hankkeita voi helpottaa hankkeessa kootut yhteiset periaatteet liikenneympäristön parantamiseksi. Synergia hyötyä saadaan myös useamman koulun yhtäaikaisesta tarkastelusta, sillä tämä tuonee tämän hankkeen tavoin yhteisiä ongelmakohtia käsiteltäväksi.

Hankkeessa esiin nousseet tiedotuksen mallit ovat jaettavissa jatkossa muille kouluille sellaisenaan. Hankkeen aikana löydettiin tapoja kehittää jo vuosia liikenneturvallisuustyössä tehtyä viestintää ja toiveena on tehdä tästä hankkeen mallien myötä aiempaa paremmin kohderyhmän tavoitettavaa. Hankkeen tuloksena ideoitiin myös mallia uudeksi tavaksi innostaa koululaisia kestäviin kulkutapoihin. Tätä haastekisaa voisi olla hyvä jatkojalostaa oman hankkeen kautta.

4. Kehitetty toimintamalli laajempaan käyttöön

Toimintamallin kuvaus

Nykytilan kuvaus

Nykytilan kuvaukseen kootaan kouluittain koulun lähiympäristön liikenneympäristö, koulun toiminnot, kaavoitustilanne, nopeusrajoitukset ja liikenneonnettomuudet. Osallistamisvaiheen jälkeen nykytilan kuvausta täydennetään haastatteluista, koulumatkakävelyistä ja huoltajien kyselystä saaduilla tiedoilla.

Osallistaminen

Aloitetaan vuoropuhelu haastattelemalla koulukuljetusten liikennöitsijöitä, Oulun kaupungin edustajia ja koulujen henkilökuntaa esim. rehtorit, opettajat. Tämän jälkeen sovitaan koulujen kanssa koulumatkakävelyiden ja oppituntien ajankohdista sekä päätetään osallistuvat luokat. Samaan aikaan toteutetaan huoltajille kysely liittyen koulumatkojen turvallisuuteen.

Toimenpide-ehdotukset

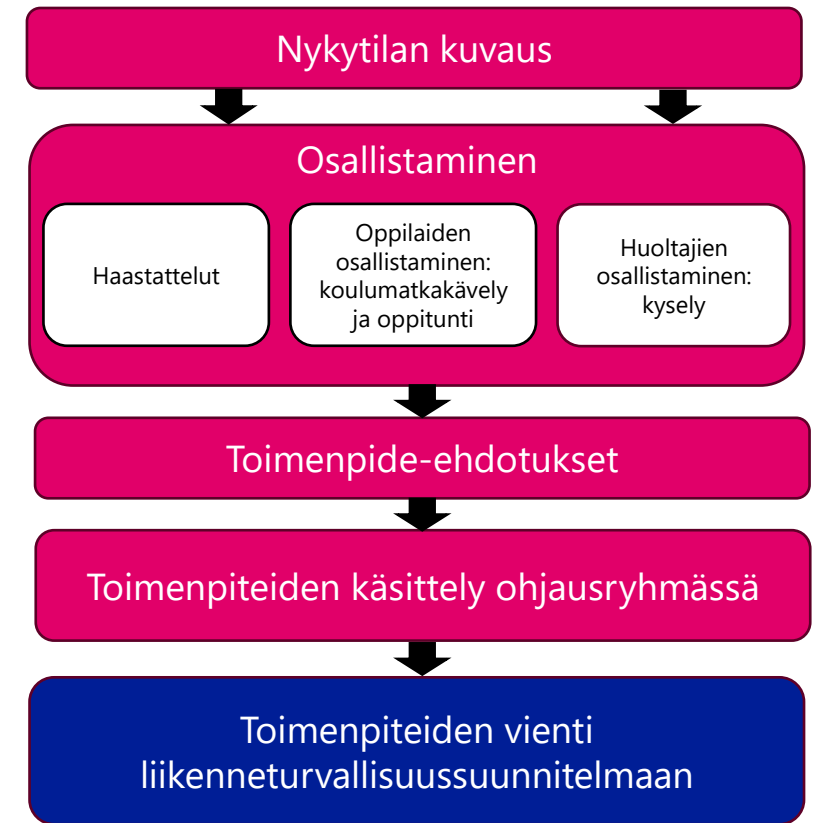
Työstetään toimenpide-ehdotuksia nykytilan selvityksessä ja vuoropuhelussa esiin nousseisiin haasteisiin.

Toimenpiteiden käsittely ohjausryhmässä

Käsitellään edellisessä kohdassa esitettyjä toimenpide-ehdotuksia hankkeelle perustetussa ohjausryhmässä. Ohjausryhmän kokoonpano voi koostua esimerkiksi koulujen rehtoreista tai muusta henkilökunnasta sekä Oulun kaupungin yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden edustajista.

Toimenpiteiden vienti liikenneturvallisuussuunnitelmaan

Tuodaan hankkeessa esiin nousseet parantamistarpeet ja huomiot kaupungin liikenneturvallisuustyöryhmän tietoon, joka vie suunnitelmissa esitetyt toimenpiteet Louhi-järjestelmään, josta ne voidaan myöhemmin viedä mm. osaksi liikenneturvallisuussuunnitelmaa.

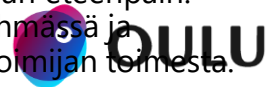

Toimintamalli toimenpiteiden huomioimiseen liikenneturvallisuussuunnitelmassa

Osana hanketta pohdittiin Ouluun sopivaa toimintamallia koulujen liikenneturvallisuuteen ja liikennenympäristöön liittyvien havaintojen ja palautteiden saattamiseen kaupungin tietoon ja sitä kautta liikenneturvallisuussuunnitelmiin.

Yhtenä keinona järjestelmälliseen tarkemman koulukohtaisen liikenneturvallisuuspalauteen keräämiseen esitetään tätä työtä vastaavien hankkeiden toteuttamista vuosittain vähintään kolmella koululla. Vuosittain toteutettavissa hankkeissa pääpaino on koululaisten kuulemisessa ja erityisesti lasten näkökulman tuomisesta mukaan suunnitteluun. Hankkeissa esiin nousevat parantamistarpeet ja huomiot tuodaan kaupungin yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden tietoon. Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden edustaja liikenneturvallisuusryhmässä vie puolestaan parantamistarpeet liikenneturvallisuusryhmään tiedoksi. Liikenneturvallisuusryhmän toiminnan tukena on Louhi –karttapalvelu, jota päivitetään vuosittain kaupungin, ja ELY-keskuksen toimenpiteiden osalta. Myös muissa kouluihin liittyvissä liikennesuunnitelmissa esiin nousevat liikenneturvallisuustoimenpiteet viedään Louhi-järjestelmään.

Oulun kaupungin suuresta koulumäärästä johtuen on syytä kehittää myös jatkuvaan palautteen keräämiseen sopiva työkalu. Jatkuvan palautteen keräämisen osalta suositellaan kehitettävän kouluille palautteenantojärjestelmä, jonka kautta opettajat voivat yhdessä oppilaiden kanssa ilmoittaa tekemistään liikenneturvallisuushavainnoista. Mallissa saapuneet koulujen tekemät liikenneturvallisuusaloitteet tuodaan tietoon Oulun kaupungin teknisille palveluille, jossa aloitteet käsitellään ja ratkaistaan mitkä toimenpiteistä viedään eteenpäin. Eteenpäin vietävät toimenpiteet käsitellään tarvittaessa liikenneturvallisuusryhmässä ja päivitetään tasaisin väliajoin Louhi-palveluun esimerkiksi liikenneturvallisuustoimijain toimesta.

5. Jatkotoimenpiteet

OULU

Jatkotoimenpiteet

Hankkeen päätyttyä on tärkeää **tiedottaa saaduista tuloksista**. Raportti julkaistaan Traficomin hankesivuilla, josta sen kautta esiin nostetut ideat ovat hyödynnettävissä myös muualla Suomessa.

Hankkeessa on tuotettu paljon toimenpideideoita koulujen käyttöön sekä kouluympäristöjen turvallisuuden edistämiseen. Koulujen osalta raportti on rehtorien käytössä ja sitä kautta liikkumisen ohjaukseen sekä liikenneturvallisuusvalistukseen esitetyt toimenpiteet on syytä aikatauluttaa kouluittain. Mikäli kouluilla on tehty vastuunjakoa liikenneasioihin liittyen olisi **raportti hyvä jakaa laajemmin kouluilla hyödynnettäväksi**.

Suunnitelman aikana on käyty läpi aiemmin tuotettua liikenneturvallisuuden ja liikkumisen ohjauksen tiedotusmateriaalia. Tätä aineistoa on päivitetty ja materiaalia tulee jaettavaksi liikenneturvallisuustoimijan kautta kouluille. Työssä on tuotettu kouluille myös uutta aineistoa liikkumisen ohjaukseen ja liikenneturvallisuuden huomioimiseen. **Koulujen tulee sopia toimintatavoista tiedotusmateriaalin jakamisesta koteihin.**

Suunnitteluaineisto käydään läpi kaupungin yhdyskunta ja ympäristöpalveluissa liikenneympäristöön ja saattoliikenteeseen liittyvien toimenpiteiden osalta. Suunnitelmassa on esitetty useita toimenpiteitä, jotka on syytä viedä myös **Louhi karttapalveluun** tämän kautta. Samassa yhteydessä on hyvä käydä läpi myös vähäisemmät huomiot esimerkiksi oppilaille suunnatusta kyselystä ja ottaa toteutukseen nopeat opastamiseen ja näkemiin liittyvät toimenpiteet. Näitä toimenpiteitä käydään jatkossa läpi Louhi –karttapalvelun päivityksien yhteydessä.

Suunnittelutyön yhteydessä käytiin keskustelua, että vastaavalla toimintamallilla olisi hyvä **käydä läpi myös muiden koulujen liikenneolosuhteita**. Vastaavaa mallia olisi syytä kokeilla huomioiden tästä hankkeesta saadut opit vuoropuhelusta. Toteutus voisi olla kevyempi, koska esimerkiksi viestintään liittyviin osioihin saatiin hyvin palautetta jo kolmen koulun otoksesta. Jatkohankkeet voi olla hyvä toteuttaa vastaavina muutaman koulun (3-5 koulua) hankkeina. Flou:n materiaalia on hyvä käyttää myös jatkohankkeissa.

Suunnitelmassa on nostettu esiin **hankeideana viisaaseen liikkumiseen** liittyvät haastekisan räätälöinti Oulun koulujen tarpeisiin. Tuon haastekisan jatkokehittäminen voisi olla mukana esimerkiksi Suomi liikkeelle –ohjelman hankehaussa. Ohjelmasta löytyy lisätietoa: <https://okm.fi/suomi-liikkeelle>

Liitteet:

1. Koulukohtaiset tarkastelut
 - 1.1. Hiukkavaaran koulu
 - 1.2. Aseman koulu
 - 1.3. Kiiminkijoen koulu
 - 1.4. Koonti yleisistä huomioista ja toimenpiteistä
2. Valmiit tiedotusaineistot

OULU

1. Koulukohtaiset tarkastelut

Koulukohtaiset tarkastelut

Koulujen nykytilan selvityksessä kartoitettiin vaaranpaikkoja ja liikenteen ongelmia erityisesti koulumatkoilla ja koulupihojen läheisyydessä. Taustatietoa koulujen saavutettavuudesta ja käytetyistä reiteistä saatiin hankkeen ensimmäisessä osassa toteutetusta koulureittianalyysistä.

Kouluissa järjestettävistä oppilaille suunnatuista työpajoista ja koulumatkakävelyistä saatiin tietoa vaaranpaikoista. Myös Oulun kaupungin liikenneturvallisuustyössä laadittujen Turvallinen koulumatka -kyselyiden tuottamaa aineistoa hyödynnettiin työn lähtötietoina niiltä osin kuin se oli saatavilla. Huoltajien, koulun henkilökunnan ja liikennöitsijöiden kokemuksia koulumatkoista saatiin haastatteluiden ja työpajojen avulla.

Näiden ohella taustatietoa haettiin tilastoista, avoimista paikkatietoaineistoista, kaavakartoista sekä liikenneturvallisuuden karttapalveluun kirjatusta havainnoista.

Nykytilan selvityksen pohjalta tutustuttiin tarkemmin kunkin koulun koulumatkojen haasteisiin ja koottiin kouluille toimenpideohjelmat. Toimenpideohjelmassa on esitetty koulukohtaisia toimenpiteitä saattoliikenteeseen vaikuttamiseen sekä liikenneturvallisuuden edistämiseen niin valistuksen kuin liikenneympäristön parantamisen keinoin.

Nykytilan kuvaukset on esitelty kouluittain seuraavissa luvuissa.

1.1. Hiukkavaaran koulu

Nykytila ja toimenpide-ehdotukset

OULU

Liikenneympäristö

Hiukkavaaran koulu sijaitsee linnuntietä mitattuna noin kuuden kilometrin päässä Oulun keskustasta itään Hiukkavaaran alueella.

Koulumatkaliikkumisen kannalta merkittävimmät liikennevirrat saapuvat koululle Tahtimarssin ja Kenttämarsin kautta. Saapuessaan koululle koululaiset ylittävät suojatien Tahtimarssin ja Kenttämarsin liittymässä. Liittymä on myös ajoneuvoliikenteen osalta vilkas, sillä koulun pysäköintialueelle ajo tapahtuu samaisen liittymän kautta.

Koulun länsipuolella kulkee noin 350 metriä pitkä Marssikatu, jossa ajoradat on erotettu toisistaan maakaistaleella. Marssikadulla on koulun kohdalla laaja suojatie. Pohjoisessa Sarvikankaantie toimii reittinä koululle.

Koulun toimintoja

Leikkipuisto

Kirjaston
sisäänkäynti

Kauppa

Koulu

Päiväkoti

Pyöräpysäköinti

Henkilökunnan
pysäköintialue

Vieraiden
pysäköintialue

Bussikuljetukset/saattoliikenne

Urheilukenttä

Kaavoitustilanne 1/2

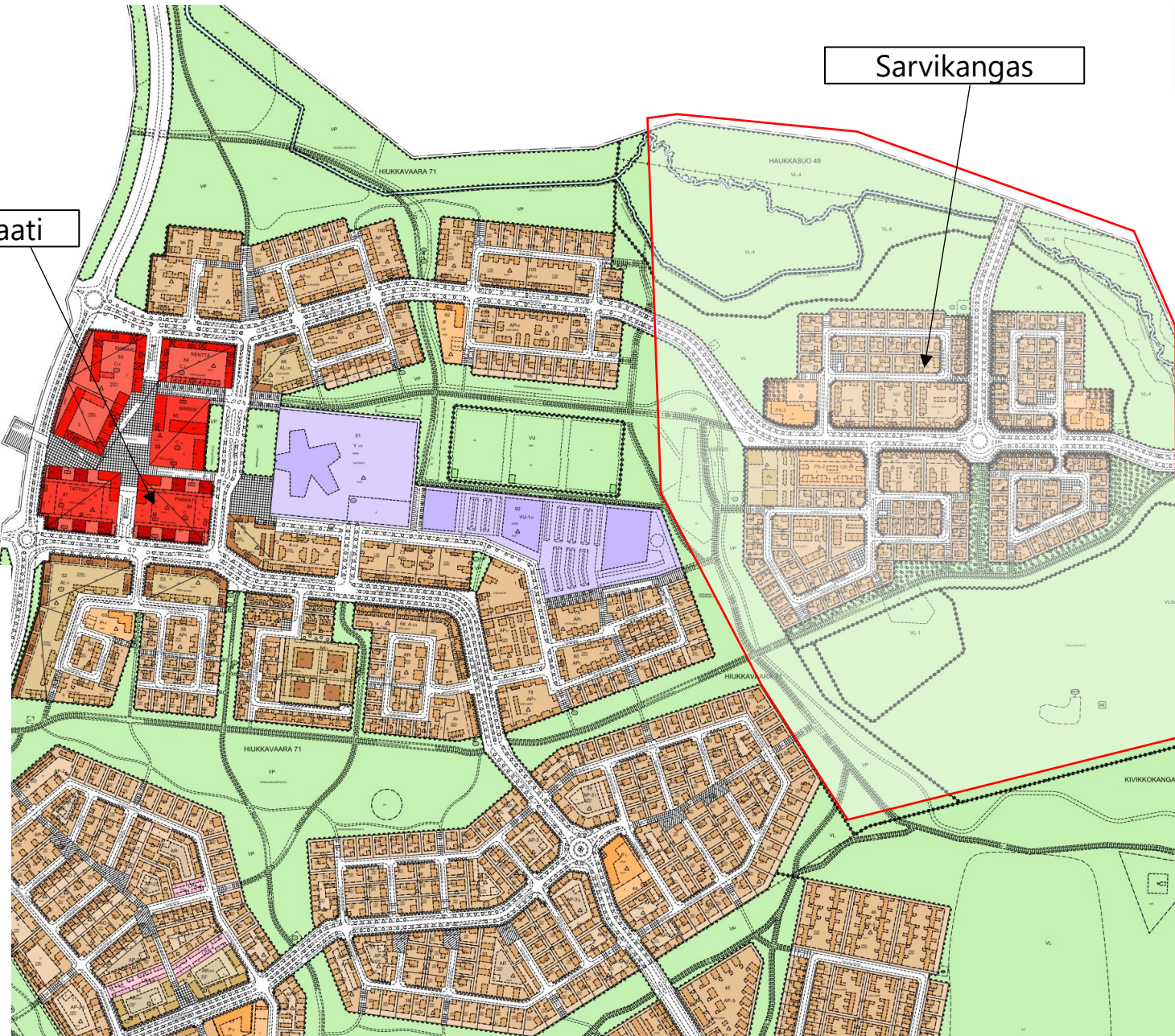
Hiukkavaaran koulun lähiympäristö on asemakaavoitettua aluetta. Koulun pohjois-, itä- ja eteläpuolelle on osoitettu pääasiassa asumista. Koulun itäpuolelle sijoittuva Sarvikankaan alue on asemakaavoitettu pääasiassa asuinkäyttöön, mutta alueen rakentaminen ei ole vielä alkanut. Koulun pohjoispuolella ja eteläpuolella sijaitsevien asutusalueiden rakentaminen on vielä osittain kesken.

Koulun länsipuolelle on osoitettu asemakaavassa keskustatoimintojen alue. Asemakaavassa keskustatoiminnoille osoitetuista alueista ainoastaan kaavaotteesta näkyvä Paraati on rakennettu. Koulun välittömään läheisyyteen sen itäpuolelle on asemakaavassa osoitettu urheilutoimintaa palvelevien kortteleiden alue. Urheilutoimintaa palvelevien kortteleiden alue on täydentymässä jo lähiaikoina ja tulee vaikuttamaan osaltaan alueella liikkumiseen.

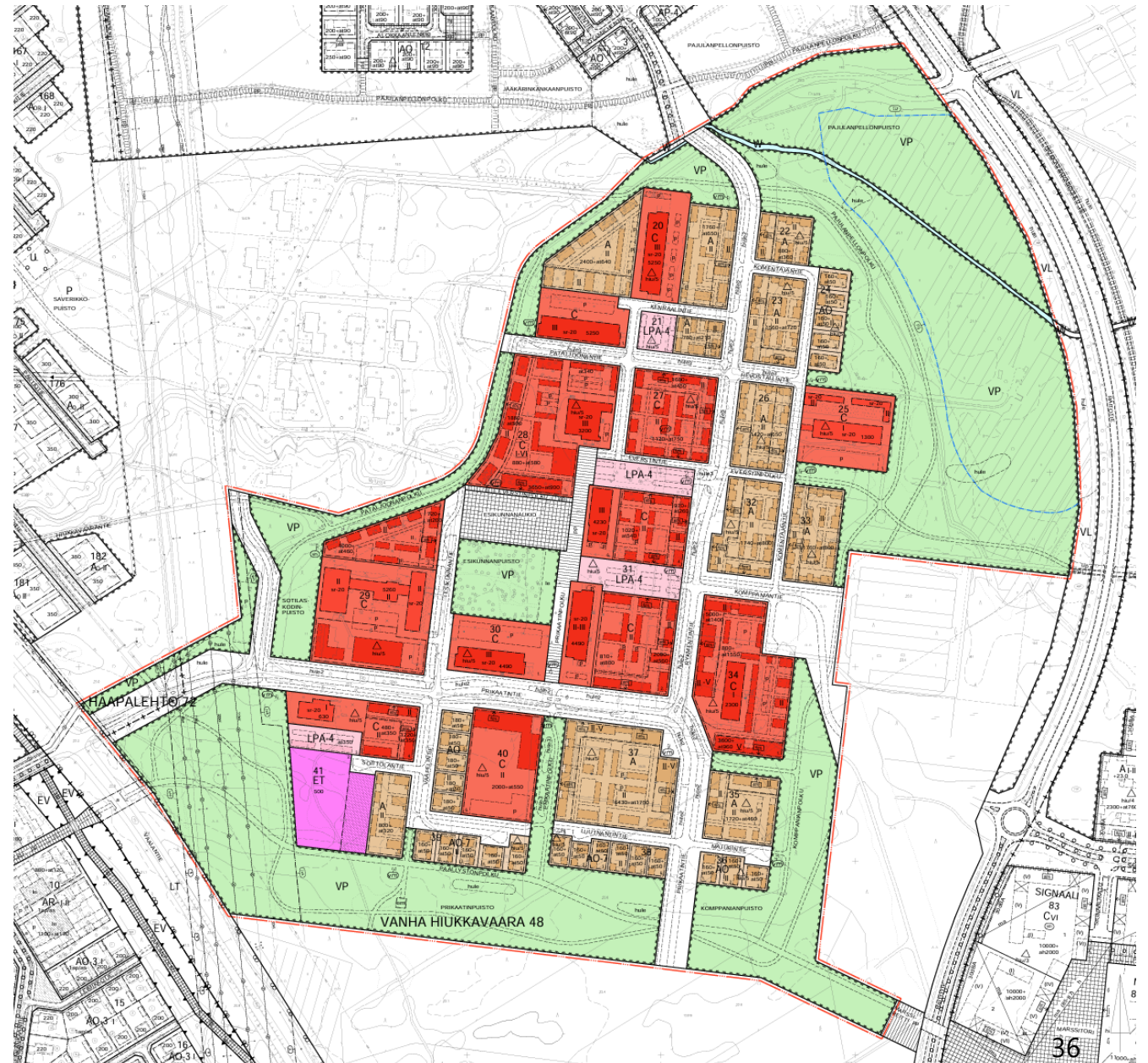
Alue kehittyy kovaa vauhtia ja lähivuosien aikana koulun lähialueilla käynnistyy useita rakennushankkeita. Rakennushankkeet tulevat vaikuttamaan alueen liikenteeseen vielä vuosien ajan.

Paraati

Sarvikangas

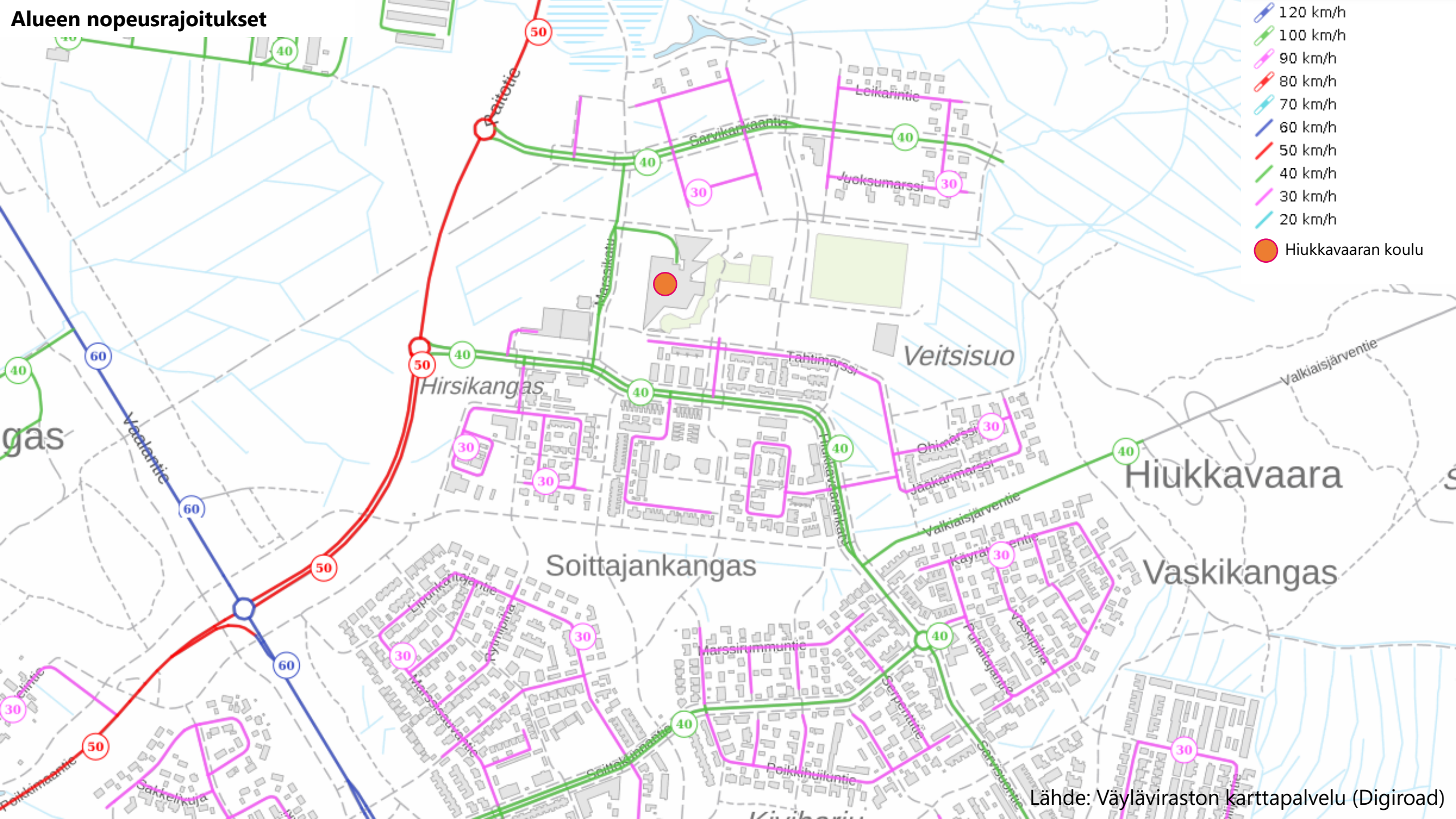

Vanhan Hiukkavaaran alueen koululaiset ohjautuvat tulevaisuudessa joko Hiukkavaaran kouluun tai rakenteilla olevaan Jääkärinkankaan monitoimitaloon.

Kaavakarttaote: Oulun kaupunki. Vanhan Hiukkavaaran keskus, Hiukanmutka, Hiukanpiha, Hiukanpolku, Hiukanpisto, Hiukanreitti kaavaluonnos.

Alueen nopeusrajoitukset

Lähde: Väyläviraston karttapalvelu (Digiroad)

Onnettomuuskatsaus

Vuosien 2018-2023 aikana Hiukkavaaran koulun läheisyydessä on sattunut muutamia poliisin tietoon tulleita omaisuusvahinkoon johtaneita onnettomuuksia.

Tahtimarssilla koulun pihan kohdalla sattunut liikenneonnettomuus on sattunut vuonna 2018 ja se on ollut peruutusonnettomuus. Toinen Tahtimarssilla, koulusta itään päin, sattunut onnettomuus on ollut tieltä suistuminen.

Raitotien, Poikkimaantien ja Vaalantien liittymän läheisyydessä on sattunut useita omaisuusvahinkoon ja loukkaantumiseen johtaneita onnettomuuksia. Liittymän läheisyydessä sattuneissa onnettomuuksissa korostuvat peräänajo-onnettomuudet

Lähde: Väyläviraston onnettomuusrekisteri (noudettu 27.3.2024)
Taustakartta © Esri, MML / Ortokuvat © MML

Poliisin tietoon tulleet tieliikenneonnettomuudet 2018-2023

Jalankulkijaonnettomuus
 □ Omaisuusvahinkoon johtanut
 ■ Loukkaantumiseen johtanut
 ■ Kuolemaan johtanut

Polkupyöraonnettomuus
 ▽ Omaisuusvahinkoon johtanut
 ▽ Loukkaantumiseen johtanut
 ▽ Kuolemaan johtanut

Mootoriajoneuvo-onnettomuus
 ○ Omaisuusvahinkoon johtanut
 ● Loukkaantumiseen johtanut
 ● Kuolemaan johtanut

Yksittäisonnettomuus
 ○ Omaisuusvahinkoon johtanut
 ● Loukkaantumiseen johtanut
 ● Kuolemaan johtanut

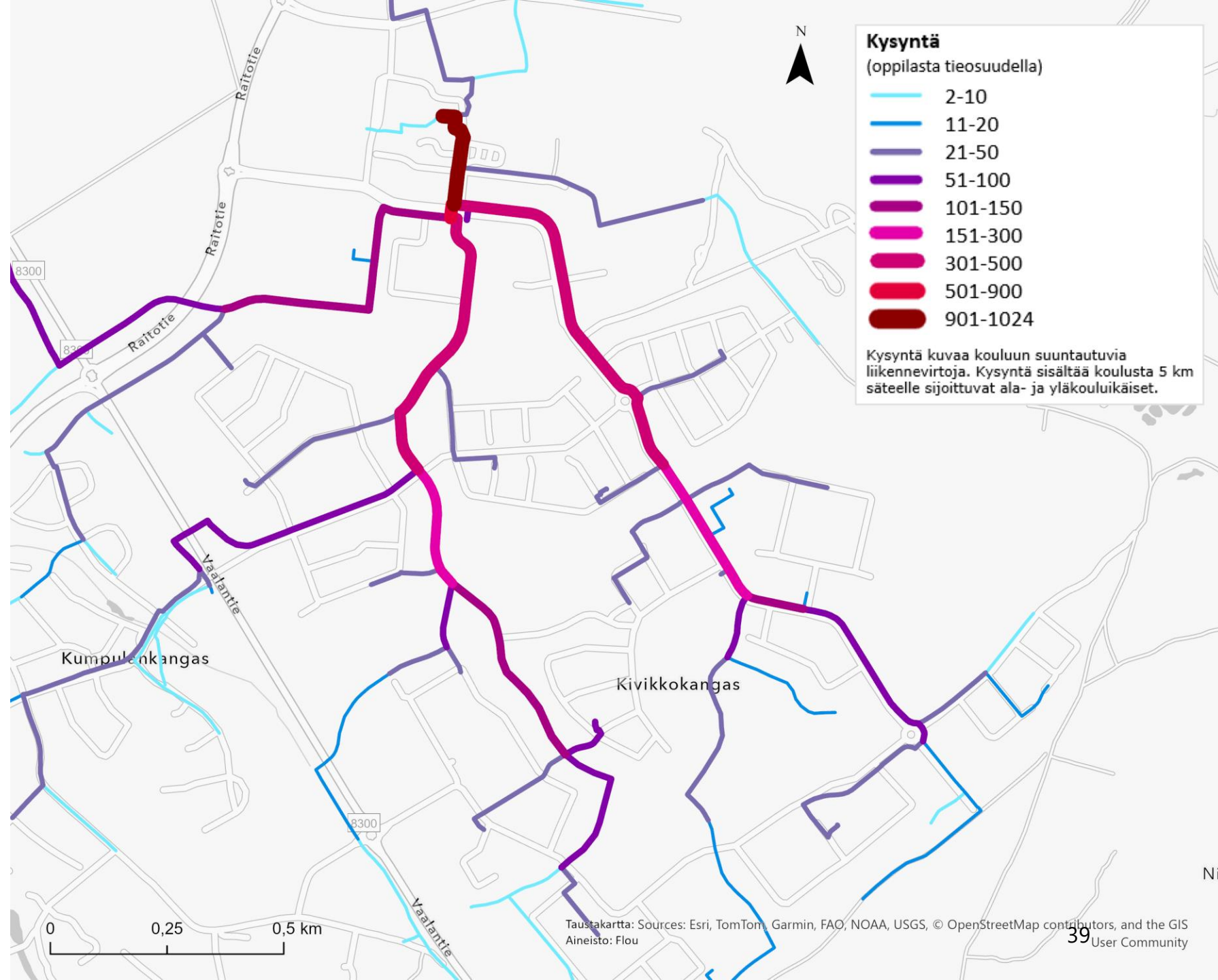
Eläinonnettomuus
 ◇ Omaisuusvahinkoon johtanut
 ◇ Loukkaantumiseen johtanut
 ◇ Kuolemaan johtanut

Jalankulun ja pyöräilyn liikennevirrat

Hankkeen ensimmäisessä osassa toteutettiin koulumatka-analyysi. Analyysin tuloksena saatiin arvio Hiukkavaaran alueella asuvien lasten koulumatkareittien kysynnästä.

Analyysin perusteella suurimmat jalankulun ja pyöräilyn liikennevirrat Hiukkavaaran koululle tulevat Hiukkavaarankadun sekä Hirsikankaanpuiston läpi kulkevan Hirsikankaanpolun ja Valkiaisjärvenpolun kautta.

*Mallissa esitetty kysyntä on teoreettinen ja mallissa on oletettu, että kaikki 5 km etäisyydellä koulusta asuvat ala- ja yläkouluikäiset saapuisivat koululle pyöräillen tai kävellen.

Haastattelut

Hiukkavaarassa haastatteluun osallistui yksi henkilö koulupuolelta sekä kaupungin edustajia. Haastateltavien mukaan Hiukkavaaran alue on tiivistä rakennettua aluetta, jossa rakentaminen jatkuu vielä vuosia. Jokaisesta pihasta löytyy 1-2 henkilöautoa, jonka lisäksi alueella on rakentamisen aikaista liikennettä. Liikenne on vilkasta ja paikoin havaittavissa on myös ylinopeuksia.

Koululaisille vaarallisimmiksi paikoiksi haastateltavat nimesivät tienylitykset, päiväkodin saattoliikenteen ja parkkipaikan, risteykset, joissa näkemähahtana esimerkiksi talojen kulmat sekä Kenttämärssin ja Tahtimärssin liittymän koulun edessä.

Haastateltavien mukaan koulun lähiympäristö ei yksiselitteisesti ole tarpeeksi turvallinen lapsille edellä mainittujen vaaranpaikkojen vuoksi. Myös kypärän käytön puutteet, vanhempien auktoriteetin riittämättömyys ja liikennekasvatuksen perille meno tuovat haasteita turvallisuuteen.

Eri liikkumismuodoista autoilun osalta esiin nousi sähköautot ja autojen hiljaisuus, jolloin autoa ei välttämättä havaita ajoissa. Pyöräilyä yksi haastateltavista kuvasi huolettomaksi ja aina liikenneympäristöön ei kiinnitetä riittävästi huomiota. Jalankulkijat sen sijaan kiinnittävät hieman enemmän huomiota ympäristöön.

Haastattelujen mukaan koulun lähellä on sattunut kuluvin syksyn aikana useita pyörän ja auton välisiä onnettomuuksia. Toistaiseksi onnettomuuksista on selvitty ruhjeilla ja aivotärähdyksellä, mutta koulupuolella huolena on, että jotain vakavampaa sattuu.

Liikenneturvallisuustilanteen parantamiseksi yksi haastateltavista nosti esiin kampanjat ja liikennekasvatuksen merkityksen. Myös koteja tarvittaisiin voimakkaasti mukaan edistämään liikenneturvallisuutta ja vaatimaan koululaisilta mm. kypärän käyttöä. Myös erilaiset palkinto/sanktiojärjestelmät voisivat olla tarpeen.

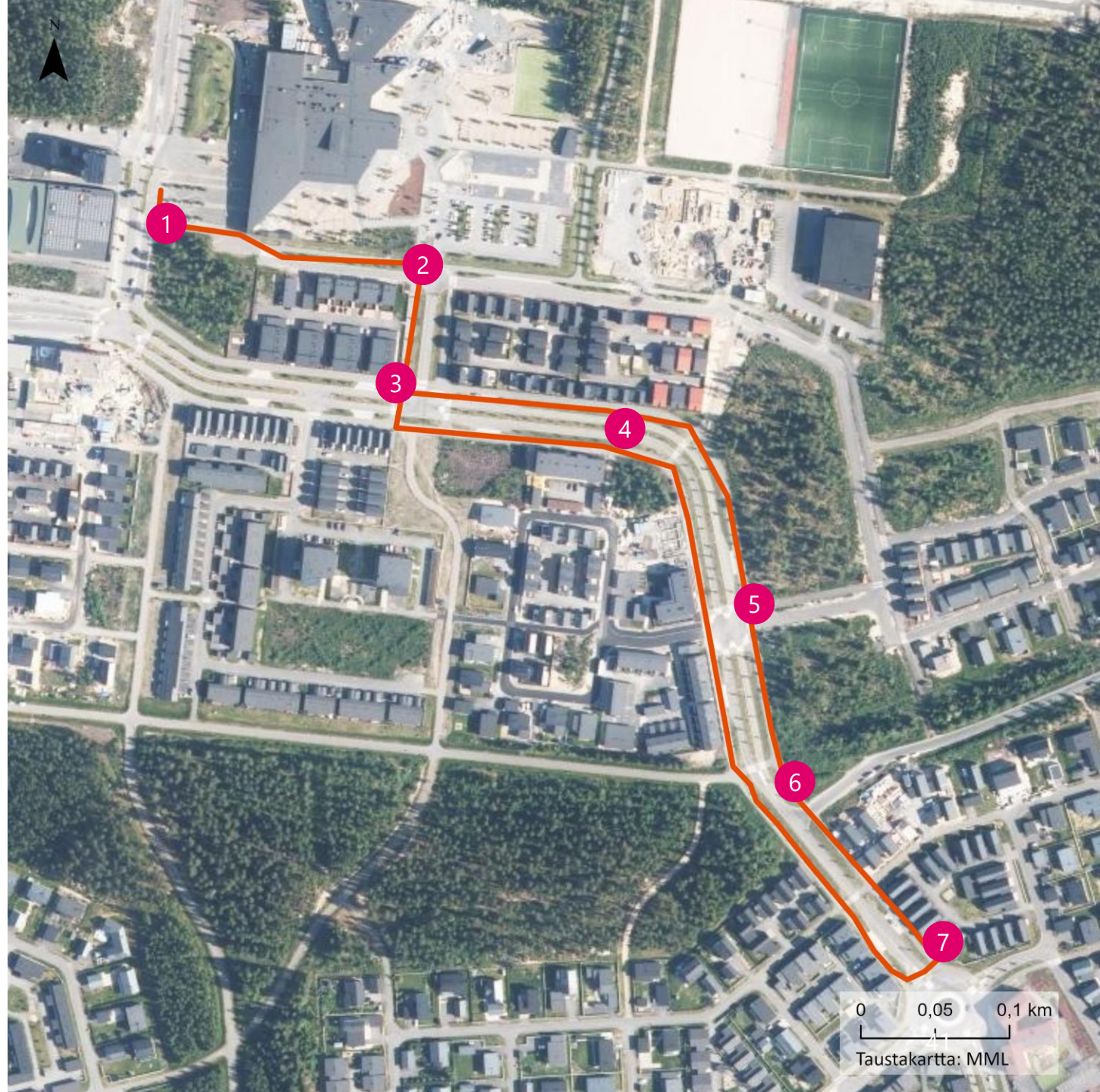

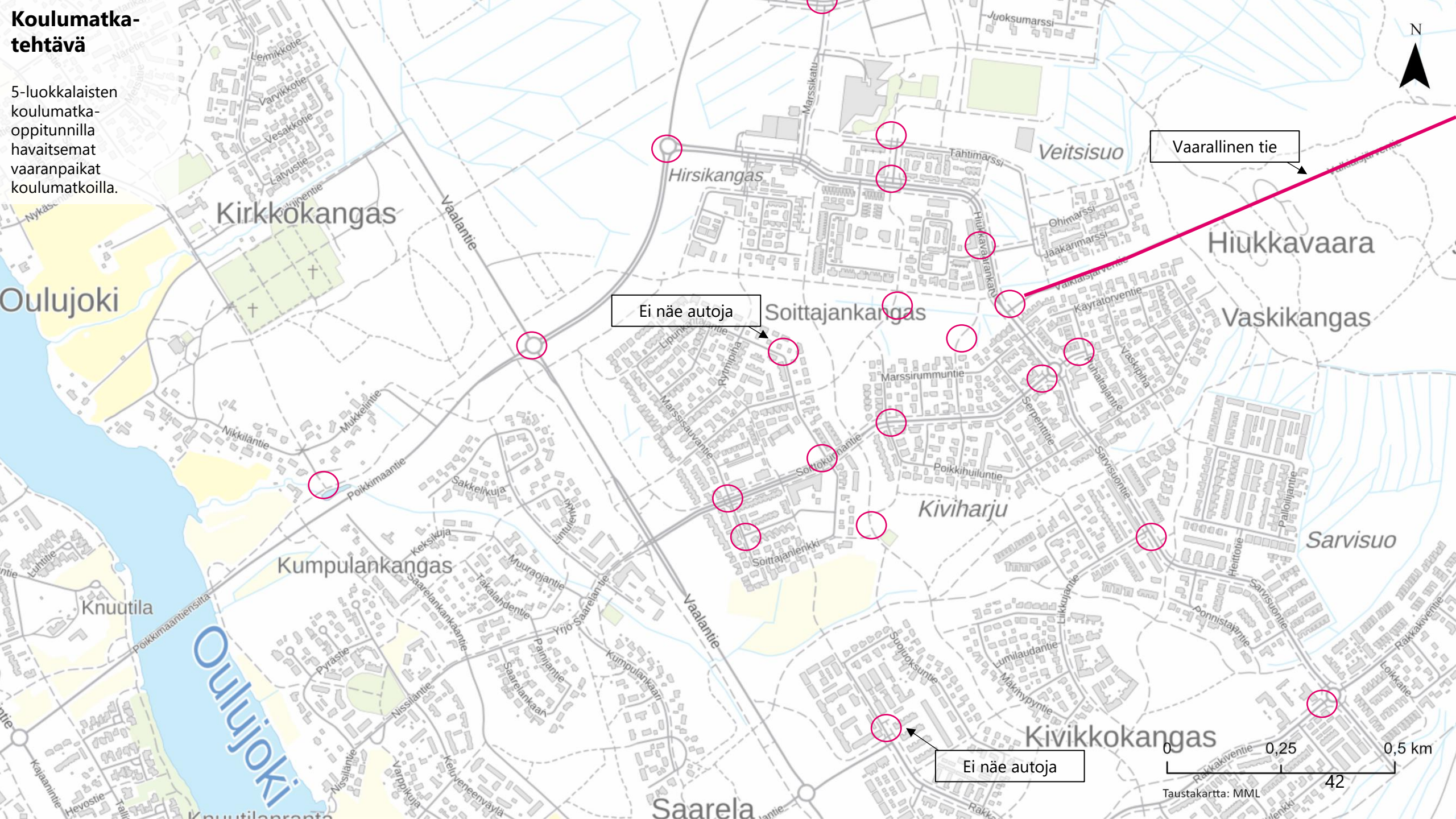
Koulumatkakävely ja oppitunti

Hiukkavaaran koululla järjestettiin koulumatkakävely ja oppitunti 7.10.2024. Viereisessä kartassa on kuvattu koulumatkakävelyn reitti sekä oppilaiden tekemät havainnot.

Seuraavilla sivuilla on kuvattu oppilaiden oppitunnilla tekemät karttamerkinnot sekä ”jatka lausetta” –tehtävän yleisimpiä vastauksia.

- 1 Kaupalle mennessä suojatietä ei käytetä. Oiotaan tien ylitse. Kohdalla vaarallisimmaksi nimettiin autot ja huonot näkemät, jos autoja pysäköity tienvarsipaikoille. K-supermarketin työmaa ei ole tuntunut lapsista erityisen vaaralliselta.
- 2 Paikalla sattunut lasten tietoon tullut onnettomuus, jossa puhelinta käyttänyt autoilija oli osunut yläkoulun oppilaaseen. Oppilaiden mukaan suurin osa autoilijoista/mopoilijoista huomioi liikkujat hyvin, mutta osaa ei kiinnosta noudattaa sääntöjä. Kahden oppilaan mielestä tämä oli koulumatkan vaarallisin risteys.
- 3 Risteyskohdassa liikenne on lasten mukaan vilkasta. Joskus autoilijoilla menee myös hermot.
- 4 Rumpumarssin ja Hiukkavaarankadun välille muodostunut kerrostalon reunaa kulkeva oikopolkku. Lasten kanssa pohdimme sitä, että polulta tultaessa täytyy väistää muuta liikennettä.
- 5 Työmaarekat aiheuttaneet yksittäisiä vaaratilanteita, mutta lapset eivät tunnistanee niitä kovin suureksi vaaraksi.
- 6 Valkiaisjärveltä päin tulee paljon autoja ja autoilla usein kovat nopeudet.
- 7 Autot tulevat liikenneympyrään kovaa vauhtia monesta eri suunnasta. Välillä hankala hahmottaa milloin auto on pysähtymässä ja päästämässä jalankulkijan yli. Kaikki autot eivät väistä liikenneympyrän suojateilla.
- + Talviaikaan ja etenkin syystalvella tiet voivat olla melko liukkaita. Talvella aura-auto ei ehdi aina käydä auraamassa pyöriteitä ennen koulun alkua, joka voi hidastaa matkaa.

Koulumatka-tehtävä

5-luokkalaisten koulumatka-oppitunnilla havaitsemat vaaranpaikat koulumatkoilla.

Ei näe autoja

Vaarallinen tie

Ei näe autoja

0 0,25 0,5 km
Taustakartta: MML
42

Jatka lausetta tehtävän vastauksia

Koulumatkani vaarallisin kohta on:

- Suojatiet ja tienylitykset
- Työmaa
- Koulun piha
- Viimeinen suojatie ennen koulua

Koulumatkallani minua pelottaa:

- Auton alle jääminen
- Lumiaurat
- Karhut

Koulumatkallani kivaa on:

- Mennä kavereiden kanssa
- Pyöräily
- Metsäreitit

Pyöräillessä kypärä on:

tärkeä, mutta en omista koska se on hukassa
tarpeen minulle
pään suojana kotona
jos kaatuu niin ei satu päähän päässä/hukassa
päässä yleensä hyvä käyttää
esine tärkeä
ok
päässä
kiinni tiukasti tärkeä, koska se suojaa päätäsi
tärkeä, koska
hukassa päässäni hyvin
tarpeellinen
tärkeä, jos kaadut niin suojaat päätäsi
tärkeä ja suojaa päätä loukkaantuessa

Oppimiskahvila

Hiukkavaaran koululla järjestettiin 5.11 oppimiskahvila, jossa tarkoituksena oli pohtia pyöräilykypärän käyttöä, saattoliikennettä ja ratkaisuehdotuksia Hiukkavaaran koulun lähiympäristön vaaranpaikkoihin. Valitettavasti tilaisuuteen ei saatu osallistujia. Sen sijaan Teams-yhteydellä 3.12. järjestetyssä vastaavassa tilaisuudessa päästiin pureutumaan edellä mainittuihin aiheisiin Hiukkavaaran osalta.

Vaaranpaikoista keskusteltiin erityisesti Hiukkavaaran koulun edessä sijaitsevasta Kenttämarsin ja Tahtimarsin liittymästä sekä Marssikadun liikenneturvallisuudesta. Kenttämarsin ja Tahtimarsin liittymää ei nähty tarpeeksi turvallisena koululaisille. Liittymäalueella on sattunut useita vaaratilanteita ja jopa loukkaantumisia. Oppimiskahvilan osallistajat kuvasivat liittymän liikennettä valtavaksi. Ratkaisuehdotuksiksi liittymään ehdotettiin liittymän korottamista sekä ylitysten minimoimista ohjaamalla koululaiset turvallisimmille reiteille. Marssikadun osalta haasteena koettiin suojatien laajuus sekä sijainti väärällä kohdalla. Suojatien toisella puolella sijaitsee kauppa, jonne kulku tapahtuu Marssikadun eteläpäästä, jolloin lapset oikaisevat tien yli lähempää kauppaa. Marssikadun osalta ei keksitty uusia ratkaisuehdotuksia.

Muita liikenneturvallisuushaasteita, joita keskusteluissa nostettiin esiin olivat padelhallin kohdalla Tahtimarsin reunalla sijaitseva sähkökaappi, työmaat sekä Valkiaisjärventien ylityksen turvattomuus. Padelhallin kohdalla sijaitsevan sähkökaapin kerrottiin aiheuttavan suurta näkemähaittaa. Tulevan uuden lisäkoulun pelättiin lisäävän liikennettä sähkökaapin kohdalla ja aiheuttavan mahdollisesti jatkossa enemmän vaaratilanteita. Yleisesti liikenneturvallisuuden osalta toiveissa nousi esiin myös kaikkien katujen nopeusrajoituksen lasku 30 km/h:ssa.

Saattoliikenteen osalta pohdittiin saatolle sopivia paikkoja koulun lähiympäristössä. Toimivimmiksi paikoiksi nimettiin padelhallin piha, Hiukkavaaranakadun bussipysäkki sekä Tahtimarsin bussipysäkki. Hiukkavaaran alueella lähes kaikki oppilaat asuvat kävely- tai pyöräilymatkan päässä koulusta, jolloin paras vaihtoehto saapua koululle on kävellen tai pyörällä. Koulumatkojen osalta nostettiin esiin, että olisi tärkeää, että jokaisella olisi koulumatkalle kaveri, jonka kanssa kulkea yhdessä. Toisaalta huomautettiin, että isommalla porukalla liikkua tarkkaavaisuus liikenteessä voi herpaantua herkemmin.

Pyöräilykypärän käytön lisäämisen osalta nostettiin esiin vanhempien esimerkki, joukkovoima sekä kypärän käyttöä suosittavat somevaikuttajat. Myös koulun järjestyssäännöt, joissa kypärän käyttöä vaaditaan tuotiin esiin hyvänä perusteluna lapsille kypärän käyttöön.

Liikenneympäristön parantamisen tarpeet ja toimenpiteet

Hiukkavaaran koululla liikenneturvallisuuden näkökulmasta hankalimmaksi paikaksi on tunnistettu Kenttämarssin, Tahtimarssin ja koulun pihan liittymäalue. Liittymäalueen osalta suositellaan liittymäalueen korostusta pysäköintialueen ja Kenttämarssin suunnista.

Samaisen liittymän vieressä sijaitsevan pitkän bussipysäkin jatkoksi suositellaan rakennettavan saattopaikka huoltajille ja lisäävän pysäkillä pysäköintikieltomerkki ja sallittu busseille lisäkilpi. Vaihtoehtoisesti tai lisäksi käytetään saattopaikkana nykyistä pysäkkiä.

Marssikadun suunnasta estetään läpiajo Kenttämarssille koulun edessä sijaitsevan torialueen läpi liikennemerkillä sekä esimerkiksi kukkaruukuilla tai pollareilla.

Läpiajon kieltäminen/estäminen
esimerkiksi kukkaruukuilla tai pollareilla

Liittymäalueen korotus pysäköintialueen
ja Kenttämarssin suunnista

Saattopaikka bussipysäkin jatkoksi
ja bussipysäkillä
pysäköintikieltomerkki + sallittu
busseille lisäkilpi

Saattoliikenteen parantamistarpeet ja toimenpiteet

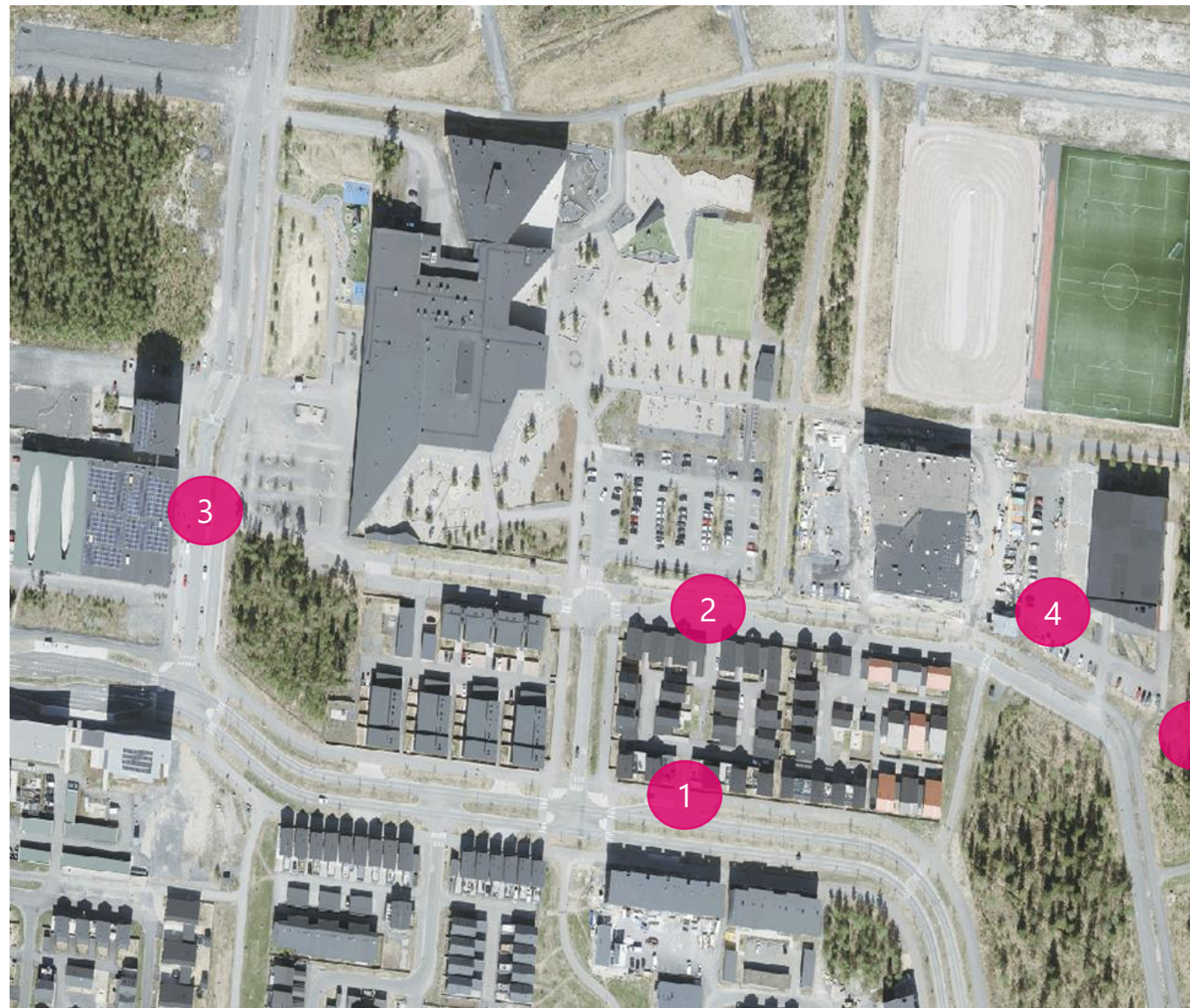
Nykyisellään Hiukkavaaran koululla saattoliikenne ohjeistetaan Hiukkavaarankadun bussipysäkille. Myös jatkossa ensisijaisena jättöpaikkana toimii Hiukkavaarankatu sekä lisäksi Tahtimarssin bussipysäkki ja Marssikadun kadunvarsipysäköinti. Saattoliikenteen infrastruktuurin parantamistoimenpiteenä ehdotetaan Tahtimarssin pysäkin jatkoa saattoliikenteen tarpeisiin. Saattoliikenteen osalta voidaan ohjeistaa huoltajia jättämään koululaiset myös padelhallille ja jatkossa jalkapallohallin valmistuttua mahdollisesti myös jalkapallohallin pihaan.

Ensisijaiset jättöpaikat:

1. Hiukkavaarankadun bussipysäkki
2. Tahtimarssin bussipysäkki
3. Marssikadun kadunvarsipysäkit

Toissijaiset jättöpaikat:

4. Padelhallin piha
5. Jalkapallohallin piha (mahdollisesti tulevaisuudessa)

Kuva: Oulun karttapalvelu

1.2. Aseman koulu

Nykytila ja toimenpide-ehdotukset

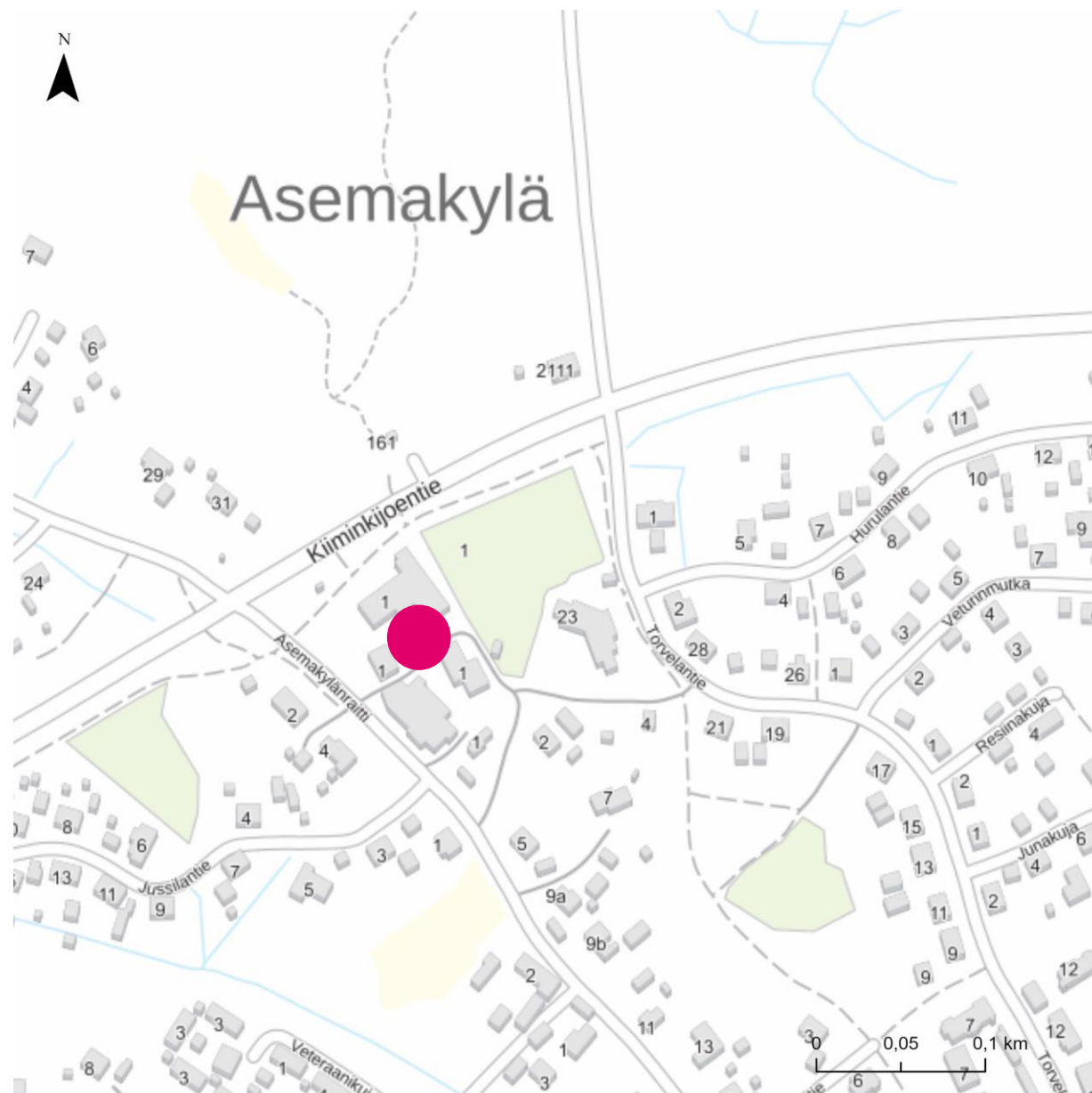

OULU

Liikenneympäristö

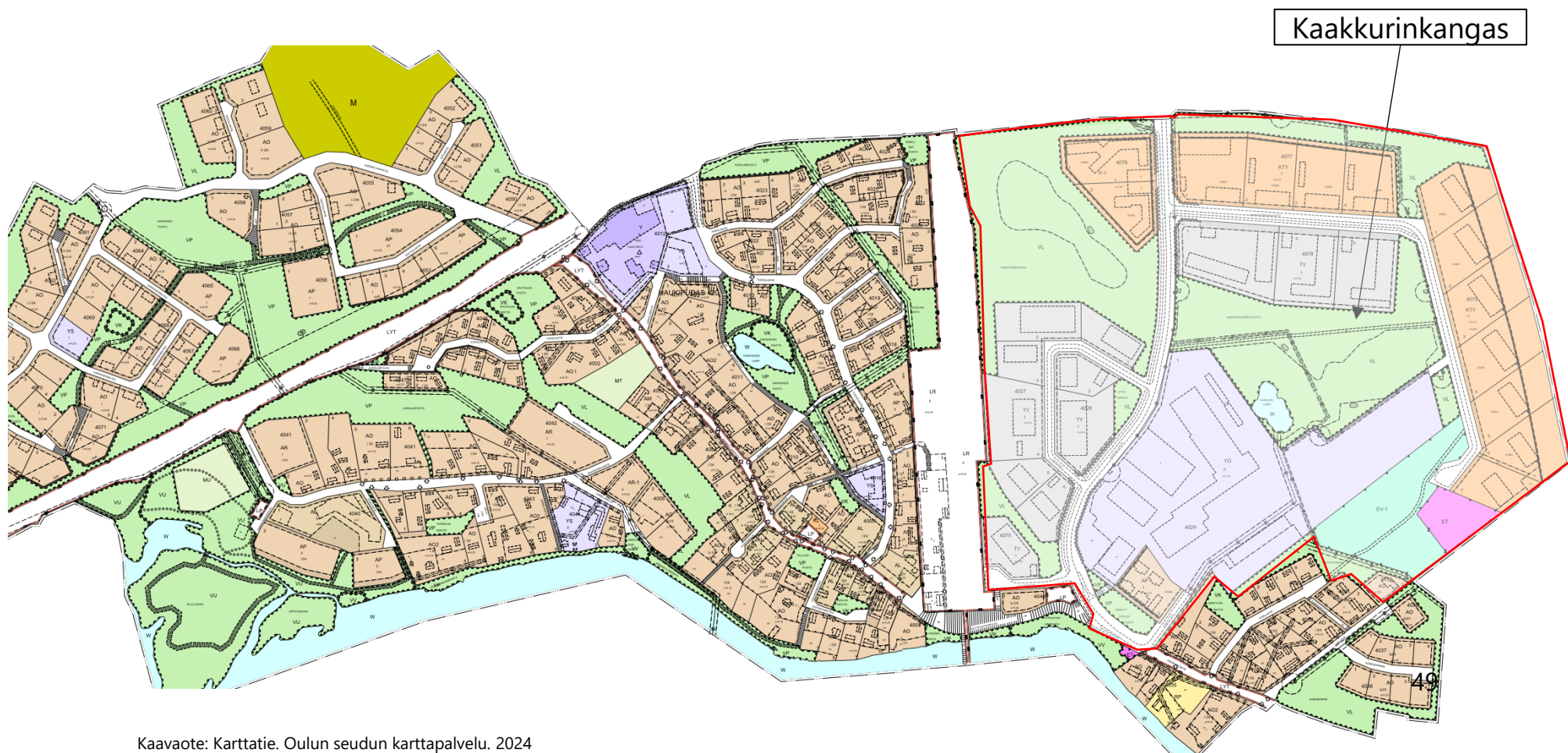
Aseman koulu sijaitsee Haukiputaan pohjoispuolella Asemakylällä reilun 20 kilometrin päässä Oulun keskustasta. Aseman koulun vieressä pohjoispuolella kulkee maantie 8460 (Kiiminkijoentie). Kiiminkijoentie toimii yhteytenä valtatie neljän ja Haukiputaan Martinniemen välillä. Maantien yli on osoitettu suoja-alue koulun kohdalle sekä Aseman Vanhatien ja Kiiminkijoentien liittymän länsipuolelle. Koululle pohjoisesta saapuvat oppilaat sekä bussikuljetuksella kulkevat oppilaat joutuvat ylittämään maantien koulumatkallaan.

Koulun länsipuolella kulkee Asemakylänraitti, joka johtaa asutusalueen läpi Asemakylälle. Osa lännen ja etelän suunnasta saapuvista käyttää Asemakylänraittia koulumatkallaan. Myös koulun itäpuolella kulkeva Torvelantie on katu, joka johtaa asutusalueelle.

Kaavoitustilanne 1/2

Aseman koulun etelä-, länsi- ja itäpuoli ovat asemakaavoitettuja alueita ja koulun lähialueet on kaavoitettu pääasiassa asuinalueiksi. Koulun itäpuolelle asettuva Kaakkurinkankaan alue on kaavoitettu lähinnä teollisuusrakennusten, palvelurakennusten ja opetustoimintaa palvelevien toimintojen korttelialueeksi. Kaakkurinkankaan alue on pääasiassa rakentamatonta aluetta lukuun ottamatta OSAO:n Haukiputaan yksikköä. Kaakkurinkankaan asemakaava-alueella on parhaillaan menossa yritystoiminnan kysynnän kasvun vuoksi katu- ja ympäristösuunnitelmien sekä liikenteenohjauksen suunnittelu.

Kaavoitustilanne 2/2

Koulun pohjoispuolelle on alkanut syksyllä 2024 uuden asemakaavan laadinta. Sipilän alueen kaavoituksen tarkoituksena on kaavoittaa uusi asuinalue sekä mahdollistaa ELY-keskuksen laatimat Kiiminkijoentien parantamista ja junaradan ylikulkusillan uusimista koskevat suunnitelmat. Kaavatyön yhteydessä tarkastellaan myös Kiiminkijoentien ylitystä kävelyn ja pyöräilyn näkökulmasta.

Kuva: Oulun kaupunki, yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut. Haukiputaan Asemakylä, Sipilän alue. Asemakaavan ja asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma.

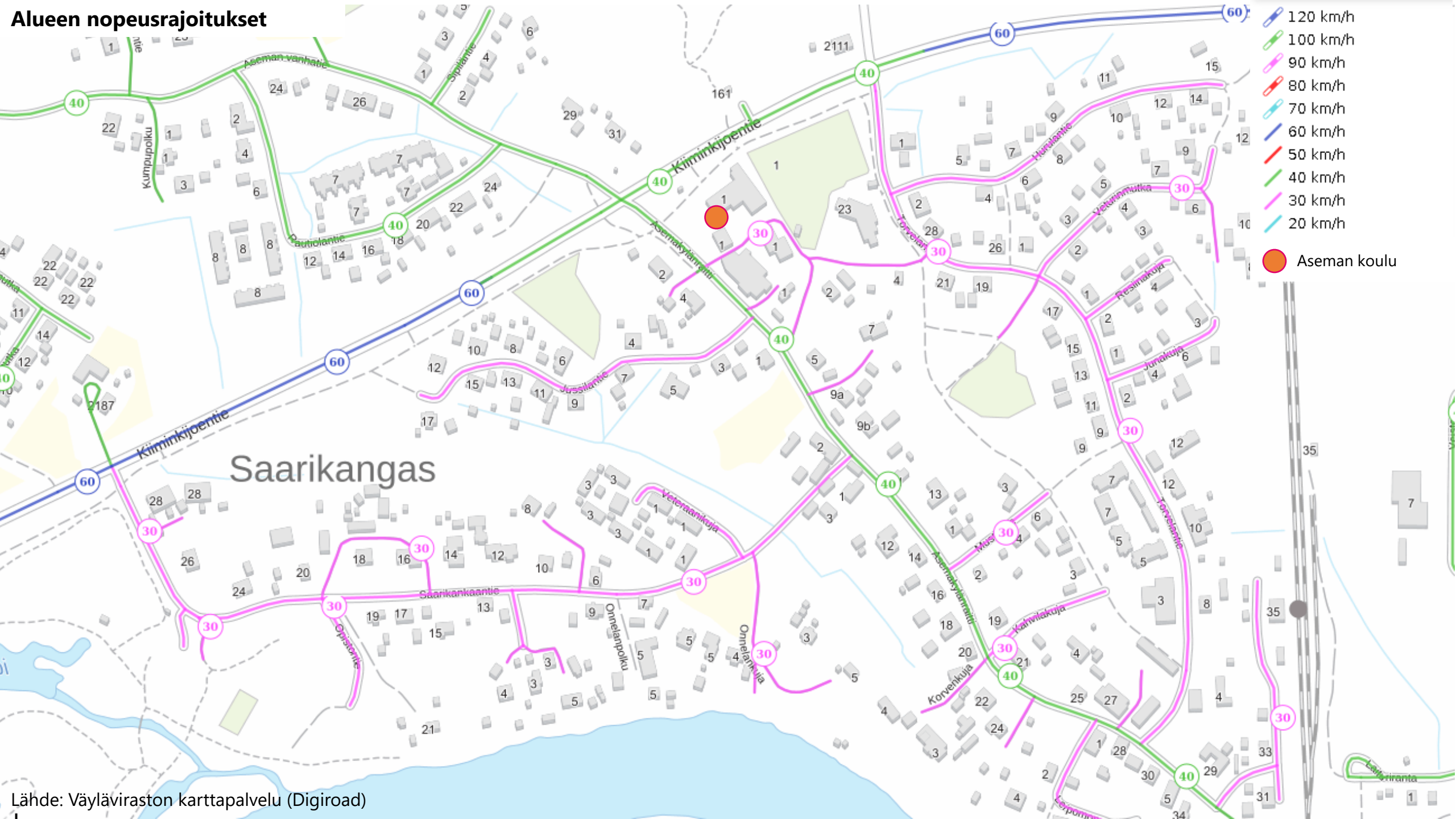

Henkilökunnan
pysäköintialue

Päiväkoti

- 1: Yksisuuntainen saattoliikenne
- 2: Taksien saattoliikenne,
huoltoliikenne ja katoksellinen
pyöräpysäköinti
- 3: Pyöräpysäköinti
- 4: Tekonurmikenttä
- A ja C-E: Koulurakennukset

Alueen nopeusrajoitukset

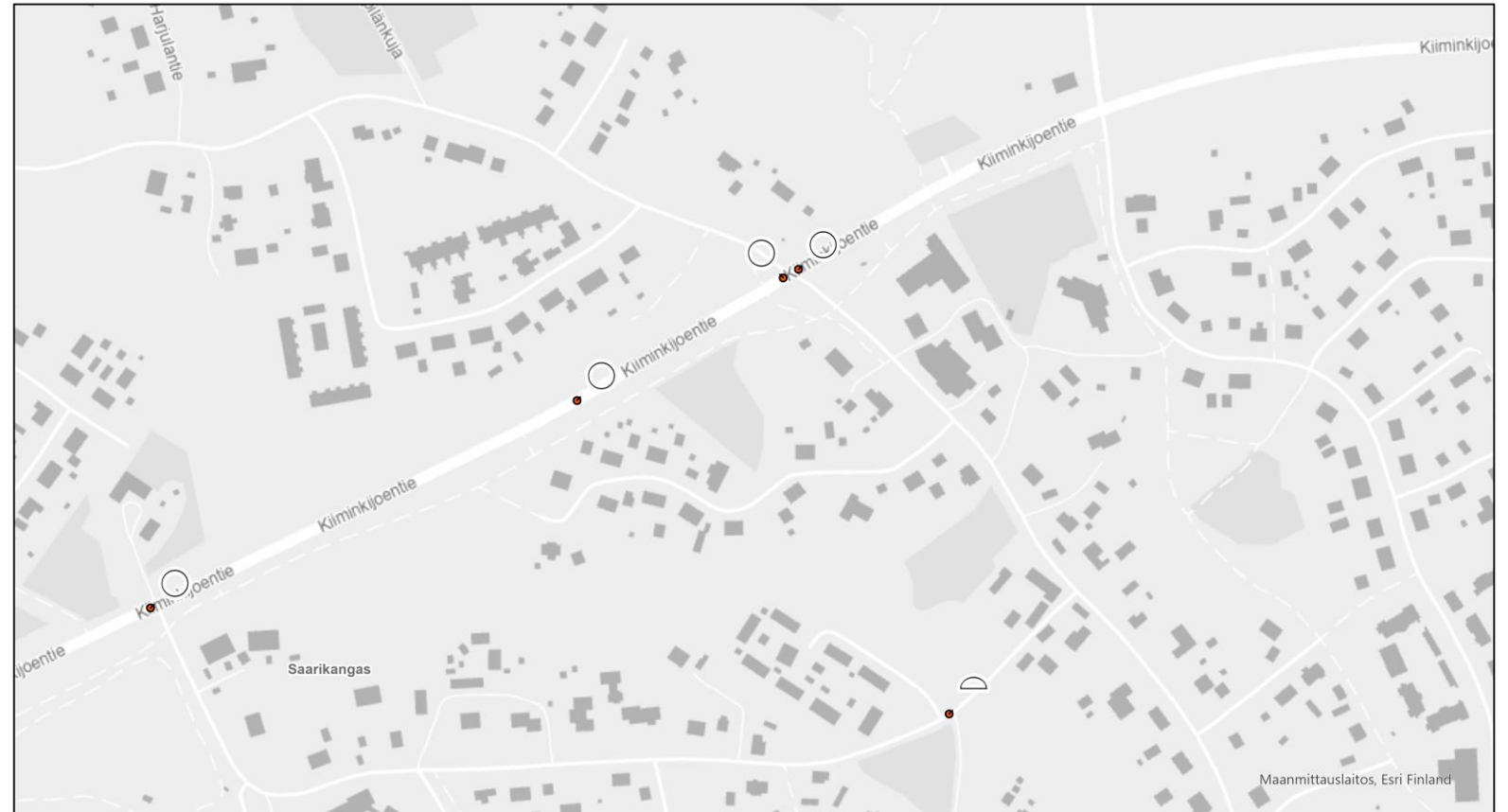

Onnettomuuskatsaus

Vuosien 2018-2023 aikana Aseman koulun läheisyydessä on sattunut muutamia poliisin tietoon tulleita omaisuusvahinkoon johtaneita onnettomuuksia.

Kiiminkijoentien ja Asemakylänraitin liittymässä sattuneista onnettomuuksista toinen on ollut kääntymisonnettomuus ja toinen risteämisonnettomuus.

Kiiminkijoentiellä on sattunut lisäksi kaksi muuta onnettomuutta. Kyseessä ovat olleet peräänajo käännäyttäessä ja kohtaaminen suoralla. Sarvikankaantiellä sattuneessa onnettomuudessa on ollut kyseessä suistuminen.

0 0,13 0,25 0,5 km

Lähde: Väyläviraston onnettomuusrekisteri (noudettu 27.3.2024)
Taustakartta © Esri, MML / Ortokuvat © MML

Poliisin tietoon tulleet tieliikenneonnettomuudet 2018-2023

Jalankulkijaonnettomuus

- Omaisuusvahinkoon johtanut
- ▣ Loukkaantumiseen johtanut
- Kuolemaan johtanut

Polkupyöräonnettomuus

- ▽ Omaisuusvahinkoon johtanut
- ▣ Loukkaantumiseen johtanut
- ▼ Kuolemaan johtanut

Moottoriajoneuvo-onnettomuus

- Omaisuusvahinkoon johtanut
- ◐ Loukkaantumiseen johtanut
- Kuolemaan johtanut

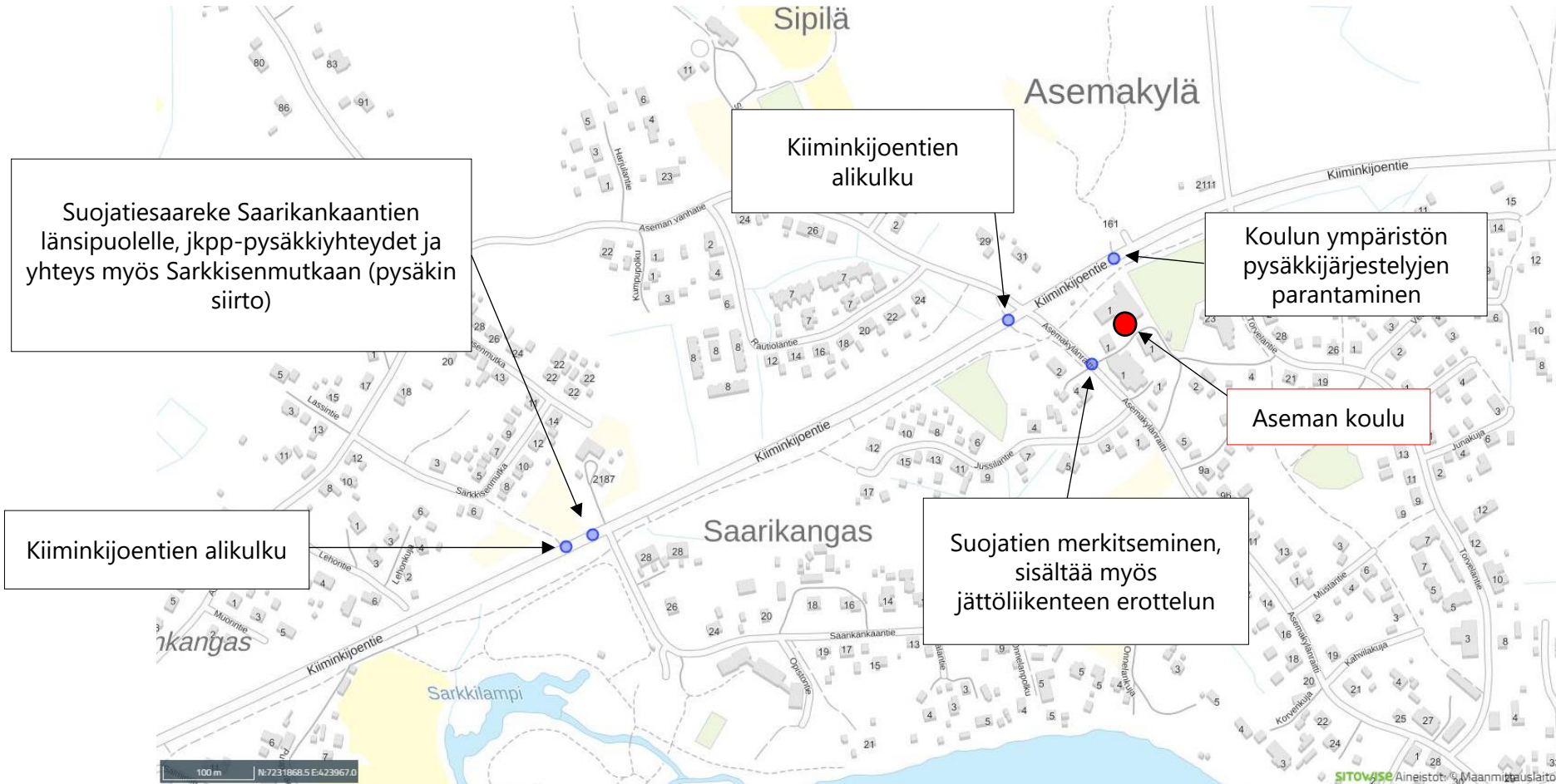
Yksittäisonnettomuus

- ◐ Omaisuusvahinkoon johtanut
- ◑ Loukkaantumiseen johtanut
- ▲ Kuolemaan johtanut

Eläinonnettomuus

- ◇ Omaisuusvahinkoon johtanut
- ◆ Loukkaantumiseen johtanut
- ◆ Kuolemaan johtanut

Aseman koulun lähiympäristön liikenneturvallisuuden kehittämistoimenpiteet Louhi-karttapalvelussa

*Louhi-karttapalvelu on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Oulun kaupungin hankkima selaimessa toimiva karttapalvelu, johon on koottu ajankohtainen tieto Oulun kaupungin liikenneturvallisuuden kehittämistoimenpiteistä. Palvelu sisältää pääosin kaupungin liikenneturvallisuustyöryhmässä esiin nousseita kehittämistoimenpiteitä.

Turvallinen koulumatka –oppitunnin vastaukset

Hankkeessa mukana olevista kouluista Aseman koululla suoritettiin turvallinen koulumatka oppitunti. Oppitunnilla koululaiset pääsivät havainnoimaan omaa koulumatkaa yhdessä oman luokan kanssa.

Aseman koululta saatiin kolme vastausta luokilta 4A, 4B ja 6B. Oppilaista suurin osa kulki matkansa pyöräillen. Toiseksi eniten kuljettiin taksilla tai linja-autolla.

Mitkä asiat aiheuttavat turvattomuutta?

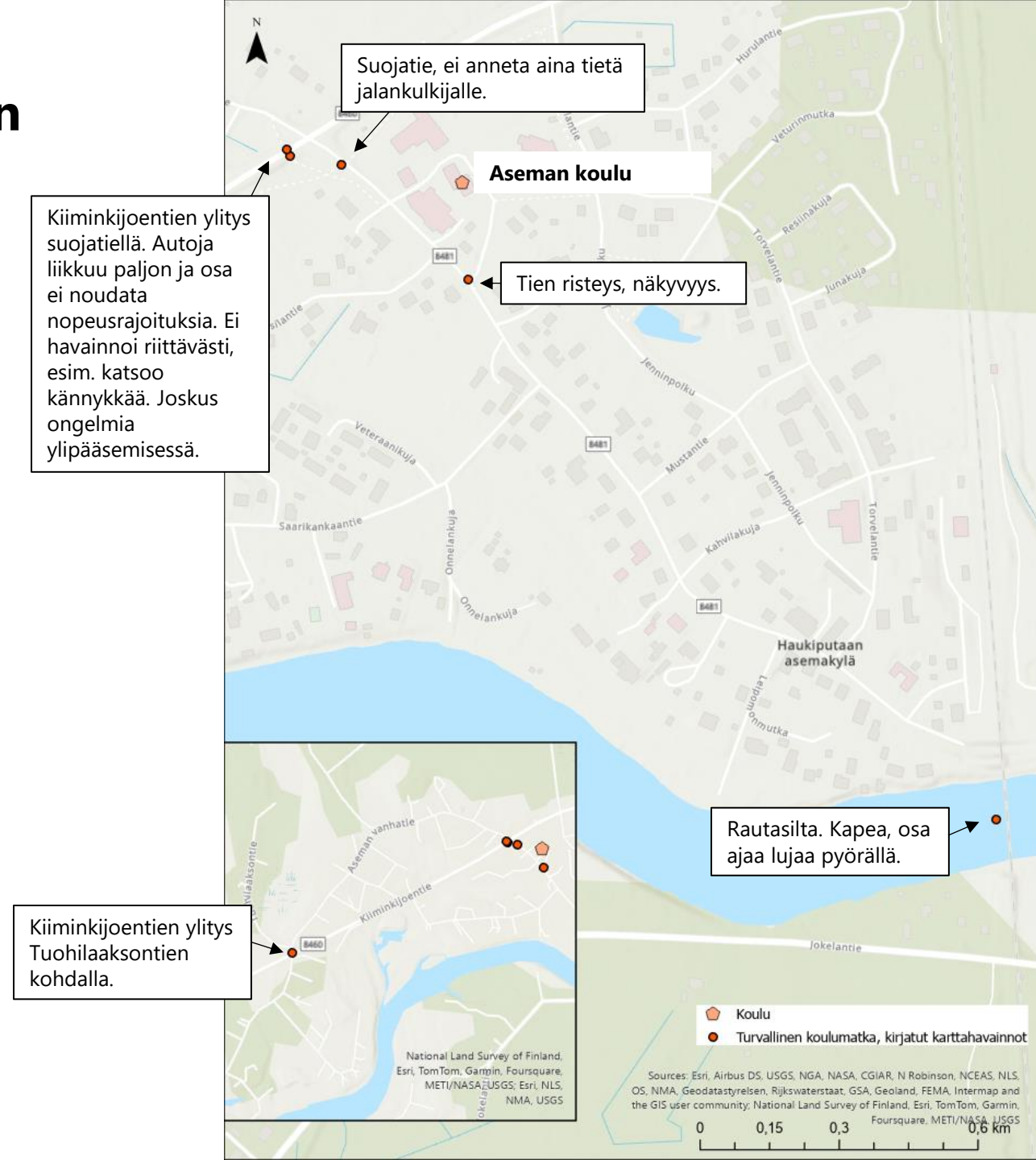
- Pimeys, heijastimen ja valojen puuttuminen, liikenteessä pelleily ja keuliminen, keskitietä ajavat tai muuten muusta liikenteestä välinpitämättömät, autojen nopeus, suojatien merkkien puute, kännykän käyttö liikenteessä, jäinen tie, kulku autotiellä, junaradan ylitys ja tien ylitys.

Miten oppilaat voivat itse vaikuttaa koulumatkan turvallisuuteen?

- Noudattamalla liikennesääntöjä ja tarkkailemalla liikennettä, käyttämällä valoja/heijastimia, pitämällä kulkuvälineet kunnossa, keskittymällä liikenteeseen ja liikkumiseen, ajamalla tien reunassa, käyttämällä pyöräilykypärää ja olla katsomatta puhelinta.

Mitkä ovat mukavimpia asioita tai paikkoja koulumatkalla?

- Oma koti, pihat, tien töyssyt, oikoreitit, rannan maisemat, alamäet, hyvät keulimispaikat, Raitatien alikulku, suojatiet, tasainen reitti, uusi pyörätie, kiva kuoppa tiessä, linja-auton ilmastointi ja sateensuoja ja jännittävä reitti rautatiesillalla.

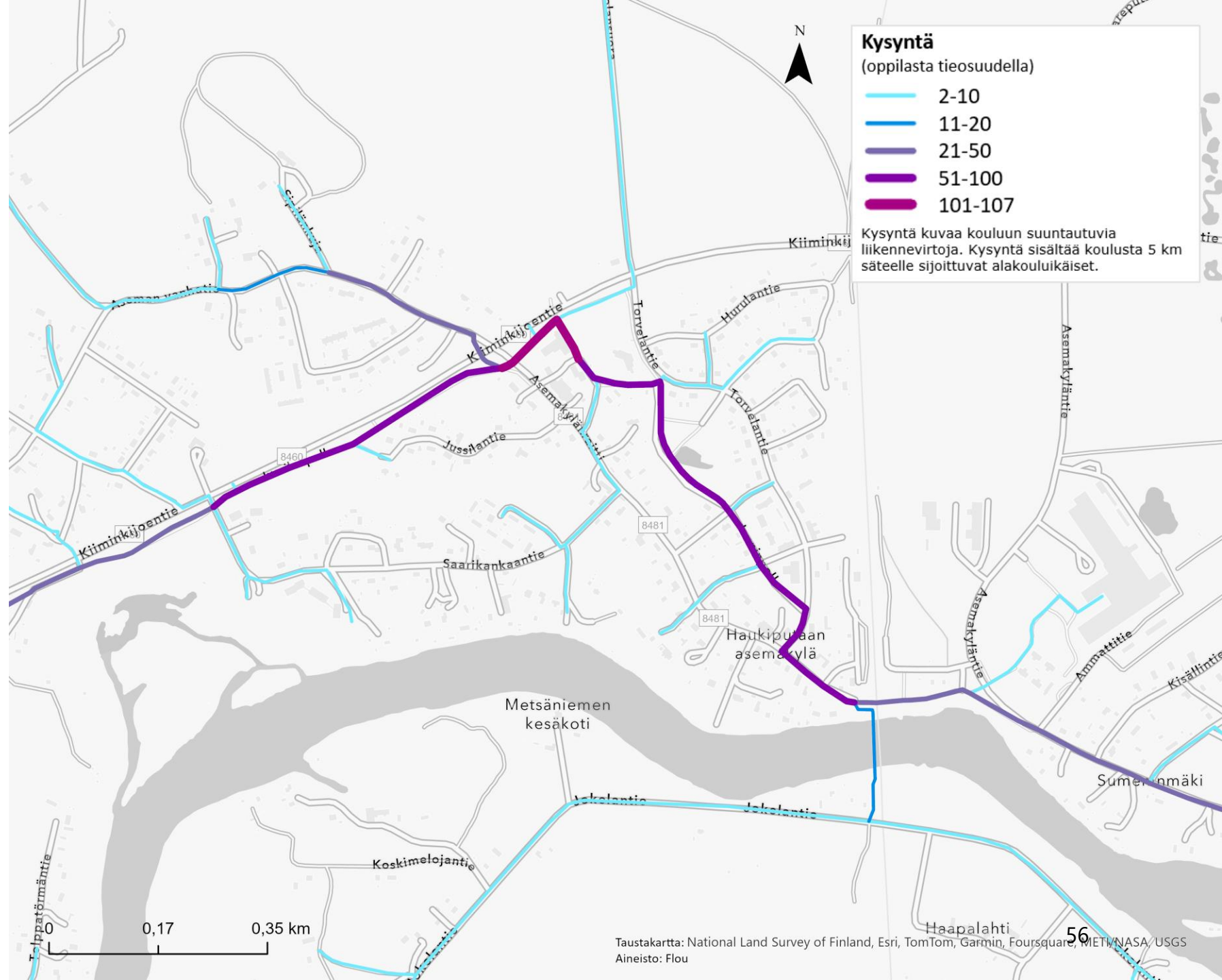

Jalankulun ja pyöräilyn liikennevirrat

Hankkeen ensimmäisessä osassa toteutettiin koulumatka-analyysi. Analyysin tuloksena saatiin arvio Aseman koulun lähialueella asuvien lasten koulumatkareittien kysynnästä.

Aseman koululle suuntautuvat suurimmat oppilasvirrat sijoittuvat Asemakylänraitin ja Torvelantien väliselle Jenninpolulle sekä Kiiminkijoentien suuntaiselle kävelyn ja pyöräilyn väylälle. Myös Asemakyläntien ja Jokikyläntien sekä Aseman Vanhatien suunnasta kysyntää on enemmän.

*Mallissa esitetty kysyntä on teoreettinen ja mallissa on oletettu, että kaikki 5 km etäisyydellä koulusta asuvat alakouluikäiset saapuisivat koululle pyöräillen tai kävelen.

Haastattelut

Aseman koulun osalta haastatteluja järjestettiin kolme. Haastatteluihin osallistui edustus koulupuolelta, Oulun kaupungilta sekä liikennöitsijän puolelta.

Yleisesti ottaen koulun lähiympäristöä pidettiin tarpeeksi turvallisena koululaisille. Aseman koulu on sijainnut pitkään samalla paikalla ja paikalliset tietävät, että kohdalla on koulu.

Koulun lähialueen suurimmaksi vaaranpaikaksi molemmissa haastatteluissa tunnistettiin Kiiminkijoentien ylitys ja Kiiminkijoentien bussipysäkit. Toisessa haastattelussa esiin nousi myös turvallinen poistuminen linja-autosta. Välillä tietä lähdetään ylittämään linja-auton edestä, jolloin riski jäädä takaa tulevan auton alle on suuri. Koulun lähialueilta vaaranpaikoiksi nostettiin myös junaratasilta Kiiminkijoentien yli sekä siihen liittyvä tasoristeysalue ja läheisen ammattikoulun alue, jossa liikenne on välillä hurjaa ja asiatonta. Muita riskipaikkoja, joita keskusteluissa nousi olivat Asemakylänraitti, Jokikyläntie/-Asemakyläntie/Kiiminkijoentien liittymä sekä Koivulantien/Jokikyläntien/Kiiminkijoentien liittymä.

Haastatteluissa ajoneuvoliikennettä kuvattiin tavanomaiseksi taajamaliikenteeksi. Kiiminkijoentie on vilkas etenkin aamuisin, jolloin sen kautta ajetaan paljon moottoritielle. Kävelyn ja pyöräilyn osalta reitit ovat pääosin kunnossa. Kauempana koulusta pyöräteitä ei aina ole ja joudutaan liikkumaan muun liikenteen seassa. Läheltä piti -tilanteita koulun lähistöllä on sattunut useita. Usein kyseessä on liikenteen seuraamattomuudesta aiheutuvat vaaratilanteet.

Ratkaisuiksi edellä mainittuihin haasteisiin nostetaan Kiiminkijoentien ylityksen ja pysäkkijärjestelyiden parannukset sekä liikkujien asenteisiin puuttuminen ja viestintä.

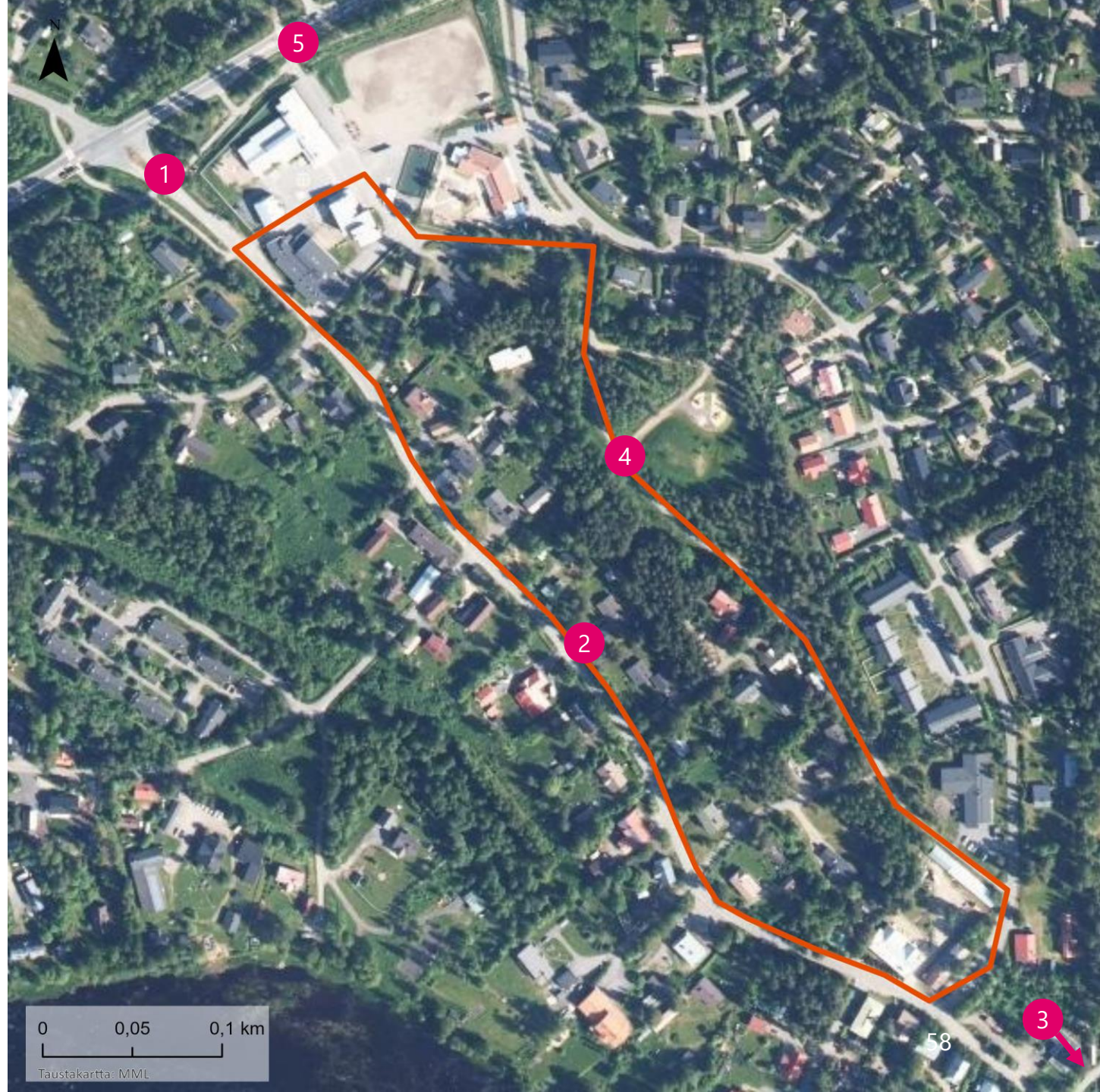

Koulumatkakävely ja oppitunti

Aseman koululla järjestettiin koulumatkakävely ja oppitunti 8.10.2024. Viereisessä kartassa on kuvattu koulumatkakävelyn reitti sekä oppilaiden tekemät havainnot.

Seuraavilla sivuilla on kuvattu oppilaiden oppitunnilla tekemät karttamerkinnot sekä ”jatka lausetta” –tehtävän yleisimpiä vastauksia.

- 1 Muutaman lapsen mukaan suojatien kohta on vaarallinen, suurin osa ei kuitenkaan nimennyt suojatietä vaaralliseksi.
- 2 Lasten mukaan Asemakylänraitti ei ole mitenkään erityisen vaarallinen, mutta joskus autat eivät hidasta kun tulevat vastaan. Tiellä ei ole kovin hyvä pyöräillä ja jossain kohdassa tiellä on lasten sanojen mukaan ”möykkyjä”.
- 3 Rautatiesillan ylitys tuntuu pelottavalta. Myös tasoristeyksen ylityksessä lapset ovat välillä havainneet, että junarataa ylitetään vielä silloinkin kun puomit ovat menossa alas.
- 4 Koulun läheinen leikkipuisto on monelle koululaiselle pysähdyspaikka koulumatkan varrella.
- 5 Kiiminkijointie on vilkas ja siellä menee paljon autoja ja kuorma-autoja.
- + Talvisin saattaa olla välillä liukasta, mutta hiekoitus auttaa siihen. Aina ei aurata kaikkialla.

0 0,05 0,1 km

Taustakartta: MML

Jatka lausetta tehtävän vastauksia

Koulumatkani vaarallisin kohta on:

- Suojatiet ja tienylitykset
- Bussipysäkki
- Junaratasillan ylittäminen
- Näkemäesteet

Koulumatkallani minua pelottaa:

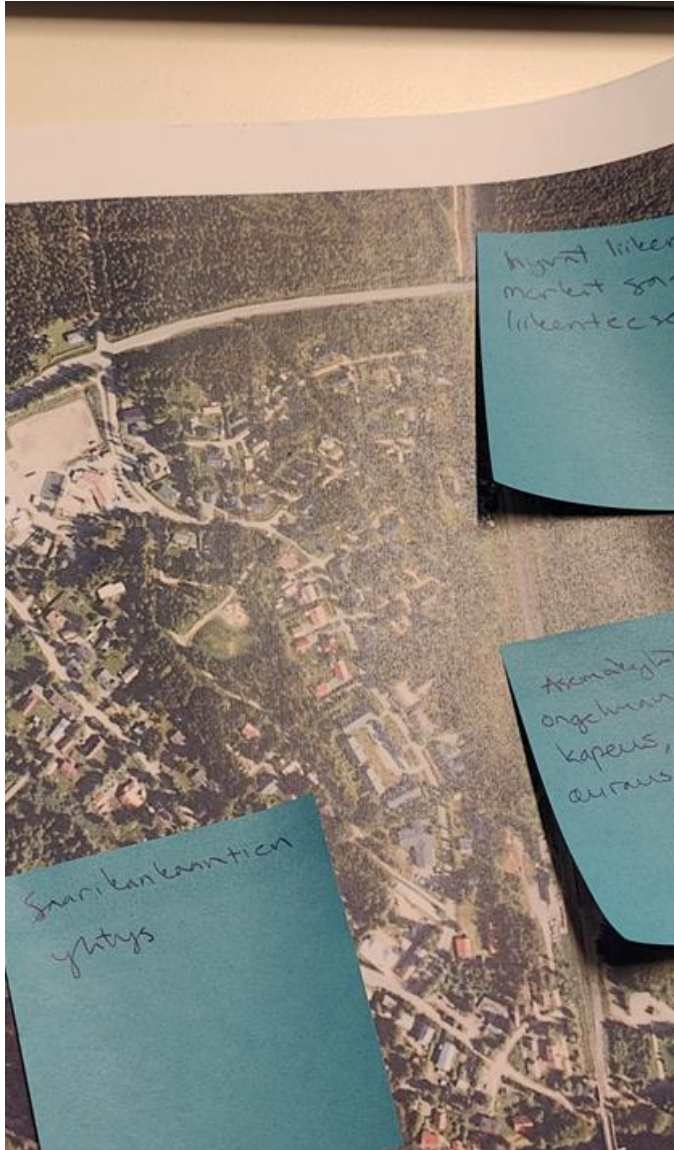
- Pimeys (katuvalojen puute)
- Auton alle jääminen ja autotien reunassa kävely

Koulumatkallani kivaa on:

- Pyöräily
- Alamäet
- Mennä bussilla

Pyöräillessä kypärä on:

hyvä olla päässä
turvallinen
kotona kotona jossain
tärkeä
hyvä päässä
hyvin tärkeä
melkein aina päässä

Oppimiskahvila

Aseman koululla järjestettiin 7.11. oppimiskahvila, jossa pohdittiin pyöräilykypärän käyttöä, saattoliikennettä, liikenneturvallisuudesta viestintää sekä ratkaisuehdotuksia Aseman koulun lähiympäristön vaaranpaikkoihin. Vastaava tilaisuus järjestettiin myös Teams-yhteydellä 3.12. Vaaranpaikoista keskusteltiin erityisesti Kiiminkijoentien bussipysäkeistä ja Asemakylänraitin turvallisuudesta. Kiiminkijoentien bussipysäkkien osalta ratkaisuehdotuksissa nousi esiin bussipysäkkien paikan uudelleenmietintä, jotta lasten ei tarvitse kävellä Kiiminkijoentien vartta pitkin. Asemakylänraitin osalta keskusteltiin yleisesti sen turvallisuudesta ja keskustelussa nostettiin esiin huolellinen auraus ja talvihoito, jotta tie ei pääse talvisin liian kapeaksi. Liikenneturvallisuushuolena oppimiskahvilassa nousi esiin Kiiminkijoentien ylitys Saarikankaantien kohdalla. Saarikankaantien kohdalla lapset ylittävät tien kohdasta, jossa ei ole suojatietä ja, jossa lapset joutuvat kävelemään tai pyöräilemään lyhyen matkan Kiiminkijoentien vartta.

Saattoliikenteen osalta koulun nykyinen saattoliikennepaikka todettiin nykyisellään melko toimivaksi, mutta saattoliikennepaikan osalta toivottiin vielä selkeämpää kylttiä/opasteita saattopaikalle. Pohdittaessa miten kypärän käyttöä saataisiin lisättyä keskusteluissa pohdittiin tarvetta hyvälle kypärän säilytyspaikalle koulussa sekä nykyaikaisia valistusvideoita kypärän käytöstä. Ideoissa esiin nousi myös samanlaiset kypärät kaikille, joka voisi lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta ja helppoutta kypärän käyttöön.

Koteihin viestinnästä keskusteltaessa juteltiin siitä, kuinka koteihin tulee valtavasti informaatiota eri lähteistä. Etenkin isommissa perheissä Wilma-viestejä tulee todella paljon ja viestit hukkuvat informaatiotulvaan. Aseman koululla liikenneturvallisuudesta viestimiseen nostettiin esiin sosiaalinen media ja esimerkiksi Facebookin puskaradiot.

Liikenneympäristön parantamisen tarpeet ja toimenpiteet

Aseman koulun lähiympäristössä suositellaan nopeusrajoitusta laskettavaksi koulun pohjoispuolen asuinalueella ja Asemakylänraitilla 30 km/h:ssa. Alueella liikkuu paljon koululaisia eikä Asemakylänraitilla tai Aseman Vanhantiellä ole erillistä jalankulku- ja pyöräilyväylää.

Kiiminkijoentien ja Aseman Vanhatien risteyksen länsipuolelle sijoittuvalle bussipysäkillä suositellaan rakennettavan jalankulkuyhteys nykyisen suojatien kohdalta tai vaihtoehtoisesti bussipysäkki suositellaan siirrettäväksi toiseen paikkaan. Mikäli bussipysäkki siirretään tulee sinne varmistaa tarvittava jalankulkuväylä sekä odotustila.

Kiiminkijoen ylittävä ratasilta on hyvin kapea ja junarata kulkee lähellä jalankulkuväylää. Ratasillan osalta pienenä korjaustoimenpiteenä suositellaan ratasillan aidan umpinaistamista koko matkalta sisältäen sillan päädyt. Vaihtoehtona on myös selvittää aidan korottamista.

Nopeusrajoituksen lasku 30 km/h
asuinalueella

Korotetun suojatien
rakentaminen jalankulku- ja
pyöräilyväylältä koulun portille

* Kuva ennen rakennuksen purkua ja
saattolenkin valmistumista

Nopeusrajoituksen lasku 30 km/h
Asemakylänraitilla

Ratasillan aidan umpinaistaminen
koko matkalta ja/tai aidan
korottaminen

Jalankulkuyhteys bussipysäkillä
suojiatielle tai bussipysäkin siirto

Saattoliikenteen parantamistarpeet ja toimenpiteet

Aseman koululla saattoliikenteelle on rakennettu saattolenkki koulualueen Asemakylänraitin puoleiselle sivulle. Saattoliikenteen lenkki on todettu koululla toimivaksi ratkaisuksi. Haasteena saattolenkin kohdilla on saattajien ajo koulun eteläpuolella sijaitsevaan taksiparkkiin ajokieltoa vastaan sekä talvikunnossapito. Parannusehdotuksina ehdotetaan ajokiellon tehostamista taksiparkkiin sekä talvikunnossapidon tehostamista, jotta ajoväylä ei pääse talviaikaan liian kapeaksi.

Jättöpaikka:

1. Saattoliikennelenkki

Kuva: Mika Kenttämää

4.3. Kiiminkijoen koulu

Nykytila ja toimenpide-ehdotukset

OULU

Liikenneympäristö

Kiiminkijoen koulu sijaitsee Kiimingissä Kiiminkijoen rannalla valtatie 20:n pohjoispuolella reilun 20 kilometrin päässä Oulun keskustasta. Kiiminkijoen koulu sijaitsee rauhallisella päättyvällä kadulla.

Oppilaat saapuvat koululle pohjoisesta Tuohimaan asuinalueelle vievän jalankulku- ja pyöräilyväylän kautta ja etelästä ja idästä Siltatien kautta. Koululle johtavalla Siltatiellä on molemmin puolin ajorataa reunakivellä ajoradasta erotettu jalankulku- ja pyöräilyväylä.

Bussikuljetuksilla saapuvat oppilaat jäävät bussin kyydistä Siltatiellä ja taksilla saapuvat oppilaat jäävät koulun eteen rakennetulle taksien pysähtymispaikalle.

Kaavoitustilanne

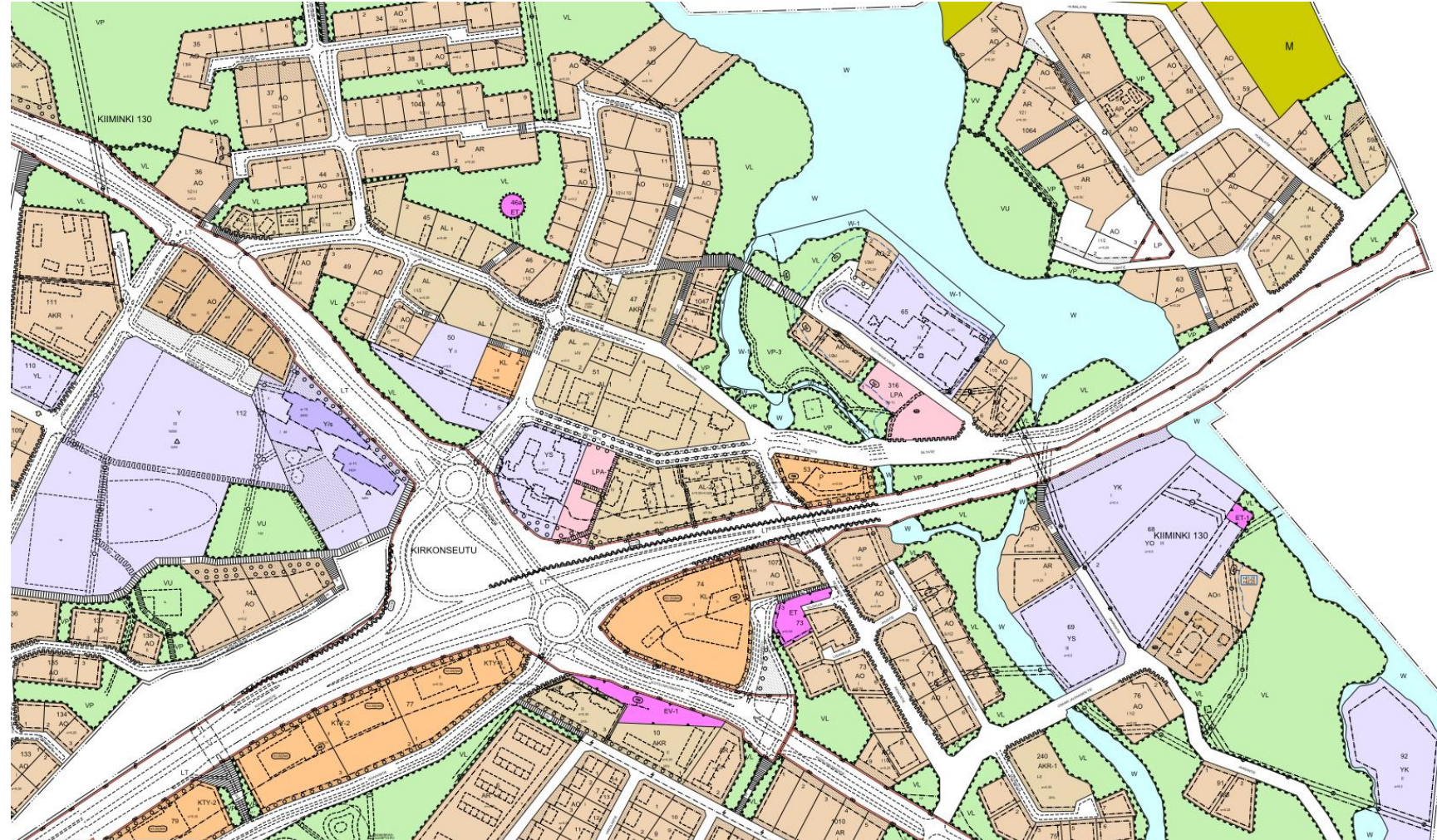

Kiiminkijoen koulu sijaitsee keskellä asemakaavoitettua aluetta. Koulun luoteispuoli on kaavoitettu asuinrakentamisen alueiksi. Koulun lounaispuolelle on osoitettu palvelurakennusten sekä asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueita.

Koulun vastarannalle Kiiminkijoen itäpuolelle on kaavoitettu pääasiassa asuinrakentamisen alueita.

Asemakaavassa Kiiminkijointien ja Kuusamontien nykyisen liittymän kohdalle on varattu tila eritasoratkaisuille sekä kiertoliittymille.

Kiiminkijointien länsipuolelle on osoitettu yleisten rakennusten korttelialue, jossa sijaitsee nykyisellään Kiiminkipuiston koulu. Tulevaisuudessa Kiiminkipuiston koulun yhteyteen on tarkoitus rakentaa lisäosa ja siirtää Kiiminkijoen koulun oppilaat uuteen kouluun.

Päiväkoti

Urheilukenttä

Paikallisliikenteen
bussipysäkki

Pyöräpysäköinti

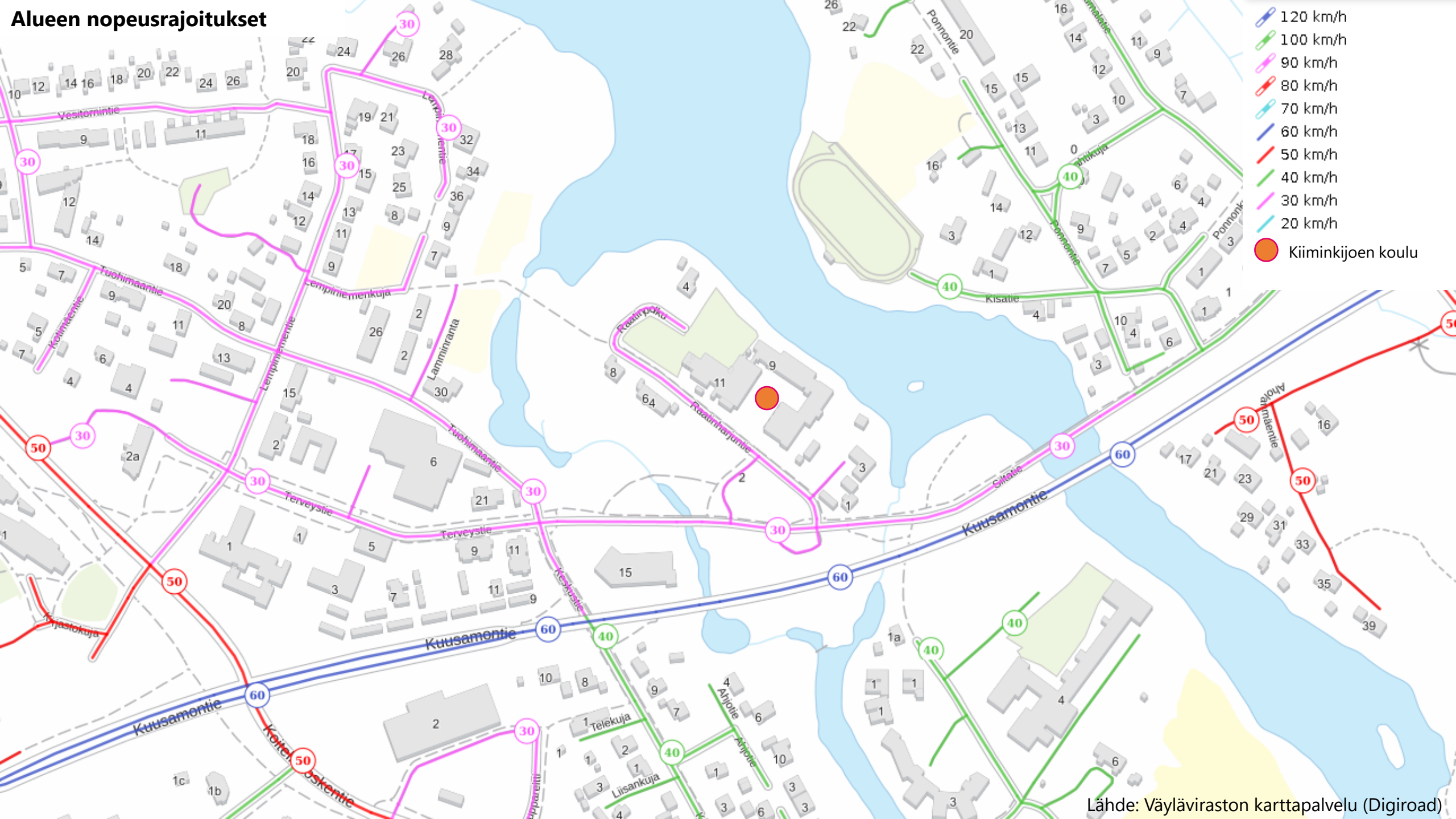
Henkilökunnan
pysäköinti

Vierailijoiden
pysäköinti

Saattoliikenne

Koulukuljetuksien
bussipysäkki

Alueen nopeusrajoitukset

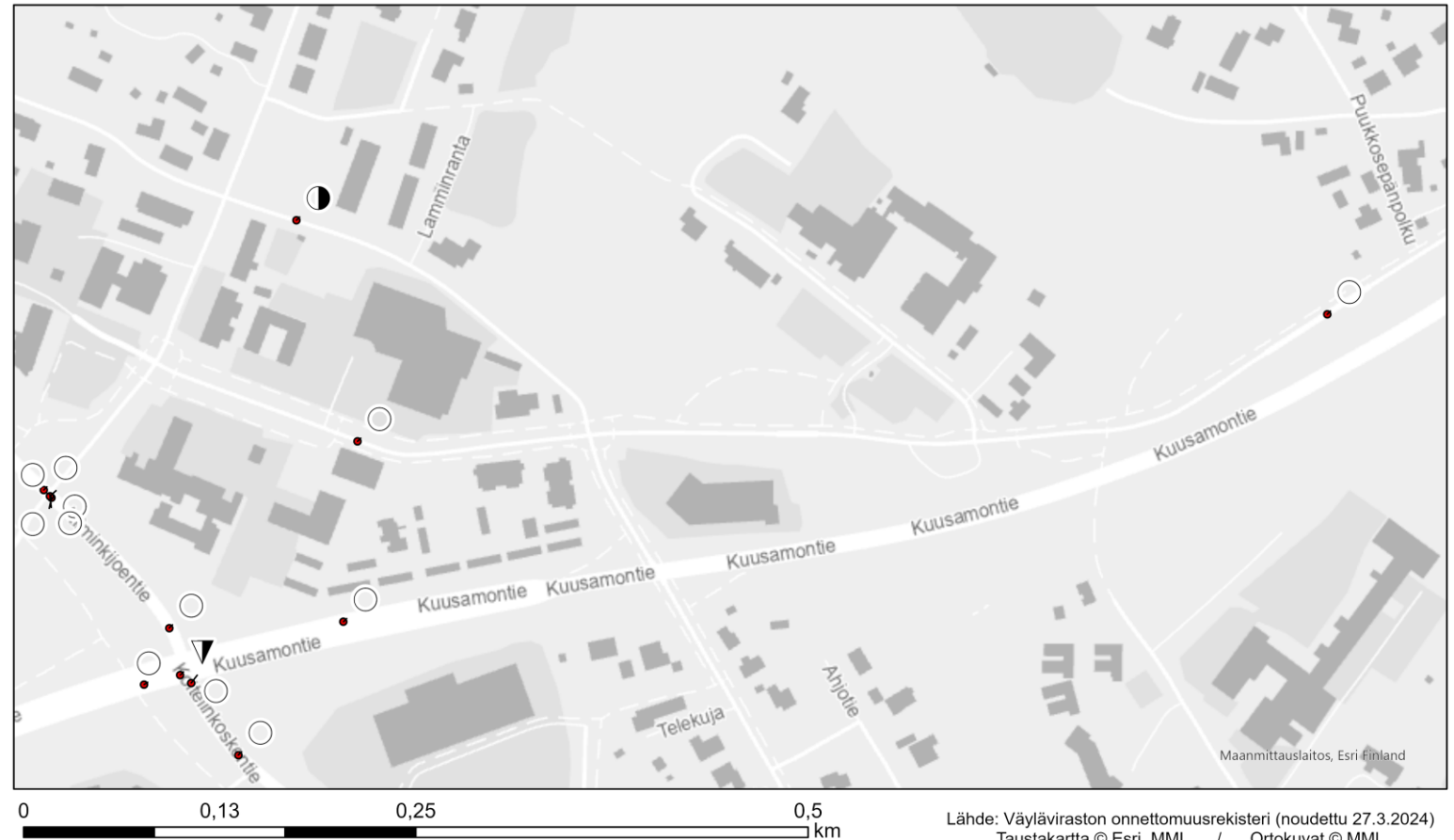

Onnettomuuskatsaus

Vuosien 2018-2023 aikana aivan koulun välittömässä läheisyydessä ei ole tapahtunut poliisin tietoon tulleita onnettomuuksia.

Koulua lähin onnettomuus on sattunut Kiiminkijoen ylittävän sillan kohdalla siltatiellä. Kyseinen onnettomuus on ollut mopedionnettomuus, jossa on sattunut peräänajo jarruttavaan ajoneuvoon.

Kuusamonttiellä ja Kiiminkijoentiellä sattuneissa onnettomuuksissa korostuvat peräänajo-onnettomuudet liittymäalueilla.

Poliisin tietoon tulleet tieliikenneonnettomuudet 2018-2023

Jalankulkijaonnettomuus

- Omaisuusvahinkoon johtanut
- ▣ Loukkaantumiseen johtanut
- Kuolemaan johtanut

Polkupyöräonnettomuus

- ▽ Omaisuusvahinkoon johtanut
- ▼ Loukkaantumiseen johtanut
- ▼ Kuolemaan johtanut

Moottoriajoneuvo-onnettomuus

- Omaisuusvahinkoon johtanut
- Loukkaantumiseen johtanut
- Kuolemaan johtanut

Yksittäisonnettomuus

- Omaisuusvahinkoon johtanut
- ▣ Loukkaantumiseen johtanut
- Kuolemaan johtanut

Eläinonnettomuus

- ◇ Omaisuusvahinkoon johtanut
- ◆ Loukkaantumiseen johtanut
- ◆ Kuolemaan johtanut

Kiiminkijoen koulun lähiympäristön liikenneturvallisuuden kehittämistoimenpiteet Louhi-karttapalvelussa

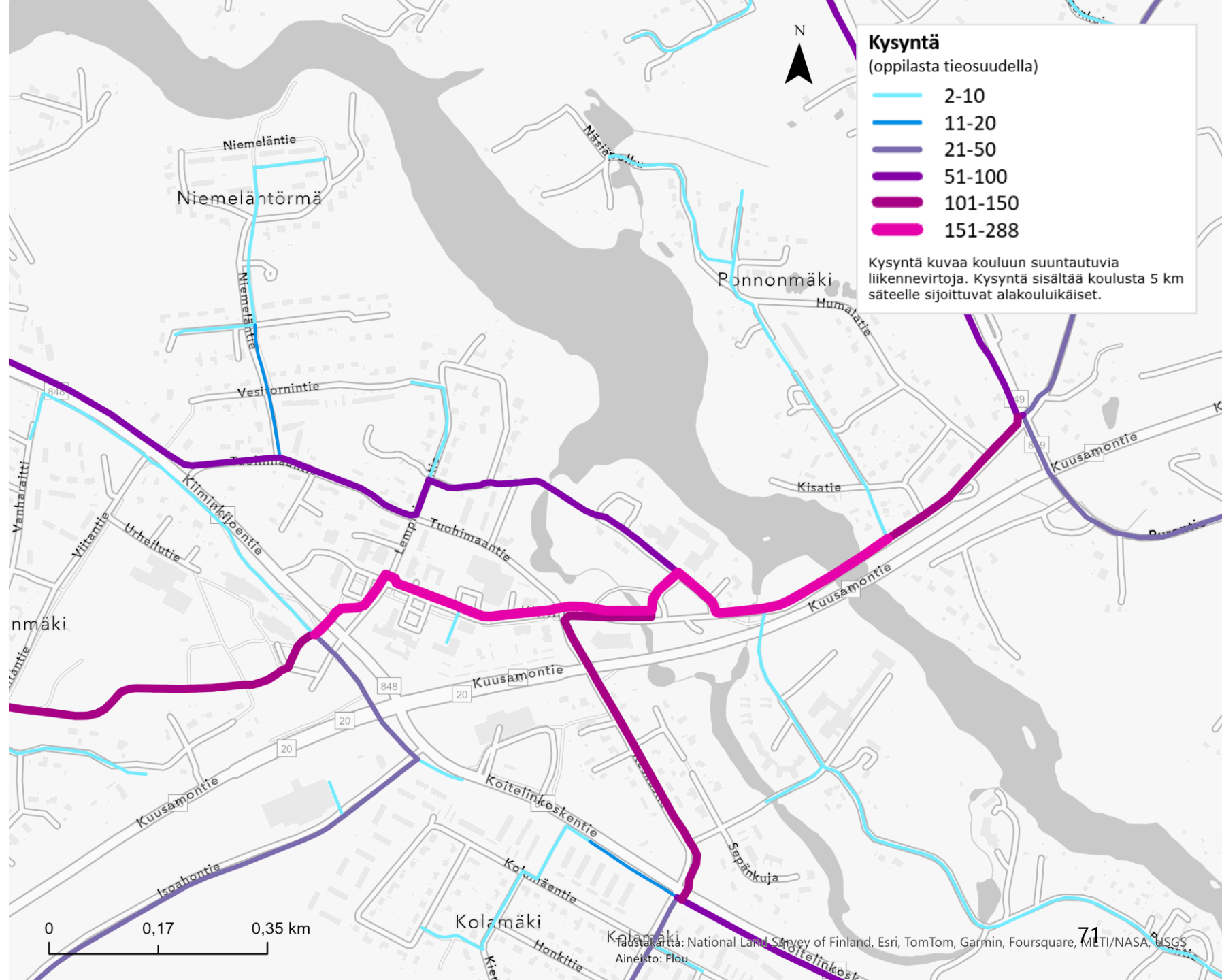
*Louhi-karttapalvelu on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Oulun kaupungin hankkima selaimessa toimiva karttapalvelu, johon on koottu ajankohtainen tieto Oulun kaupungin liikenneturvallisuuden kehittämistoimenpiteistä. Palvelu sisältää pääosin kaupungin liikenneturvallisuustyöryhmässä esiin nousseita kehittämistoimenpiteitä.

Jalankulun ja pyöräilyn liikennevirrat

Hankkeen ensimmäisessä osassa toteutettiin koulumatka-analyysi. Analyysin tuloksena saatiin arvio Kiiminkijoen koulun lähialueella asuvien lasten koulumatkareittien kysynnästä.

Kiiminkijoen koululle suuntautuvat suurimmat oppilasvirrat sijoittuvat Siltatielle ja Terveystielle sekä Keskustielle. Myös Tuohimaantien kautta koululle saapuu paljon oppilaita.

*Mallissa esitetty kysyntä on teoreettinen ja mallissa on oletettu, että kaikki 5 km etäisyydellä koulusta asuvat alakouluikäiset saapuisivat koululle pyöräillen tai kävellen.

Haastattelut

Kiiminkijoen koululla haastatteluja järjestettiin yhteensä viisi. Haastatteluihin osallistui edustajia koulupuolelta, Oulun kaupungilta ja koulukuljetuksien liikennöitsijöiltä.

Haastateltavien mukaan koulualue on yleisesti ottaen tarpeeksi turvallinen koululaisille. Koululaisten liikkumisen kannalta hankalat paikat tiedostetaan ja niiden turvallisuuteen pyritään vaikuttamaan. Viimeisimmän remontin yhteydessä koulun pysäköinti- ja saattopaikat on järjestelty uudelleen. Myös busseille ja takseille on osoitettu omat alueet. Välillä etenkin takseille osoitettu alue ruuhkautuu oppilaiden saattoliikenteestä ja taksien on hankala päästä omalle alueelleen. Linja-autoliikenteen osalta haastavin kohta on bussin jättöpaikka Siltatiellä. Bussin jättöpaikasta haasteellisen tekee se, että bussit joutuvat jättämään lapset pyörätielle, joka voi aiheuttaa vaaraa bussista noustessa. Bussit myös tukkivat Siltatien liikenteen hetkellisesti aamuisin, sillä erillistä pysäköintitaskua ei ole. Sen sijaan iltapäivisin käytössä oleva bussilenkki toimii hyvin.

Haastateltavien mukaan yksi koulun lähialueen vaarallisimmista kohdista on Siltatien suojatie, joka sijaitsee koululta itään pain lähtevän pyörätien päässä. Suojatien haasteena on sen yllättävyys ja sitä ei aina tahdota huomata autoilijoiden puolesta. Suojatien haaste korostuu pimeään aikaan, jolloin valaistus suojatien kohdalla ei ole riittävä. Muita koulumatkalle sattuvia vaaranpaikkoja ovat isojen teiden ylitykset esim. Purontien suunnassa ja Kiimingintiellä sekä Siltatie/Tuohimaantie/Terveystie liittymä Koulun lähistöllä on myös useita siltoja, joiden lapset ovat usein leikkimässä.

Ajoneuvoliikennettä koulun lähellä on melko tavanomaista: sujuvaa ja pääosin rauhallista. Liikenne koulun ympäristössä johtuu pelkästään saattoliikenteestä, joka aiheuttaa ruuhkautumista koulun pysäköintialueilla. Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteet ovat koulun lähialueilla todella hyvät. Ainoastaan Tuohimaantien pyörätie on kapeahko. Koulun lähiympäristössä liikenneonnettomuudet ovat harvinaisia. Läheltä piti –tilanteita sattuu silloin tällöin mm. pimeiden polkupyörien tai keulimisen takia. Myös tarkkaamattomuus liikenteessä voi aiheuttaa läheltä piti –tilanteita.

Parannusehdotuksiksi koulun lähialueen liikenneturvallisuudelle ehdotetaan saattoliikenteen siirtämistä pois koulun pihasta, liikennekasvatusta ja liikenneturvallisuuden korostamista. Koulun suunnitellun siirtymisen takia katseet olisi hyvä kääntää enemmän kohti uuden koulun liikenneympäristöä.

Uuteen kouluun siirtyessä toiveena on yksisuuntainen parkkialue jätölle sekä toimiva auraus talvisin, jotta liittymät eivät mene liian kapeiksi. Lisäksi toiveena on oma erillinen paikka busseille ja takseille, johon muu liikenne ei saa ajaa. Tärkeää on myös se, että alueella ei ole tarvetta peruutella.

Koulumatkakävely ja oppitunti

Kiiminkijoen koululla järjestettiin koulumatkakävely ja oppitunti 9.10.2024. Viereisessä kartassa on kuvattu koulumatkakävelyn reitti sekä oppilaiden tekemät havainnot.

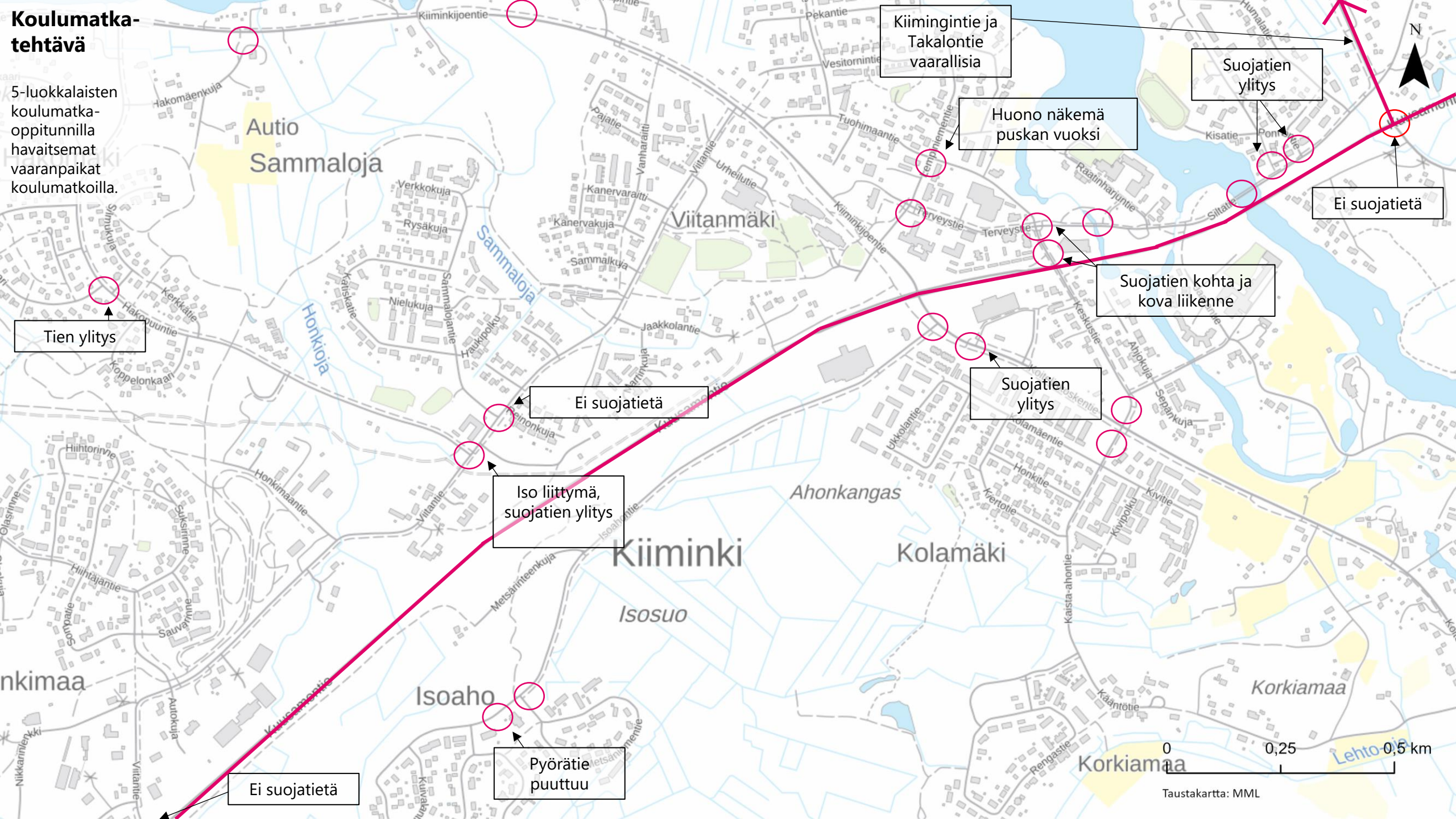
Seuraavilla sivuilla on kuvattu oppilaiden oppitunnilla tekemät karttamerkinnot sekä ”jatka lausetta” –tehtävän yleisimpiä vastauksia.

- 1 Raatinharjuntien ja Siltatien liittymä on koululaisten mukaan turvallinen
- 2 Lasten mukaan mopot ajavat välillä lujaa Siltatiellä. Opettajan huomion mukaan Siltatien ylittävän suojatien kohdalla täytyy olla autoilijana todella tarkkaavainen.
- 3 Autot joutuvat odottamaan välillä suojatien päällä. Tuohimaantien suunnasta tulevat autot eivät aina huomaa kävelijää tai pyöräilijää suojatiellä-
- 4 Siltatiellä paljon pihaliittymiä. Lasten mukaan nämä ovat vähän vaarallisia, koska niitä on niin paljon ja pitää olla tosi tarkkana.
- 5 Liittymä on aika turvallinen. Koululaiset kertoivat ylittävän tien tässä usein autotien kautta vaikka suojatie menee vieressä.
- 6 Tuohimaantien ja Lempiniementien liittymä on lasten mielestä koulumatkan kaikista vaarallisin kohta. Tuohimaantietä lännestä tultaessa on alamäki ja Lempinimentien ylittävä suojatie. Kohdassa on erittäin heikko näkyvyys tontilla olevan kuusiainan vuoksi.
- 7 Koulun pysäköintialueen läpi kulkevalla pyörätiellä ei lasten mukaan ole juurikaan vaaratilanteita vaan aluetta pidettiin turallisena.

0 0,05 0,1 km

Taustakartta: MML

Koulumatka- tehtävä

5-luokkalaisten
koulumatka-
oppitunnilla
havaitsemat
vaaranpaikat
koulumatkoilla.

Tien ylitys

Autio
Sammaloja

Ei suojatietä

Iso liittymä,
suojetien ylitys

Ei suojatietä

Pyörätie
puuttuu

Kiimingintie ja
Takalontie
vaarallisia

Huono näkemä
puskan vuoksi

Suojetien
ylitys

Ei suojatietä

Suojetien kohta ja
kova liikenne

Suojetien
ylitys

Kiiminki

Ahonkangas

Kolamäki

Korkiamaa

Korkiamaa

0 0,25 0,5 km

Taustakartta: MML

Jatka lausetta tehtävän vastauksia

Koulumatkani vaarallisin kohta on:

- Risteykset (erityisesti Hakomäen)
- Isot tiet
- Tienylitykset
- Alamäki, jossa ei näe autoja tai on jyrkkä oja vieressä

Koulumatkallani minua pelottaa:

- Tienylitykset
- Auton alle jääminen
- Rekat

Koulumatkallani kivaa on:

- Mennä kavereiden kanssa
- Keuliminen
- Alamäet

Pyöräillessä kypärä on:

minulla päässä
turvallinen hyvin ja tiukasti päässä
päässäni jos kaadun
turvallinen kaupassa
kotona joskus käytännöllinen
tärkeä tärkeää aina tuskallinen
todella tärkeä
päässä yleensä **päässä** hyvä olla jos kaatuu
päässä melkeen aina
kotona hyvin tärkeä tosi tärkeä
en valitettavasti käytä tai muista
päässä tiukasti kiinni eikä tangolla
ei ole ollenkaan kypärää, mutta pyörätie hannuksen koululle
päässä kiinni tiukasti

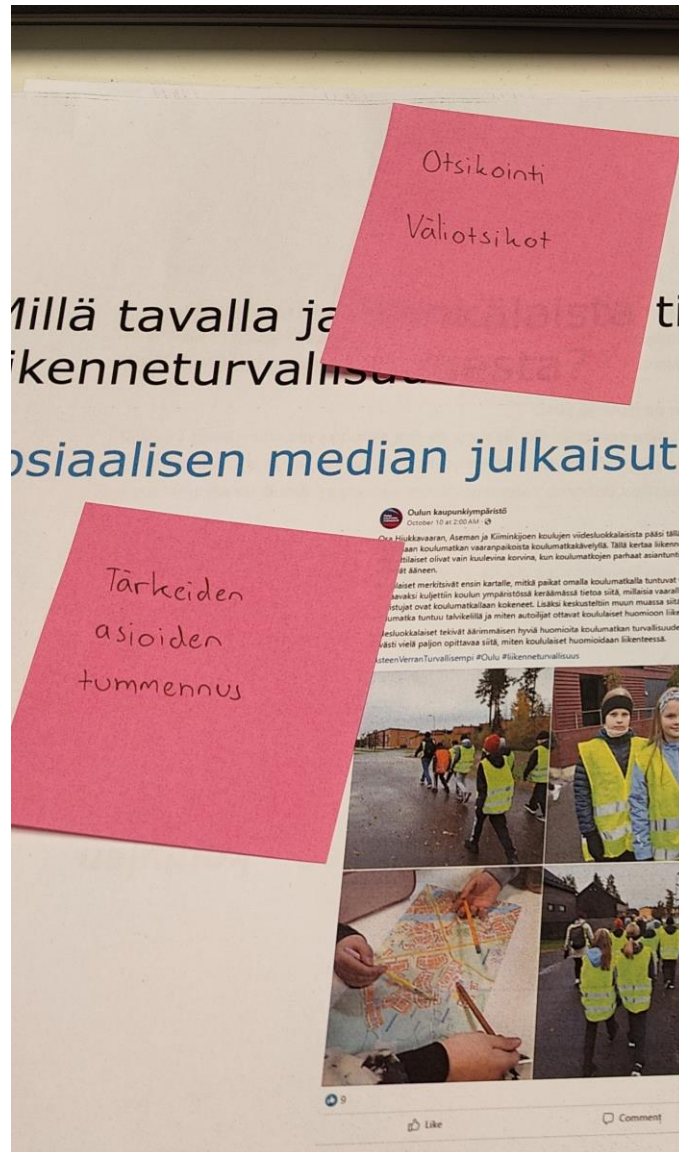
Oppimiskahvila

Kiiminkijoen koululla järjestettiin 4.11. oppimiskahvila, jossa pohdittiin pyöräilykypärän käyttöä, saattoliikennettä, liikenneturvallisuudesta viestintää sekä ratkaisuehdotuksia Kiiminkijoen koulun lähiympäristön vaaranpaikkoihin. Vastaava tilaisuus järjestettiin myös Teams-yhteydellä 3.12.

Vaaranpaikoista keskusteltiin erityisesti Siltatien suojatiestä, jonne ehdotettiin suojatien kohdevalaistusta, suojatievälikkyä, nopeusnäyttötaulun asennusta tai hidastetta. Myös Siltatien nykyinen bussipysäkki nousi keskusteluissa esiin ja kohteeseen ehdotettiin bussisyvennyksen rakentamista koulun puoleiselle pysäkillä. Saattoliikenteen osalta pohdittiin sopivia ja turvallisia kohtia jättää lapsi. Keskusteluissa ideoiksi nousi vanhan S-Marketin piha sekä taksien ohjaaminen päiväkodin puolelle ja sitä kautta tilan vapauttaminen saattajille koulun pihassa.

Pyöräilykypärän käytön edistämisen osalta keskusteluissa ideoitiin jonkinlaista kypärähaastetta kannustamaan kypärän käyttöön. Myös vanhempien malliesimerkki ja sekä erilaiset kokemusasiantuntijat ja havainnollistavat esimerkit nousivat esiin. Uutena ideana pohdittiin kypäröiden tuunaamista ja sitä kautta oman persoonan ja tyylin tuomista kypärään. Kypäröiden tuunauksen osalta kuitenkin pohdittiin onko valmiin kypärän tuunaaminen turvallista.

Keskusteltaessa viestinnästä toivat osallistujat esille valtavan informaatiotulvan, joka kodeille saapuu kouluilta sekä muista yhteyksistä kuten harrastuksista. Informaation osalta selkeä toive on ytimekkäät, lyhyet ja melko yksinkertaiset viestit. Viesteissä tulee olla selkeä otsikointi ja tärkeät asiat on hyvä tummentaa. Hyvänä nyrkkisääntönä nostettiin, ettei viestin lukemiseen saisi kulua aikaa yli 30 sekuntia. Viestien sisällön tiivistämisessä ja otsikoinnissa voidaan käyttää tekoälyn apua.

Liikenneympäristön parantamisen tarpeet ja toimenpiteet

Kiiminkijoen koulun lähiympäristössä haastavimmiksi paikoiksi koululaisten mukaan nimettiin Tuohimaantien ja Lempiniementien liittymä, jossa näkemä Lempiniementieltä Tuohimaantielle on heikko. Liittymän kohdalla suositellaan stop-merkin pysäytysviivan merkitsemistä sekä Lempiniementien korottamista tai madallettua reunakiveä, jolloin suojatien voisi tuoda mahdollisesti edemmäs.

Siltatiellä sillan vieressä sijaitseva suojatie suositellaan valaistavan kohdevalaistuksella ja/tai asennettavan suojatielle irtotöyssy. Koulun lakkaamisen yhteydessä suojatie suositellaan poistettavan kokonaan.

Taksi- ja bussiliikenteen osalta suositellaan lisäämään taksisyvennykseen pysäköintikieltomerkki ja sallittu takseille lisäkilpi. Vaihtoehtoisesti asennetaan koko henkilökunnan pysäköintialueen puoleiselle osalle ajokieltomerkki sekä sallittu takseille ja koulun henkilökunnalle lisäkilpi. Harkittavaksi tulee myös taksipysäkin siirto esimerkiksi lähemmäs päiväkodin pihaa. Nykyisen bussipysäkin osalta suositellaan rakennettavan bussisyvennys.

Stop-merkin pysäytysviivan merkitseminen. Lempiniementien korotus tai madallettu reunakivi, jolloin suojatien voisi mahdollisesti tuoda edemmäs.

Taksisyvennyksen liikennemerkkien lisääminen ja pysäköintikieltomerkki tai ajokieltomerkki ja sallittu takseille lisäkilpi. Myös taksipysäkin siirron harkitseminen ja saattoliikenteen opastuksen parantaminen.

Suojatien kohdevalaistus ja/tai irtotöyssy. Koulun lakkaamisen yhteydessä suojatien poisto.

Bussisyvennys

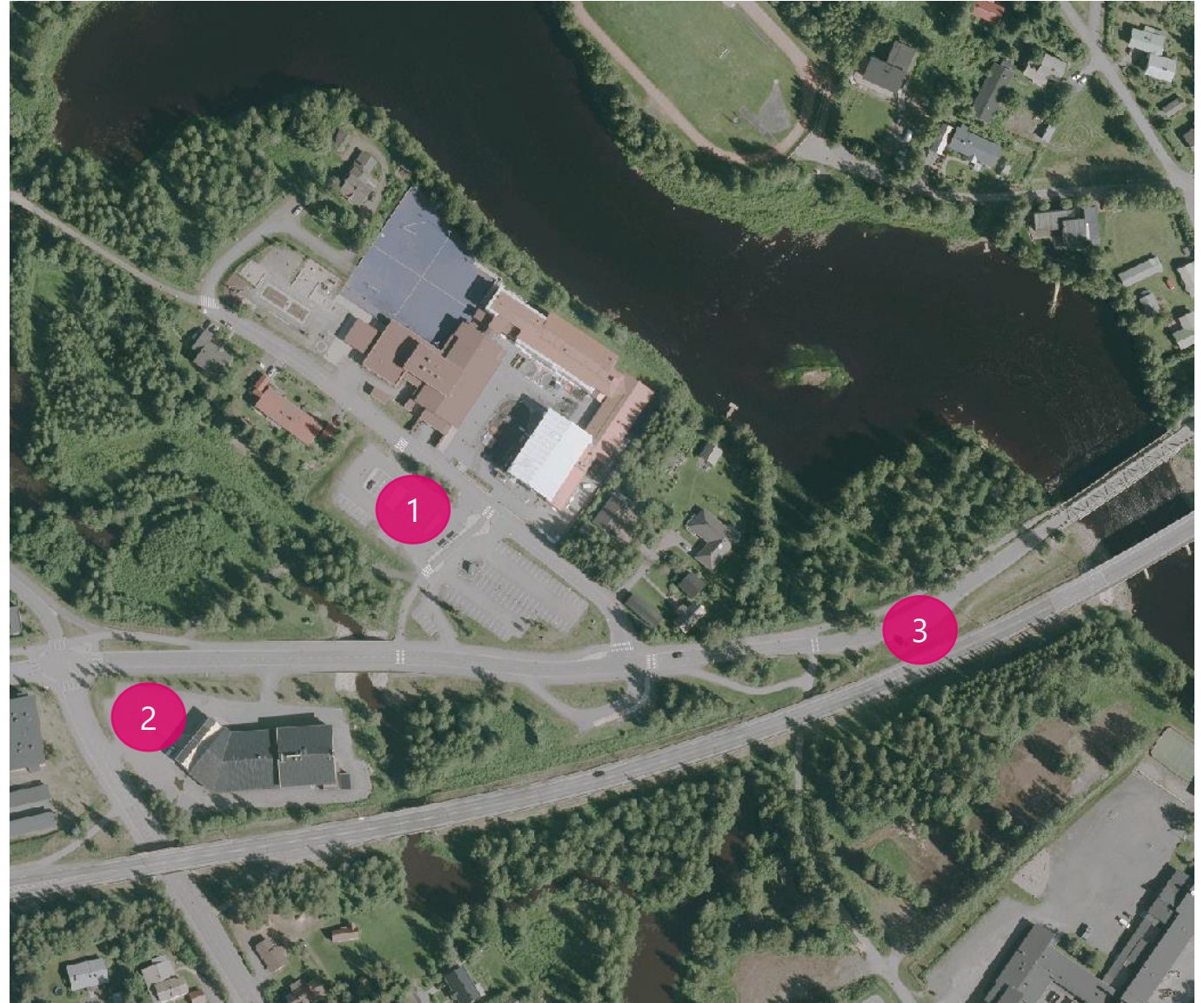

Saattoliikenteen parantamistarpeet ja toimenpiteet

Kiiminkijoen koululla saattoliikenne ohjataan nykyisellään koulun edessä olevan pysäköintialueen läpi kulkevaan kiertolenkkiin. Koulun kohdalla haasteena on erityisesti se, että huoltajat jättävät pysähtymiskieltomerkistä huolimatta lapsia koulun edessä olevan suojatien eteen tai taksiparkkiin. Parannusehdotuksena ehdotetaan selkeiden opastuskylttien ja lisäämistä saattoliikenteelle ja takseille sekä mahdollisesti ajokieltomerkkin ja sallittu takseille ja koulun henkilökunnalle -lisäkilven asettamista opettajien ja taksien pysäköintialueelle. Vaihtoehtoisesti saattoliikennettä voidaan ohjata koulun ulkopuolelle esimerkiksi vanhan S-Marketin piha-alueelle tai Siltatien varteen erityisesti iltapäivisin.

Jättöpaikat:

1. Koulun pysäköintialueen kiertolenkki
2. S-Marketin piha-alue
3. Siltatien vanha bussipysäkki

Kuva: Oulun karttapalvelu

1.4. Koonti yleisistä huomioista ja toimenpiteistä

OULU

Yhteiset toimenpide ehdotukset

Toimenpideohjelmassa on esitetty koulukohtaisia toimenpiteitä saattoliikenteeseen vaikuttamiseen sekä liikenneturvallisuuden edistämiseen niin valistuksen kuin liikenneympäristön parantamisen keinoin. Hankkeen lähtötietojen pohjalta kartoitettiin tärkeimmät suunnat, joista koululle saavutaan. Eri suunnista tuleville oppilaille laadittiin opastus turvallisimmista ja suositelluista reiteistä saapua koululle.

Hankkeessa listattiin liikenneympäristön parantamistarpeita koulumatkoilta sekä yleisemmin liikennetarkaisujen periaatteet katu ympäristössä. Koulujen liikenneympäristöä suunniteltaessa huomiota tulee kiinnittää tarpeeksi alhaisiin liikenteen nopeuksiin sekä tienylityspaikkojen turvallisuuteen. Asutusalueilla sekä koulujen lähiympäristössä sijaitsevilla kaduilla suositellaan nopeusrajoitus laskettavaksi 30 km tunnissa mikäli liikenneympäristö sen sallii. Tienylityspaikkojen kuten suojateiden kohdalla on tärkeää varmistaa tienylityksen turvallisuus. Liittymäalueilla ja suojateilla suositellaan riittävän valaistuksen varmistamista.

Koulujen saattoliikenteen osalta kiinnitetään huomiota saattoliikenteen merkitsemiseen sekä tiedotukseen siitä mihin koululaisten saattaminen on suositeltua ja sallittua. Ensisijaisesti kannustetaan koululaisia kuitenkin saapumaan koululle kävellen tai pyöräillen. Pyöräpysäköinnille varataan riittävästi tilaa koulujen yhteyteen. Pyöräpysäköinnin osalta järjestetään mahdollisuus pyörän lukitsemiseen rungosta sekä mahdollisuuksien mukaan järjestetään katettuja pyörätelineitä. Pyöräpysäköinnin osalta varmistetaan laadukas pyöräpysäköinti myös koulun henkilökunnalle ja sitä kautta kannustetaan myös henkilökuntaa jättämään auto kotiin. Erityisesti isojen monitalotyyppisten koulujen osalta varmistetaan riittävä opastus ja viitoitus monitoimitalojen eri toimintoihin.

Hankkeen aikana tuotettiin myös tiedotusmateriaalia vanhemmille tiedottamiseen (ohjeet koulumatkasta sekä viestipohjat Wilmaan). Suunnitelmassa on esimerkkejä tiedotepohjiksi henkilöstölle suunnattuun tiedottamiseen sekä ohjeita opettajille oppilaille tiedottamiseen, miten koulumatkaa voi ottaa esiin oppitunneilla.

Oulussa nykyinen liikenneturvallisuussuunnitelma on päivityksen tarpeessa. Työssä syntyvää uutta toimintamallia voidaan käyttää myöhemmin apuna liikenneturvallisuussuunnitelmaa päivittäessä.

Kouluissa esiin nousseet yhteiset haasteet

Koulumatkakävelyillä ja oppimiskahviloissa tunnistettiin osittain samoja haasteita riippumatta koulun sijainnista. Liikenneympäristöön liittyen lapset kokivat haasteeksi pimeät tiet, tienylitykset ja aurauksen puutteen talvella. Kaikissa kouluissa lapset kertoivat myös pelkäävänsä auton alle jäämistä. Saattoliikenteen osalta kaikilla kouluilla havaittiin jonkinasteista haastetta. Saattoliikenteen haasteet liittyvät useimmiten saattoliikennealueen ruuhkautumiseen tai siihen ettei tunnisteta mihin saattoliikenne on suunniteltu saapuvan.

Liikennekäyttäytymisen osalta haasteeksi koettiin tarkkaamattomuus ja/tai liikennesääntöjen tuntemuksen puute erityisesti pyöräilijöiden osalta. Myös kypärän käyttämättömyys erityisesti siirryttäessä ylemmille luokille tunnistettiin ilmiöksi jokaisessa koulussa.

Viestinnän osalta jokaisella koululla nostettiin esiin informaatiotulva. Informaation määrä koteihin on suuri, jolloin esimerkiksi liikenneturvallisuuteen liittyvät Wilma-viestit ja -tiedotteet hukkuvat informaation sekaan.

Liikenneratkaisujen periaatteet katuympäristössä

Koulujen lähiympäristöissä liikkuu päivittäin paljon koululaisia, joista iso osa vasta harjoittelee liikenteessä liikkumista. Koulujen lähiympäristöissä liikenneturvallisuuteen ja sitä tukevaan liikenneympäristöön tulee kiinnittää erityistä huomiota. Koulujen liikenneympäristöä suunniteltaessa huomiota tulee kiinnittää tarpeeksi alhaisiin liikenteen nopeuksiin sekä tienylityspaikkojen turvallisuuteen. Asutusalueilla sekä koulujen lähiympäristössä sijaitsevilla kaduilla suositellaan nopeusrajoitus laskettavaksi 30 km tunnissa mikäli liikenneympäristö sen sallii. Tienylityspaikkojen kuten suojateiden kohdalla on tärkeää varmistaa tienylityksen turvallisuus. Liittymäalueilla ja suojateilla suositellaan riittävän valaistuksen varmistamista.

Koulujen saattoliikenteen osalta kiinnitetään huomiota saattoliikenteen merkitsemiseen sekä tiedotukseen siitä mihin koululaisten saattaminen on suositeltua ja sallittua. Ensisijaisesti kannustetaan koululaisia kuitenkin saapumaan koululle kävellen tai pyöräillen. Pyöräpysäköinnille varataan riittävästi tilaa koulujen yhteyteen. Pyöräpysäköinnin osalta järjestetään mahdollisuus pyörän lukitsemiseen rungosta sekä mahdollisuuksien mukaan järjestetään katettuja pyörätelineitä. Pyöräpysäköinnin osalta varmistetaan laadukas pyöräpysäköinti myös koulun henkilökunnalle ja sitä kautta kannustetaan myös henkilökuntaa jättämään auto kotiin.

Erityisesti isojen monitalotyyppisten koulujen osalta varmistetaan riittävä opastus ja viitoitus monitoimitalojen eri toimintoihin.

Saattoliikenteen vähentämisen hyödyt

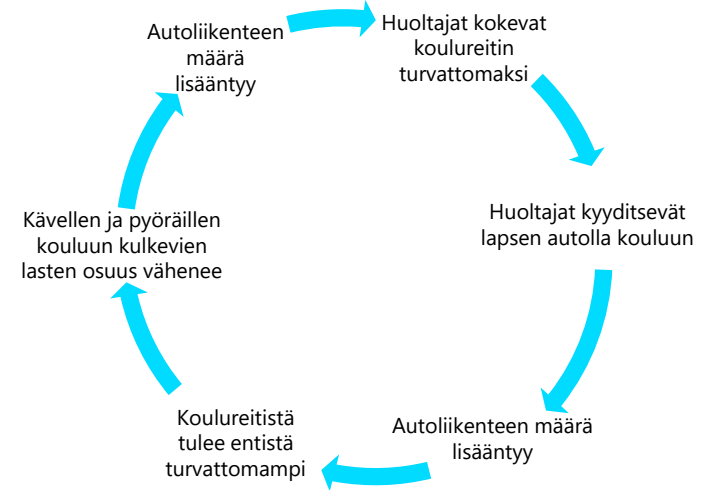
Lasten kuljettaminen autokyydillä koululle on lisääntynyt viime vuosina ja aiheuttanut ruuhkautumista ja liikenneturvallisuuden heikentymistä koulujen välittömässä läheisyydessä. Saattoliikenteen lisääntyminen aiheuttaa noidankehän, jossa liikenteestä johtuvan turvattomuuden vuoksi lapsia kuljetetaan kouluun, joka edelleen lisää liikennettä ja tekee koulumatkasta turvattomamman niille koululaisille, jotka liikkuvat omin voimin.

Saattoliikenteen vähentämisellä on positiivisia vaikutuksia liikenneturvallisuuteen, ilmastoon ja koululaisen fyysiseen terveyteen. Omin voimin tehtävillä koulumatkoilla lapset oppivat myös liikennekäyttäytymistä ja tulevat tutuksi oman lähiympäristön kanssa.

Saattoliikenteen vähentämisessä tärkeää on kommunikoida huoltajille saattoliikenteen vaikutuksista sekä sopia yhteiset pelisäännöt. Huoltajia voidaan informoida esimerkiksi Wilma-viestein, kampanjoin tai vanhempainilloissa. Koululaisia voidaan innostaa kulkemaan koulumatkat omin voimin mm. erilaisten kampanjoiden ja kisojen kautta.

Omin voimin tehtävien koulumatkojen hyödyt:

- Positiiviset vaikutukset fyysiseen terveyteen
- Parantaa keskittymiskykyä
- Vähentää saattoliikennettä ja sitä kautta ruuhkautumisesta aiheutuvaa liikenteen turvattomuutta
- Ympäristöystävällinen ja päästötön tapa liikkua
- Lapsi oppii liikennekäyttäytymistä ja pääsee tutustumaan lähiympäristöön

Kolmen kilometrin edestakainen koulumatka

- 15 min
- 482,2 kg co2 ekv./vuosi*
- 0 % liikuntasuosituksista
- 540 e/vuosi**

- 24-36min
- 8,25 kg co2 ekv./vuosi*
- 40–60% liikuntasuosituksista
- 120 e/vuosi**

Lähteet: Aktiivinen ja kestävä koulumatka, Vanhempainmateriaali kouluille, Fiksusti kouluun –ohjelma; Koulukatu-hanke, Loppuraportti, 28.2.2022. Porvoo.

Kuva: Ylempi: Mukaillen Koulukatu-hanke, Loppuraportti, 28.2.2022. Porvoo;

Alempi: Aktiivinen ja kestävä koulumatka, Vanhempainmateriaali kouluille, Fiksusti kouluun –ohjelma

*Kulkuneuvon valmistamisesta aiheutuneet sekä välittömän käytön hiilidioksidipäästöt

**Laskettu kilometrikorvauksen mukaan, sis. polttoaine, vakuutus, verot, huolto, hankintakustannukset

Haastekisa saattoliikenteen vähentämiseksi ja omin voimin kuljettujen matkojen lisäämiseksi

Hankkeen oppimiskahviloissa ideoitiin tapoja vähentää saattoliikennettä ja lisätä omin voimin kuljettujen matkojen osuutta. Suosituimmaksi ideaksi oppimiskahviloissa nousi Oulun kouluille toteutettavan haastekisan ideoiminen ja organisointi. Mallia haastekisaan voitaisiin hakea esimerkiksi Muuvitin liikuntaseikkailusta, jossa oppilaat ansaitsevat jokaisesta 10-minuutin liikunnasta pisteitä ja yhteisellä pistepotilla koululuokka pääsee etenemään netissä järjestettävässä seikkailussa maailman kartalla. Liikuntaseikkailun ideana on edetä maailman kartalla eri kohteisiin ja päästä sitä kautta tutustumaan eri maiden kulttuuriin. Haastekisaan toivottiin mukaan myös elementtejä liikenneturvallisuudesta, siten että esimerkiksi turvalaitteiden käytöstä voisi palkita seikkailussa etenemisessä. Vastaavalla ajatuksella Oulun kouluille voitaisiin ideoida oma lapsia ja nuoria motivoiva kestävää liikkumista edistävä haastekisa.

Haastekisan suunnitteluun voidaan hakea avustusta esimerkiksi Traficomien Suomi liikkeelle –ohjelman rahoituksen valtionavustushausta keväällä 2025 tai vastaavista hauista myöhemmin.

Näin se toimii

Kuvat: Muuvit.com

2. Valmiit aineistot koulutukseen ja tiedotukseen

OULU

Valmiit tiedotepohjat opettajille liikenneturvallisuudesta tiedottamiseen 1/2

Tiedotuksen avuksi jokaiselle koululle rakennettiin esimerkinomainen tiedote turvallisesta koulumatkasta sisältäen kuvauksen suositelluista koulureiteistä sekä karttakuvan siitä, kuinka nopeasti kultakin koulun lähialueelta koululle kävelee tai pyöräilee. Lisäksi kouluille koottiin lyhyitä esimerkkiviestejä liikenneturvallisuudesta huoltajille tiedottamiseen Wilman kautta.

Myös henkilöstölle tiedottamisesta ja liikenneturvallisuusteemojen käsittelystä lasten kanssa koottiin omat vinkit ennen kaikkea Liikenneturvan ja pyöräilykuntien verkoston aineistosta.

Opettajat ovat avainroolissa koulujen liikenneturvallisuustyössä. Liikenneturvallisuustoimijatyön kautta lähestytään liikenneturvallisuusryhmiä ajankohtaisilla aiheilla joka kuukausi. Näistä teemoista löytyy hyviä muistutuksia myös opettajien liikenneturvallisuustiedottamiseen. Näistä liikenneturvallisuustoimijatyön kautta jaetuista aineistoista koostettiin tähän raporttiin muutama vuosittain toistuva ajankohtaisteema hyödynnettäväksi opettajille ja koulujen henkilöstölle suunnatussa viestinnässä.

Valmiit tiedotepohjat opettajille

Liikenneturvallisuusviikko (vko 37)

Keskustelettehan oppilaiden kanssa liikenneturvallisuusviikosta tulevan viikon oppituntien yhteydessä.

Valtakunnallista liikenneturvallisuusviikkoa vietetään viikolla 37, ja kannustamme kaikkia luokka-asteita osallistumaan viikolle. Liikenneturvallisuusviikkoa voit viettää missä vain, ja esimerkiksi Liikenneturvan verkkosivuilta löytyy paljon valmista materiaalia liikenneturvallisuusviikon tempauksia varten.

Heijastin (lokakuu esim. heijastinpäivä 1.10)

Keskustelettehan oppilaiden kanssa heijastimen käytöstä tulevan viikon oppituntien yhteydessä.

Aikuisten antama malli on tärkeä, kun lasta opetetaan käyttämään heijastinta. Lasten vaatteisiin tiensä löytää helposti heijastin jos toinenkin, mutta huoltajan oma takki jää syystä tai toisesta ilman. Tekosytä tälle voidaan keksiä monia, mutta oikeasti hyviä syitä näkymättömänä pimeässä liikkumiselle ei ole - se kun on vaarallista niin lapselle kuin aikuiselle. Ei siis mitään mutkuja, vaan kaivetaan heijastimet laatikoista käyttöön ja näytetään hyvää esimerkkiä oppilaille.

Valmiit tiedotepohjat opettajille liikenneturvallisuudesta tiedottamiseen 2/2

Pyöräilykypärä (elo-syyskuu)

Keskustelettehan oppilaiden kanssa pyöräilykypärän käytöstä tulevan viikon oppituntien yhteydessä.

Pyöräilykypärä on pyöräilijän tärkeä suojavaaruste pyörällä liikuttaessa. Huolehdi, että kypärä on kunnossa ja se on kiinnitetty oikein. Etenkin liukkaalla kelillä kypärän käyttö on erittäin tärkeää, sillä kaatumisriski on tällöin suurempi.

Saattoliikenne (joulutammikuu)

Keskustelettehan oppilaiden kanssa saattoliikenneasioista tulevan viikon oppituntien yhteydessä.

Saattoliikenteen lisääntyminen on lisännyt koulujen pihojen ruuhkautumista ja samalla heikentänyt liikenneturvallisuutta. Saattoliikenne voi ruuhkauttaa koulun piha-alueen, jolloin lapset joutuvat kulkemaan peruutettavien henkilöautojen välissä. Etusijalla saattoliikennetarkoituksia mietittäessä tulee olla jalankulun ja pyöräilyn turvallisuus. Samalla voidaan edistää lasten ja nuorten aktiivisuutta. Saattoliikennepaikan ei ole välttämätöntä olla koulun välittömässä läheisyydessä, mutta se tulee sijoittaa niin, että siitä on turvallinen kävely-yhteys koulun pihalle. Eniten saattoliikenteen turvallisuutta voidaan kuitenkin lisätä vähentämällä autolla kyyditsemistä.

Noudatattehan koulun ohjeistuksia saattoliikennepaikoista.

Tarkkaamattomuus (helmi-maaliskuu)

Keskustelettehan oppilaiden kanssa tarkkaamattomuudesta tulevan viikon oppituntien yhteydessä.

Kävellessä, pyöräillessä tai muuten liikkuesssa on tärkeää kiinnittää huomiota ympäristöön. Tarkkaamattomuus voi aiheutua esimerkiksi puhelimen käytöstä, musiikin kuuntelusta tai kaverien kanssa juttelemisesta. Aivot eivät kykene keskittymään kunnolla moneen asiaan yhtä aikaa, joten huomion kiinnittyessä muualle et ehkä huomaa vaaroja.

Pidä puhelin taskussa tai repussa ja kuuntele musiikkia hiljaisella volyymillä, jotta kuulet ympäristön äänet. Jos sinun pitää katsoa puhelinta liikenteessä pysähdy tekemään se turvallisessa paikassa. Ole aina tietoinen liikenteestä ja ympärilläsi olevista ihmisistä, ja katso molempiin suuntiin ennen tien ylittämistä.

Opettajille ohjeet oppilaille tiedottamiseen

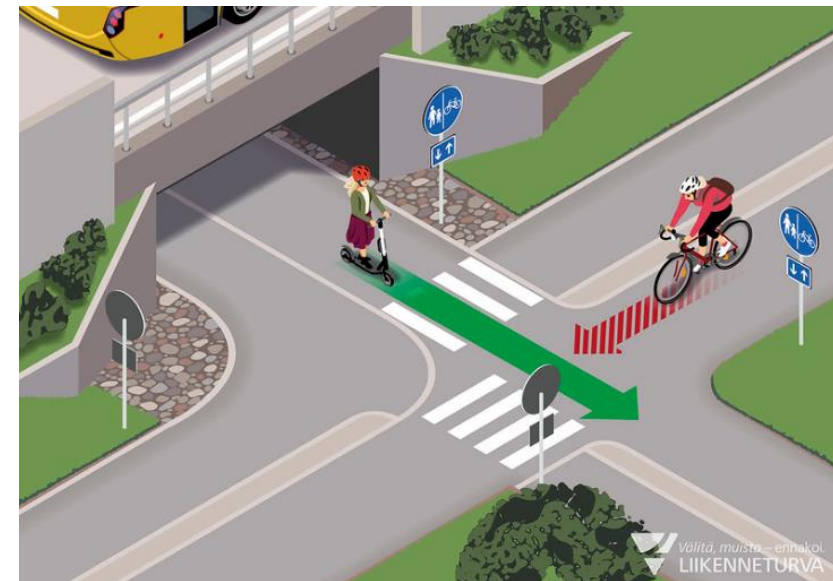
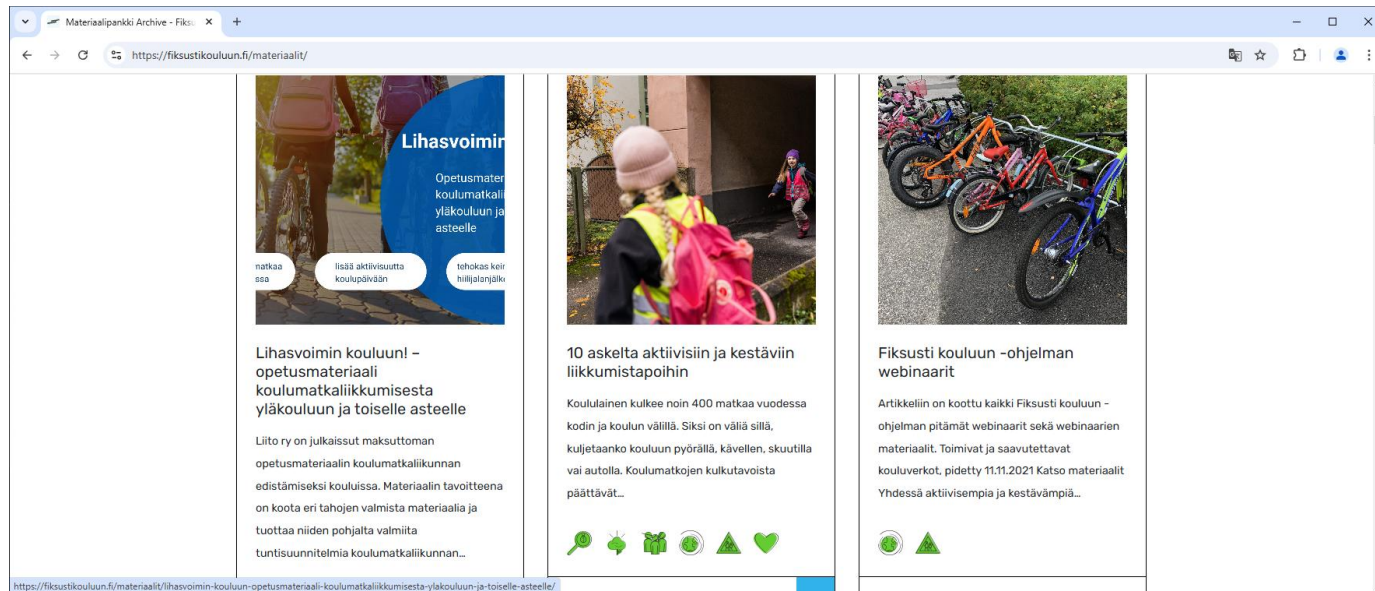
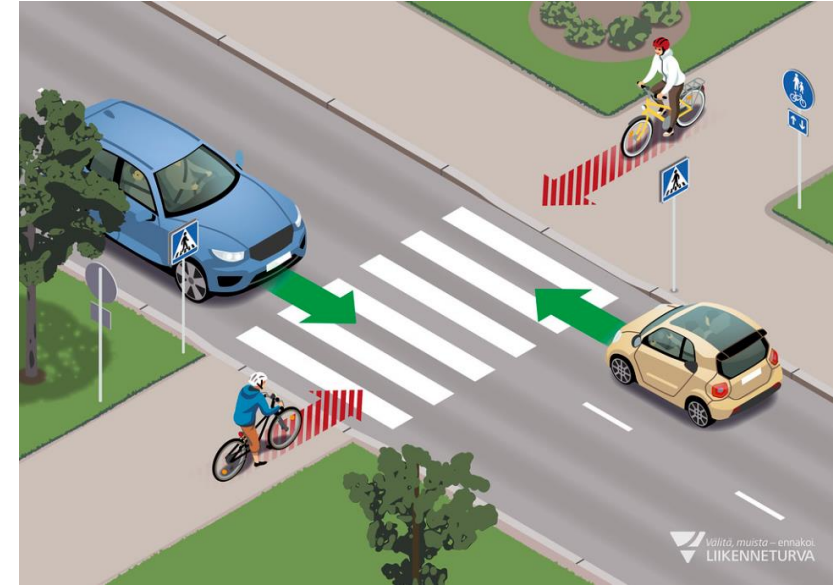
Opettajat nostivat esiin liikennekasvatuksessa Liikenneturvan aineistot. Aineistosta löytyy materiaalia liikennekasvatukseen kaikki kulkumuodot huomioiden. Aineistoista löytyy paitsi kuvamateriaalia, myös tehtäviä oppitunteja varten.

Liikenneturvan aineistolinkkejä:

- <https://www.flickr.com/photos/liikenneturva/albums/>
- <https://www.liikenneturva.fi/opetusmateriaalit/>

Aineistoa löytyy myös:

- <https://www.poljin.fi/pyoraillykasvatus/pyoraillykasvatus-kunnissa>

Vinkkejä kypärän käytön edistämiseen ohjauksen keinoin

Pyöräilykypärä suojaa tehokkaasti käyttäjäänsä onnettomuustilanteessa sekä kaatuessa. Lasten ja nuorten keskuudessa pyöräilykypärän käyttö on suurimmillaan alaluokilla ja tippuu radikaalisti siirryttäessä ylemmille luokille. Osana hankkeen oppimiskahviloita pohdittiin keinoja lisätä kypärän käyttöä koululaisten keskuudessa ja keskustelujen pohjalta koottiin ideoita edistää kypärän käyttöä.

Ideoita koululaisten kypärän käytön lisäämiseen:

- Kypärän käytön selkeä ja totuudenmukainen perusteleminen
- Vanhempien ja opettajien esimerkki kypärän käytössä
- Kannustetaan lapsia toimimaan suunnannäyttäjinä kypärän käytössä ja mahdollisesti palkitaan ansiokkaasta kypärän käytöstä
- Pyöräilykypärän tuunaus (selvitettävä onko turvallisuuden kannalta mahdollista)
- Sosiaalisen median vaikuttajien kampanjointi kypärän käytön puolesta sekä malliesimerkki
- Kokemusasiantuntijoiden puheenvuorot ja havainnollistavat esimerkit mitä kypärän käyttämättömyydestä voi seurata
- Kypärän käytön haastekisa

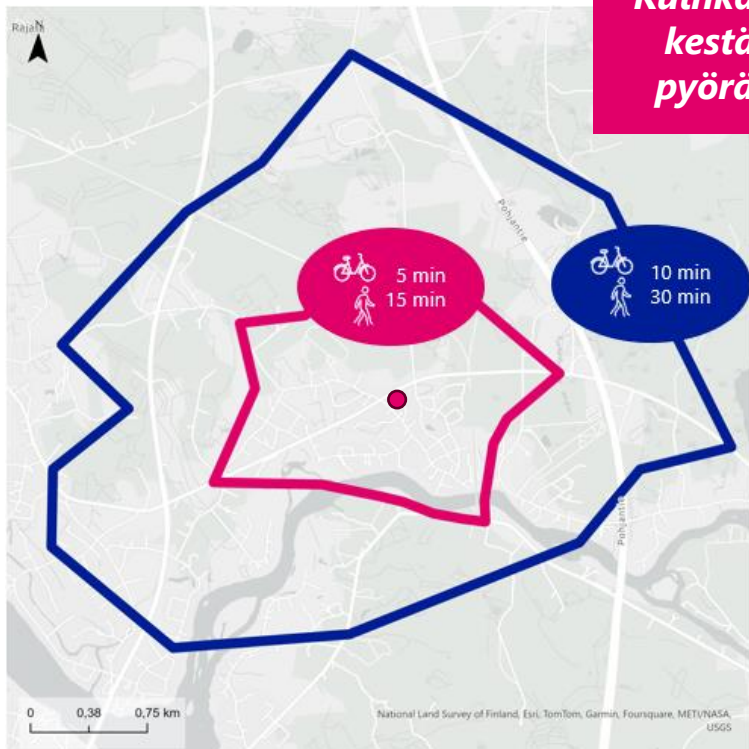

Turvallinen koulureitti Aseman koululle

Jotta koululle saapuminen on mahdollisimman turvallista kannattaa lapsen koulumatkaan kiinnittää erityistä huomiota. Kartalle on merkitty suositellut reitit saapua Aseman koululle. Aseman koulun vieressä kulkee iso tie, jossa liikkuu paljon autoja. Suojatietä ylittäessä liikenteeseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

**Kuinka kauan sinulla
kestää kävellä tai
pyörällä koululle?**

Iso osa Aseman koulun oppilaista saapuu koululle pyörällä tai jalkaisin. Omin voimin kuljetut matkat lisäävät koululaisten päivittäistä liikunnan määrää ja opettaa koululaisille tärkeitä liikennetaitoja.

**Lapsen tuominen kouluun verrattuna
pyörällä kulkemiseen**

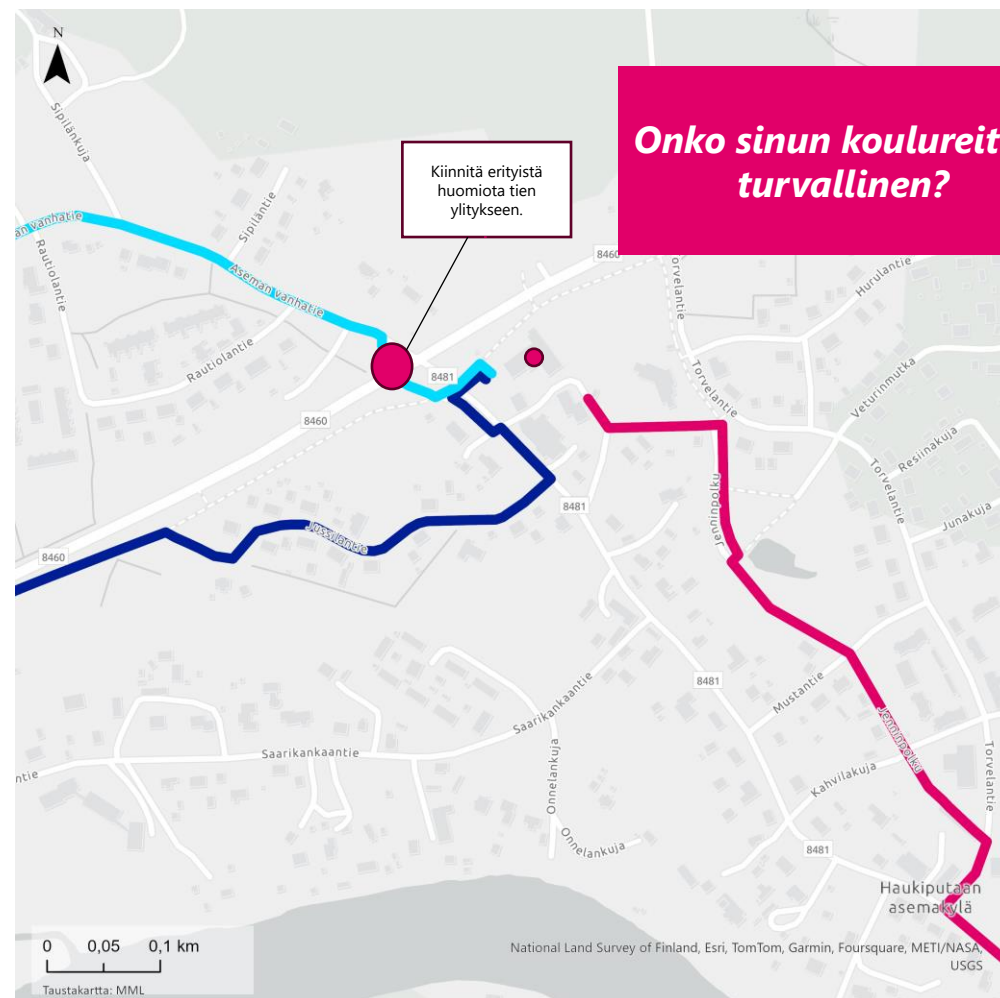

20 min
182 kg co2 ekv./vuosi
0 % liikuntasuosituksesta
501 €/vuosi

30 min
11 kg co2 ekv./vuosi
~50 % liikuntasuosituksesta
Lähes ilmaista

**Onko sinun koulureittisi
turvallinen?**

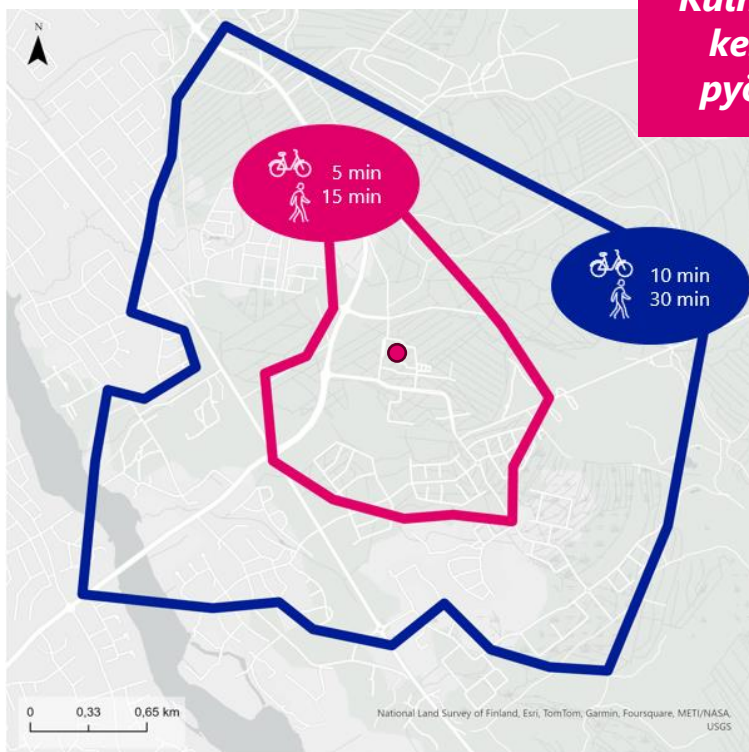

Turvallinen koulureitti Hiukkavaaran koululle

Jotta koululle saapuminen on mahdollisimman turvallista kannattaa lapsen koulumatkaan kiinnittää erityistä huomiota. Kartalle on merkitty suositellut reitit saapua Hiukkavaaran koululle. Hiukkavaaran koululle saapuessa tien ylityksiin kannattaa kiinnittää erityistä huomiota ylittäessä Hiukkavaarankatua sekä saapuessa koulun pihaan Tahtimarssin suunnalta.

Kuinka kauan sinulla kestää kävellä tai pyöräillä koululle?

Iso osa Hiukkavaaran koulun oppilaista saapuu koululle pyörällä tai jalkaisin. Omin voimin kuljetut matkat lisäävät koululaisten päivittäistä liikunnan määrää ja opettaa koululaisille tärkeitä liikennetaitoja.

Lapsen tuominen kouluun verrattuna pyörällä kulkemiseen

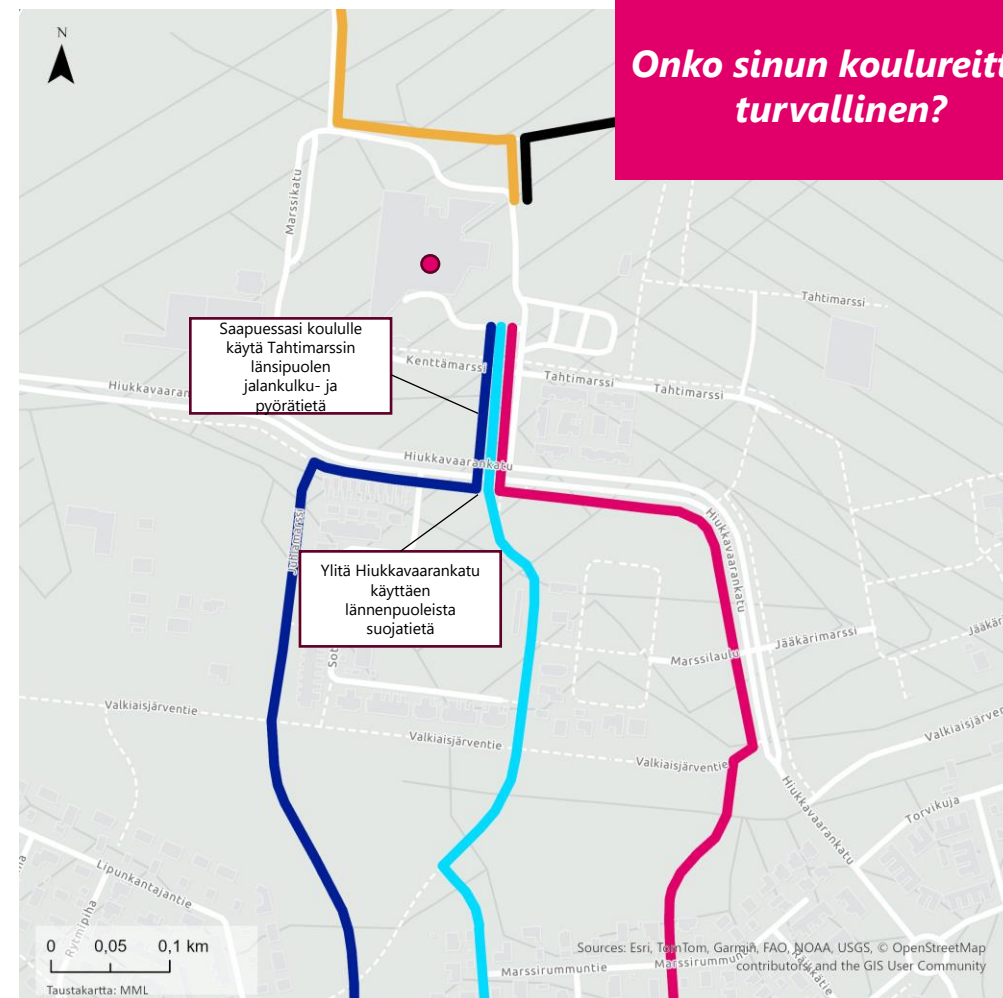

20 min
182 kg co2 ekv./vuosi
0 % liikuntasuosituksista
501 €/vuosi

30 min
11 kg co2 ekv./vuosi
~50 % liikuntasuosituksista
Lähes ilmaista

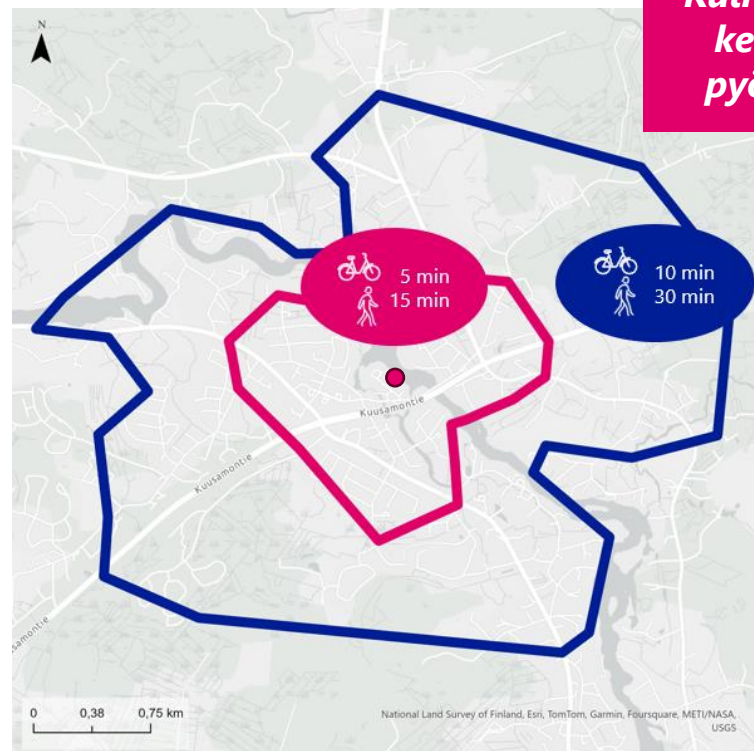
Onko sinun koulureittisi turvallinen?

Turvallinen koulureitti Kiiminkijoen koululle

Jotta koululle saapuminen on mahdollisimman turvallista kannattaa lapsen koulumatkaan kiinnittää erityistä huomiota. Kartalle on merkitty suositellut reitit saapua Kiiminkijoen koululle. Koulumatkalla huomiota kannattaa kiinnittää erityisesti teiden ylityksiin.

Iso osa Kiiminkijoen koulun oppilaista saapuu koululle pyörällä tai jalkaisin. Omin voimin kuljetut matkat lisäävät koululaisten päivittäistä liikunnan määrää ja opettaa koululaisille tärkeitä liikennetaitoja.

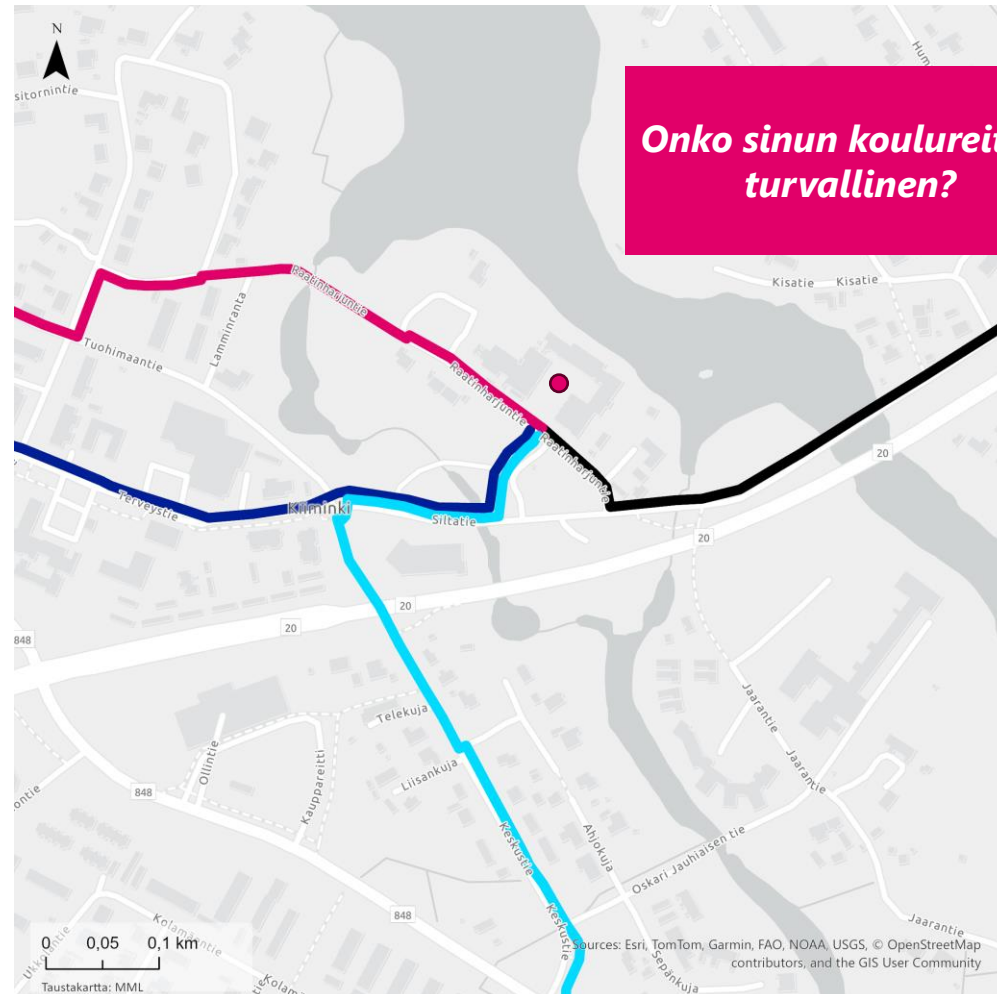
Lapsen tuominen kouluun verrattuna pyörällä kulkemiseen

20 min
182 kg co2 ekv./vuosi
0% liikuntasuosituksesta
501 €/vuosi

30 min
11 kg co2 ekv./vuosi
~50% liikuntasuosituksesta
Lähes ilmaista

Aineisto huoltajille tiedottamiseen – Esimerkkiviesti Wilmassa

Huoltajille tiedottamista käytiin läpi ennen kaikkea työpajatilaisuuksissa sekä keskusteluissa opettajien kanssa. Keskeiset viestit tiedottamiseen liittyen olivat, että

- 1) Viestien otsikoihin tulisi tiivistää ydinasiat sisällöstä
- 2) Viestien tulee lyhyitä ja kiinnostavia
- 3) Linkkejä luetaan hyvin harvoin
- 4) Aineistoa kannattaa jakaa monikanavaisesti, some voi tavoittaa sellaisia käyttäjäryhmiä, joita ei Wilma-viesteillä tavoiteta

Palautteen perusteella muokataan liikenneturvallisuustoimijatyön kautta jaettavia Wilma-viestejä. Alla esimerkkejä tiivistetyistä viestisisällöistä:

Turvallisesti kouluun: Ohjeita saattoliikenteeseen

Tulitko ajatelleeksi, että saattoliikenne koululle voi olla riski jalan tai pyörällä liikkuville lapsille. Osa vanhemmista kuljettaa lapsensa kouluun autolla, vaikka matka olisi mahdollista kulkea kävellen tai pyörällä. Mikäli lapsi kuitenkin halutaan kuljettaa kouluun autolla, on hyvä huomioida muutama asia.

- 1) Noudata koulun ohjeita alueella ajamisesta ja pysäköinnistä,
- 2) vältä peruuttamista ja keskity ympäristön tarkkailuun,
- 3) unohda ajamista häiritsevät tekijät. Aja rauhallisesti, vaikka olisi kuinka kiire jatkaa matkaa!

Puhelin pois liikenteessä: Näytä esimerkkiä lapselle

Tulitko ajatelleeksi, että liikenne voi kuormittaa lasta enemmän kuin aikuista, ja lapsi ei välttämättä ymmärrä puhelimen käytön vaikutusta havaintokykyynsä. Aivojen ollessa monen vaatimuksen alla, täysipainoinen havainnointi häiriintyy. Selkeät säännöt puhelimen käyttöön ja esimerkin näyttäminen ovat tärkeitä turvallisen liikkumisen opettelussa. Puhelinta ei tulisi käyttää liikenteessä erityisesti tien ylityksessä tai risteyksessä.

Esimerkillä kasvatetaan turvallisia tienkäyttäjiä

Tulitko ajatelleeksi, että vanhemmat ovat lasten esikuvia. Lapset toistavat ja oppivat lähes kaiken tekemäsi. Muistathan roolisi esimerkinnäyttäjänä myös liikenteessä. Turvalaitteiden käyttö, nopeusrajoitusten ja sääntöjen noudattaminen ja toisten tielläliikkujien kunnioittaminen – mallit saadaan kotoa, pienestä pitäen. Tavat ja asenteet liikenteessä opitaan jokaisella yhdessä tehdyllä matkalla. Kasvatetaan esimerkkiä näyttämällä fiksua tulevaisuuden liikkujia, joilla on arvot ja asenteet kohdallaan.

Pyöräilykypärä päähän – pieni teko, suuri turva

Tulitko ajatelleeksi, että polkupyöräilijöille yleisin vamma on päävamma, usein aiheutuen yksin kaatumisesta. Kypärän käyttö voi vähentää päävamman riskiä yli 70 %, ja pyöräilykypärä on tärkeä varotoimi myös pieniltä vammoilta suojautumiseen. Pidä huolta, että lapsesi käyttää aina kypärää pyöräillessäsi varmistaaksesi turvallisuutesi.

